

道論

TAOISTA TANULMÁNYOK

írta: Csaba Lu

ELŐSZÓ

Ez a könyv a 1998 és 2005 között íródott tanulmányaimat fűzi össze, melyek a Taoizmus hatalmas és felmérhetetlenül szerteágazó tanításából mutatnak be néhány jellemző hagyományt. Korábbi tanulmányaimat kissé felfrissítettem, kibővítettem és így teszem most közzé, felhasználva az azóta szerzett ismereteimet is. Nem gondolom, hogy az egyes tanulmányok lezárt és teljes egységet, valamint mindenre kiterjedő ismereteket tartalmaznak, melyekhez ne lehetne még hozzátenni lényeges információkat. Ezek megismeréséhez remélem ad még lehetőséget a sors.

Taoistákkal Tajvanon 1997-ben

Taoista mesterrel Kowloon-ban, Hong Kong 2005

A TAOIZMUSRÓL

Kínában, a Hadakozó Fejedelemségek korában (i.e. V-III. szd.) volt egy állam, *Chu*, mely az egész kínai kultúra déli áramlatának bölcsőjeként vallásos kultuszaival, szokásaival, hiedelemvilágával a taoizmus eszmerendszerének, hitvilágának legfőbb alapját alkotta [1]. *Chuból* származnak mind a taoista filozófia legfontosabb művei, így a *Daode jing*, *Zhuang zi*, valamint azok a samanisztikus elemeket tartalmazó kultuszok, melyekből a taoista vallásos hagyomány kialakult [2]. Ez, az időszámításunk előtti évszázadokban még csak különálló jelenségekben és kultuszokban létező vallásos tradíció fokozatosan kezdett testet öltetni, kialakítva sajátos arculatát, melyet a *Hankor* második felétől (i.sz. I-III. szd.) neveznek taoista vallásnak [3]. A taoizmusnak, mint tételes vallásnak a megalapítójaként *Zhang Daolinget* tekinti a hagyomány, aki egy ősi tudásnak, az úgynevezett 'módszer mesterei' (*fangshi*) varázsló és mágikus tradíciónak volt az egyik képviselője, a mai *Sichuan* tartomány területén. A *fangshik* kétféle hagyományt képviseltek [4]. Egyrésztől egy mágikus, gyógyító hagyományt, másrésztől pedig egy a halhatatlanságra törekvő, a hosszú élet művészetét gyakorló tradíciót. Ez társadalmilag tagolta a taoizmust követőket, hiszen a mindennapi élet varázslatait és mágikus praktikáit az alacsonyabb társadalmi rétegekhez tartozó parasztok, földművesek igényelték elsősorban. A halhatatlanság kutatása pedig főként a magasabb társadalmi rétegek szereplőinek a gyakorlata volt. A mágikus, varázsló hagyományt követő *fangshik* az élet minden területén megtalálhatók voltak, így a házépítéseknel, sírhelyek megválasztásánál, mezőgazdasági munkáknál. A járványok idején ők voltak az orvosok, gyógyítottak, ördögöt űztek. Eszközeikben minden esetben a talizmán mágiát (*fuzhou*) használták, mely hagyomány mind a mai napig él a taoizmus mágikus szemléletében és a népvallások területén egyaránt.

Zhang Daoling a Taoista vallás alapítója

A taoizmus vallássá alakulásának másik fontos jellemzője a különféle istenek, szellemek tisztelete, segítségül hívása, és a nekik való szertartásos felajánlások bemutatása. Ez lehetőséget teremtett arra, hogy a taoizmus kialakítva saját panteonját egyéni arculatot öltson. A már korábban a különféle népi hagyományokban tisztelt istenségek kultuszát, a *Zhang Daoling* által alapított iskola, az Öt mérő rizs iskolája (*Wudou midao*) egyrésztől szigorúan elutasította, másrésztől viszont sok istenséget beemelt saját panteonjába, s a vallásos kultusz tárgyává tette[5]. A taoista vallás első templomai a már korábban hegyszorosokban, fontos utaknál, útelágazásoknál virágzó szent helyekből, vagy éppen a *Motista* istentisztelet templomaiból alakultak ki[6]. Az áldozati felajánlások közül a legfontosabb a füstölés volt, melyhez különleges füstölőedényeket használtak. Ezeknek a kultusz során oly nagy jelentőségű tárgyaknak az eredete szintén jóval korábbra, a *Zhou*korig (i.e.1122-225) nyúlik vissza. A *Zhou*korban használtak az áldozatok bemutatására különféle alakú bronzedényeket. Ezek egyik típusa, a *ding* volt, mely háromlábú edényként hatalmi, uralkodói szimbólummá is vált[7]. Az uralkodó hatalmát, az Égi mandátumot (*tianming*), kilenc *ding* edénye garantálta. Ezekben az edényekben végzett felajánlások biztosították a kapcsolatot az Ég és a Föld között, az Ős(ök) (*di*) és az uralkodó között. A taoista templomok bejáratánál elhelyezett fő füstölők, füstölő edények mind a mai napig őrzik ezeknek a háromlábú *ding*eknek az alakját.

Zhou-kori bronzedény (ding) és egy templom előtti mai változata

A *Hankorban*, úgynevezett *Poshan lu* füstölőt használtak, melyeknek kilenc nyílása volt, hegyformájúak voltak, ezzel testesítve meg a világhegyet (*Kunlun*)[8]. A kilenc elsősorban a 'Kilenc tartományt' (*jiuzhou*) jelentette, mely maga Kína, a Középső birodalom volt, melyet a hagyomány szerint a legendás *Xia*-dinasztiát (i.e. 2205-1765) megalapító kultúrhérosz, a Nagy Yü (*Dayü*) alapított. A Nagy Yü alakja ugyanúgy, mint a Kilenc tartomány, átkerült a taoista vallásos hagyományba, s mind a mai napig a kultusz tárgyát képezi[9]. A Nagy Yüvel kapcsolatos események, így a *Luoshu* és/vagy a *Hetu* mágikus diagram használata, mind beépültek és részeivé váltak a taoizmus vallásos hagyományának. A népi és a taoista kultuszok mind, egyaránt a császári kultuszok

mintájára jöttek létre. A világi hatalmat gyakorló császár jelentősége megegyezett a szakrális hatalmat gyakorló taoista mester (*daoshi*) hatalmával, aki a világi uralkodóhoz hasonlóan, csak mint annak égi megfelelése, gyakorolta befolyását. Az Égi mesterek hagyományában (*dianshi dao, wudou midao, zhengyi dao*) is jól megfigyelhető ez, hiszen ők egy külön birodalmat is kiépítettek, mely a világi, a császárok által irányított kínai birodalomnak volt a tükörképe. Ennek a szakrális birodalomnak ugyanúgy megvoltak a maga törvényei, adói, mint világi megfelelőjének. Az Égi mestereket azért is nevezték úgy, mint Öt mérő rizs iskolája, mert szolgáltatásaikért (gyógyítás, ördögűzés) évente egyfajta adót szedtek be, mely öt mérő rizs volt [10]. Ezt raktáraikban halmozták fel, melyeket aszály, vagy természeti csapásokkor megnyitottak a nép előtt. Így nagy népszerűsége és befolyásra tettek szert Dél-Kína egész területén. Ennek az öt mérő rizsnek ugyanakkor meg volt a szimbolikus, rituális jelentősége is. Egyes szertartásokon az öt égtájra (a közép is egy égtáj a kínai hagyományban) kihelyeztek egy-egy rizzsel teli edényt, mely hitük szerint egy szent teret (*daochang*) hozott létre, melyben az adott szertartást elvégezheték. *Zhang Daoling* később Dél-Kínába vándorolt, ahol a 'Sárkány és tigris hegyen' (*Longhu shan*) alkémiával, az örökélet elixír golyócskák (*jindan*) előállításával foglalkozott.

A taoizmus másik jelentős hagyománya a *Gehong* (i.sz. 383-443) nevével fémjelzett alkémiai hagyomány, mely az i.sz. III-IV. szd-ra tehető. *Gehong* egy családi alapon továbbhagyományozódó tradíciót képviselt, mely jelentős könyvtárral rendelkezett. Ebből a könyvtárból válogatta össze kora legjelentősebb munkáit és írta meg az 'Egyszerűséget átölelő mester' (*Baobu zi*) című könyvét, melyet a kínai alkémia nagy klasszikusának tartanak [11]. A könyv ugyanakkor bepillantást enged *Gehong* korának taoista vallásos kultuszaiba és hiedelemvilágába egyaránt. Az alkémiai taoista hagyományra ugyanakkor, mint a taoizmus ezoterikus hagyományára is tekinthetünk, melyet a Keleti-Han dinasztiában (i.sz. 25-220) élt taoista remete, *Wei Poyang* alapított. *Wei Poyang* alkémiai kemencéjében (üstjében), mely egy három lábú *ding* volt, elixír golyócskákat állított elő, melyekkel ő és tanítványai elérték a alhatatlanságot (*xian*). Könyvét, a *Zantong jít* szintén az akémia klasszikusának tartják.

A kínai alkémiának két irányzata létezik. A *neidan*, belső elixír és a *waidan* külső elixír. A *neidan* tartalmazta a meditációs és légzőgyakorlatok rendszerét, míg a *waidan*, a taoista hit szerint örökéletet adó elixír golyók készítésének receptjeit. Ezek a receptek sokféle ásványi anyagot, és sok, gyakran az egészségre ártalmas, halált okozó dolgot egyaránt tartalmaztak. Az ilyen úgynevezett 'gyógyító szerek' (*yao*) valamely szimbolikus tartalmuk miatt váltak az elixír alkotórészévé. Így pl. az arany a sosem rozsdásodó tulajdonsága miatt.

Az alkémia terminusában (*jindan*) a *jīn* aranyat, míg a *dan* cinóbert jelent. A cinóber egy vörös színű ásvány, mely a taoista hagyomány szerint a föld esszenciája. A *yang*nak, s így a napnak is a szimbóluma. Mindezekon kívül, bizonyos eljárásokkal arannyá transzmutálható, így minden örökélet golyócska egyik alap összetevője[12]. Gyakorta használtak realgárt, ólmot és arzén-szulfidot is az alkémiai eljárások során. A kínai terminológiát: 'kő evés' arra a gyakorlatra vonatkozik, mely a táplálkozás során előírja ezeknek a 'gyógyító szerekeknek' a fogyasztását, megevését. A gyakorló így veszi magához az egyes anyagok esszenciális tulajdonságait, s válik maga is romolhatatlanná, halatatlanná[13]. A i.sz. XI. századtól a *waidan* alkémia fokozatosan átadta a helyét a *neidannak*, a belső elixír gyakorlásának.

A III-IV. században a *Maoshan* hegyen a taoizmusnak egy újabb iskolája tűnt fel. Ez volt a *Shangjing* iskola, melyet egy *Wei Huacun*[14] nevű taoista nő alapított. Az iskola tanításai az ún. *Shangjing* szövegekre épültek, melyeket *Wei Huacun* revelációi során kapott az istenektől. Ezt a hagyományt idősebb fia, majd egy bizonyos *Yang Xi* vitte tovább, aki az iskola szövegeit rendszerezte, megteremtve ezzel egy egységes doktrinális háttér kialakulásának az alapjait. A szövegeket később a *Shangjing* iskola egyik későbbi neves követője *Tao Hongjing* (i.sz. 456-536) rendszerezte újra. *Lu Xiujing* (406-477) ezekre a *Shangjing* szövegekre is alapozva hozta létre a taoista kánon (*daozang*) első variációját, a szövegek és iskolák hierarchikus gyűjteményét, s a taoista vallás doktrinális egységét volt hivatott - buddhista mintára - megteremteni. A *Shangjing* iskola tanításai az Égi mesterek hagyományából, a *Ge Hong* hagyományból[15], sőt a buddhizmusból is merítettek. Nagy, de nem kizárólagos jelentősége volt a szent szövegeknek (*jing*), melyek a papi felavatás (beavatás) legfőbb alapját képezték. A gyakorlataikban a legjellemzőbb az ún. transzutazás volt, melyben a gyakorló meditációs ülésben (vagy a szent *Yü* táncot járva) a csillagokba szállt. A legfőbb csillagképnek a Nagyöncölt (Ursa Major) tekintették, melynek hagyományukban kilenc csillaga volt, s létezett egy ún. 'fekete konstellációja' is, mely ellentétpárját képezte, s *yin* istenségek (*po* lelkek) lakhelyéül szolgált[16].

A *Shangjing* hagyományban is használtak talizmánokat, de az Égi mesterektől eltérően nem parancsoltak az egyes istenségeknek, hanem segítségüket, áldásukat kérték szertartásaik során.

Tanításik három fő pillérre épültek: a belső univerzum, az isteni birodalmak (külső univerzum) és e kettő harmonikus egymásra hatása és egyesítése. E három alkotta a tanítások alapját és a gyakorlatok célját. A gyakorlás legfőbb eleme így a csendes és elmélyült meditáció volt. A *Shangjing* hagyományban a testre úgy tekintenek, mint különféle istenek és szellemek (*shen*) lakhelyére. Ezek, a test különböző pontjain élő istenségek védelmezik meg a testet a betegségektől,

járványoktól. A meditáció terminusa az 'istenek megőrzése' (*cunshen*) arra a folyamatra utal, melyben a gyakorló megőrzi a testében lévő istenségeket, nem engedi eltávozni őket, így tartja fenn a harmóniát a mikrokozmosz és a makrokozmosz között[17]. A *Shangjing* hagyományban, a test legmagasabb rangú istensége a Nagy egy (*Taiyi*). A meditációt az 'egy őrzése' (*shouyi*) néven is említik. A Nagy egy, tulajdonképpen nem más, mint a Tao esszenciája, minden élet lényege, az univerzum metaforája. A következő szinten a 'három eredendő' (*sanyuan*) istenei találhatóak. A három, a test három fő energiamezőjére (*dantian*) utal, ahol ezek az istenek élnek. Ez a három fő energiamező: az 'alsó cinóber mező' (*xiadantian*), mely a köldök alatt található, a 'középső cinóber mező' (*zhongdantian*), mely maga a solar plexus és a 'felső cinóber mező', mely a két szem közötti részen, a homlokon van. A három energia pedig, mely bennük van: 'az eredendő mag' (*yuanjing*), 'az eredendő lélegzet' (*yuanqi*) és az 'eredendő szellem' (*yuanshen*). E három szimbolikusan és ténylegesen is egymás alá-fölé van rendelve, s a testben a gerinc vonalára épülve a világhegyet, az univerzumot jelentik. Az 'eredendő szellem', a szellemi potenciál, az Ég birodalma. Az 'eredendő lélegzet', a lélegzet, a Föld birodalma. Az 'eredendő mag', a teremtő erő, a Víz birodalma. A taoista szertartásokban e három birodalom (hivatal) főisteneinek (*sanguan*) áldozatokat mutatnak be, így egyesítve szimbolikusan a külső és a belső univerzumot.

Shangjing Taoista meditáció elmélete és gyakorlata

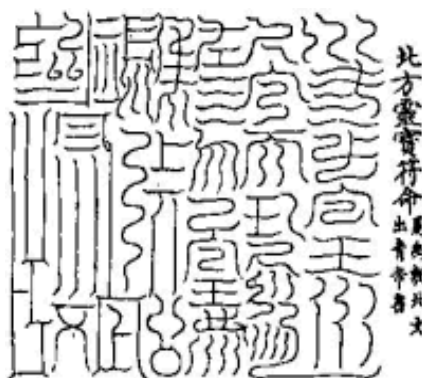
A következő szinthez a test öt belső szervéhez (*wuzang*) tartozó istenségek tartoznak, melyek az öt elem[18] (öt változási állapot) (*wuxing*) analógiájára épülnek. Ez az öt tartja egyensúlyban a test és a világ folyamatait, folytonos egymásra hatásukkal, mely kétféleképpen, az egymást építő és az egymást romboló hatások eredőjeként hozza létre a harmóniát. Ha az öt nincs harmóniában egymással, akkor a testet betegség sújtja. A *Shangjing* meditáció során az egyes szervekhez tartozó istenségeknek - analógiában az öt elemmel - más-más színe van, mely színek intenzitásukban jelzik a meditációját végző gyakorló felé, ha bármely szerv (vagy istenség) valamilyen okból nincs a megfelelő állapotban. A gyakorlónak ilyenkor helyre kell állítania a harmóniát szervezetében, ekkor

az istenségek is harmóniába kerülnek, s ez helyreállítja az univerzum harmóniáját is. A testben az istenségeken kívül ún. 'féreg' is laknak. Ezek a *dantian*eknél a gerincoszlop három kitüntetett pontján élnek. Ez a 'három féreg' (*sanchong*) akadályozza meg a cinóber mezők helyes működését. A taoista hit szerint a gyakorlók érzelmei és rossz lelki állapota élteti, a magvas élelmiszerek pedig táplálják őket. Éppen ezért lett a taoista szerzetesek és papok egyik legfőbb szabálya a magvas ételektől való tartózkodás (*bigu*).

A *Shangjing* iskola külső univerzumból való elképzelésében is benépesíti a világot istenekkel. A legfontosabbak a nap, hold és a csillagok istenei, melyekkel a gyakorló transzjutásai során lép kapcsolatba. A különféle égitesteket az 'eredendő lélegzet' (*yuanqi*) megszilárdult formáinak tartják, így a gyakorlatok során az ezekkel történő azonosulás – a taoista szemlélet szerint – a Tao esszenciájának magunkba fogadásával egyenértékű. Ezekben a gyakorlatokban a taoista mintegy 'megeszi' az univerzumot, a napot, a holdat, a csillagokat és így válik egyé velük. Az azonosulásnak ezen a fokán a gyakorló egy az univerzummal, egyé válik a Taoval. A spirituális égi utazásnak ezt a fajtáját *feitian*nek, azaz 'Égbeszállásnak' nevezik. A tényleges transzjutást *feixing*nek, 'csillagokba szállásnak' hívják.

Az i.sz. IV-VI. szd-ban az Égi mesterek hagyománya, buddhista és konfuciusus elemek összeolvadásából egy újabb taoista iskola, a *Lingbao* jött létre. Tanításai, az alapszövegének tartott 'Öt talizmán szöveg'-re (*Wufujing*) épülnek, melynek szerzőségét a hagyomány *Gexuannak*, *Gehong* nagybátyjának tulajdonítja. A szöveg lényegében a világot az öt szent égtáj alapján építi fel, melyeket az égtájak istenei őriznek, s a hozzájuk való áldozati szertartások rítusok garantálják a világ harmóniáját. A *Lingbao* szövegeket 'vörös szövegek'-nek (*chishu*) is nevezik. A vörös szerencsés szín a kínai hagyományban, a *yangot* jelenti, s természeténél fogva a teremtéssel és a rossz, ártó erők elűzésével hozzák összefüggésbe. Mindezekon kívül, a szövegeket eredetileg vörös tussal írták, ezzel is utalva jelentőségükre[19]. A *Lingbao* iskola továbbfejlesztette az Égi mesterek szertartásait, s kifinomultabbá téve őket a későbbi taoista szertartásos hagyomány alapjává lettek. A szertartások kidolgozása egy bizonyos *Lu Xiujing* (i.sz. 406-477) nevéhez fűződik, aki mindemellett összegyűjtötte és hierarchikus sorrendbe állította kora taoista iskoláit és szövegeit, létrehozva ezzel a taoista kánont (*daoasang*). A kánon három barlangból (*sandong*) és négy kiegészítésből (*sifu*) állt[20]. A hierarchiában a legelső helyen a *Shangjing* szövegek álltak. A három barlang a 'szellemek barlangja' (*dongshen*), a 'misztériumok barlangja' (*dongxuan*) és az 'igazság barlangja' (*dongzhen*). A kánon és az alaptanítások mind erőteljes buddhista hatást tükröznek. A halhatatlanság képzetét lassan felváltja a megváltás eszméje, mely ugyanúgy, mint a buddhizmusban, kizárólag más lények

megszabadulásával együtt érhető el. A későbbi *Ligbao* szövegekben már a *Mahayana* buddhizmus konkrét terminusai is felfedezhetők. A létforogatóból való egyéni megszabadulást ekkor már csak mások megváltása után tartják lehetségesnek.

Az északi égtály Lingbao talizmánja

A XII. szd-ban jött létre egy újabb jelentős iskolája a taoizmusnak, mely mind a mai napig az egyik legdominánsabb irányzata, a *Quan Zhen* iskola. Alapítója *Wang Zhongyang* (*Wang Zhe*) volt, aki a taoista hagyomány szerint a nyolc halhatatlan (*baxien*)[21] egyikétől, *Lü Dongpintől* tanulta az iskola alap gyakorlatainak és tanításainak rendszerét. Tanításaiban, a világtól elvonult, életét a taonak szentelő remete eszményét állította példaként. Ez, a világtól elvonult taoista kép egyrészt a hegyekbe vándorolt remete életforma megvalósításával, másrészt pedig a kolostori, közösségen belüli elvonulás ideájával előmozdította a szigorú rendszabályok és taoista kolostorok rendszerének fejlődését. Bár a *Quan Zhen* iskola, mind a konfuciánus, mind pedig a budhista hagyományból sokat merített, mégis megmaradt taoistának, s gyakorlataiban a belső alkémia (*neidan*) módszereit alkalmazta. Idővel több aliskolára bomlott szét, melyek közül *Qiu Changchun* nevével fémjelzett északi *Quan Zhen* lett a legnépszerűbb. A *Quan Zhen*nek ezt az ágát Sárkánykapu (*Longmen*) iskolának hívják.

A taoizmus történetében, a *Ming* dinasztiától (i.sz. 1368-1644) kezdődően két, egymástól jól elkülönülő irányzat alkotta a tanítások északi és a déli hagyományát. Az északi hagyományt a *Quan Zhen* iskola, míg a délit az Égi mesterek iskolája képviselte. A taoizmus térben is két központ köré rendeződött. Az északi iskola központja Pekingben a Fehér felhő templom (*Baiyunguan*), míg a déli központ a *Jiangxi* tartományban lévő Sárkány és tigris hegy (*Longhushan*) lett.

A taoista vallás mai állapotára erőteljesen rányomja a bélyegét az un. Népvallások (*minsujiao*) hatása, mely egyrészt erőteljesen szinkretikus jelenség, s magába foglalja a buddhizmus vallásos elemeit is, másrészt pedig a lokális, helyi kultuszok tárháza, s így területenként más-más változatokban létezik. A mai taoizmus is nagyrészt e hatások eredményeként

egyfajta népi-taoizmusként van jelen a kínai, délkelet-ázsiai társadalomban, s csak egyes templomokhoz és kolostorokhoz köthetően található meg 'tisztán' valamelyik hagyománya.

JEGYZETEK A TAOIZMUSRÓL FEJEZETHEZ

[1] *Chu* sámánizmusról bővebben ld: Állandóság a változásban: Kósa: 398.

[2] *Qu Yuan* irodalmi alkotásai pl: Száműzetés, illetve a Kilenc varázsének és az Égi kérdések is mind *Chuból* származó művek, melyekből a *Chu* hitvilág jól tükröződik. *Qu Yuanról* bővebben ld: Tőkei-Miklós 1960: 42.

[3] A sinológia feloldani látszik azt a nézetet, mely a taoizmus filozófiai és vallásos megjelenési formáit külön-külön kezeli, megteremtve ezzel annak a látszatát, hogy e hagyománynak kétféle, egymástól különböző aspektusa létezett(zik) Kínában. Bővebben ld: Robinet: 3.

[4] Ld. Eva Wong 1997: 32.

[5] Az Öt mérő rizs iskolájáról bővebben ld: Vasziljev: 217.

[6] A taoista oltárakról ld: Mítoszok és Vallások Kínában: Prukay: 78.

[7] A hagyomány szerint az első kilenc *dinget* egy legendás országban, *Kunwuban* öntötték. Itt élt a fazekasok ura, akit szintén *Kunwumak* neveztek, s az általa gyártott edényeket is így hívták. K.Schipper: 176.

A *Poshanluról* bővebben ld: Scipper: 6.

[9] A hagyomány szerint a Nagy Yü, amikor megfékezte a vizeket, egy táncot járt el, az ún. Yü lépéseit (*yübu*), mely az Ursa Major (*Dadou*) csillagkép csillagainak alaprajzát követi.

[10] A taoizmussal gyakran szembehelyezkedő konfuciánus hagyomány ezt az iskolát 'a rizslopók iskolája'-ként emlegette.

[11] Egyes részeinek fordítása magyarul ld. Athanor folyóirat 2001. Fordította Prutkay Csaba.

[12] A taoisták úgy vélték, hogy bizonyos éjjel is világító gombák nőnek a hegyekbe azokon a helyeken, ahol cinóber található. K.Schipper: 176.

[13] A 'kövést' ellentétbe állítják a 'magevéssel', ami a különféle magvakból készült élelmiszerek fogyasztását jelenti és a taoizmusban az egyik legfontosabb tilalmak közé tartozik.

[14] *Wei Huacun* az Égi mesterek hagyományában magas tisztséget töltött be, italáldozó volt. Martin Palmer: 86.

[15] *Yang Xi* a *Xu* család révén kapcsolatban állt a *Ge* családdal is. Isabelle Robinet: 115.

[16] Bővebben ld: Livia Kohn: Taoist Meditation and Longevity Techniques.

[17] A taoista, táplálkozásra vonatkozó rendszabályok között van egy, a szagos növények fogyasztásától, mint pl. a hagymaevéstől tiltó parancsolat, mely szintén erre az elképzelésre épül, hogy ti. a taoista hit szerint az ételben lévő 'szagos növények' kikergetik testünkben az isteneket.

[18] Fa (*mu*), tűz (*huo*), föld (*tu*), fém (*jin*), víz (*shui*).

[19] Bővebben ld: Robinet: 151.

[20] Ez a három barlang a buddhista kánon, az ún. Hármaskosár (*tripitaka*) hatására alakult ki.

[21] A nyolc halhatatlanról bővebben ld: Kwok Man Ho-Joanne O'brien: 1991

HÁROM BARLANG NÉGY KIEGÉSZÍTÉS, AVAGY A TAOIZMUS ÍRÁSOS HAGYOMÁNYA - A TAOISTA KÁNON[1]

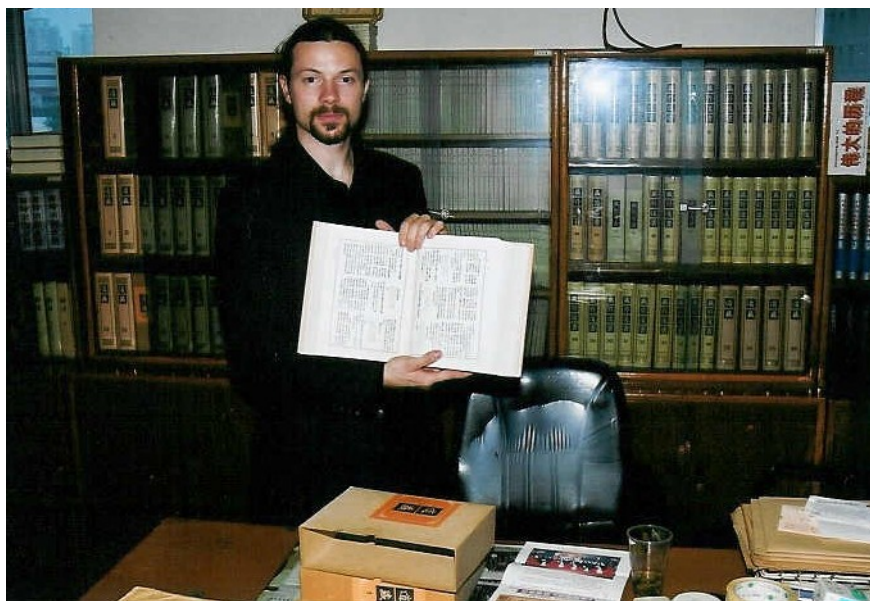

Zhinan gong, a taiwani taoista papok legfontosabb iskolája, a Tajvani Taoista Szövetség központja 1997

A taoista templomok bejáratában találhatunk egy megjelenésében haragvó, az isteni ranglétrán második-harmadik helyet elfoglaló istenséget, *Wang Lingguant*, vagy más néven *Wang Tianjunt*, a taoista szent iratok őrét.[2] A kínai hitvilágban, az úgynevezett népvallás (*minsujiao*) templomainak őrzőjeként is tisztelik.[3] A buddhista panteon templom és Dharma őrének, *Wei Tuonak*[4] a taoista megfelelője. Mint a taoista szent iratok őre, felelős a tan védelméért és a hagyományt hordozó kánonnak (*daozang*), a Három Barlang Négy Kiegészítésnek (*sandong sifu*) a sértetlenségéért. Ez a mára sokszáz könyvet (*daoshu*) és szentiratot (*daojing*) magába foglaló gyűjtemény egy több évszázados fejlődési folyamat eredménye. Egyaránt tartalmazza a klasszikus taoizmus szent könyveit, a *Laozit* és a *Zhuangzit*, valamint a különféle rítusok és mágikus eljárások leírásának könyveit (*fangshu*)[5], a *Yinyang* iskola (*yinyangjia*), a Halhatatlanok iskolája (*shenxianjia*), a *Gehong* hagyomány szövegeit, a főbb taoista hagyományok reveláció útján keletkezett szentiratait és jónéhány ősi szöveg hagyományát. Ezek mind az évszázadok során kerültek be a kánonba, s fokozatosan váltak a taoista írásbeli hagyomány hordozóivá.

A kínai kultúrában mindig is nagy szerepe volt az írásbeliségnek. Az írásbeliség jelentette a kultúra és a hagyományok továbbélésének legfőbb alternatíváját. A taoista szentiratokra leggyakrabban használt szó, a *jing*, megegyezik a konfuciánus hagyomány klasszikus könyvekre használt szavával. Habár a buddhizmus Kínába kerülése után a buddhista szútrákat is a *jing* szóval fordították le, ez mégsem jelenti azt, hogy mindhárom vallásos hagyományban a *jing*nek ugyanaz lenne a jelentése. A taoizmusban, a szent szövegek egy idő feletti térben, a teremtés előtti, eredendő

(*yuan*) állapotukban léteznek és a beavatottak előtt nyilvánulnak csak meg. Így minden szent irat része az oszthatatlan egész Taónak, s lényegileg hordozza is azt.[6] A taoista hit szerint, az egyes reveláció útján kinyilvánított szövegek, vagy közvetlen a Taóból, vagy valamely istenség közvetítésével jellenek meg az emberi világban.[7] Gyakran a szövegeket alkotó írásjegyek is hordozzák ezt az égi eredetet és úgynevezett felhő írásból (*yunzhuan*) állnak össze. Mivel írásjegyeikben is hordozzák a Taót, ezért egyfajta talizmánként is kezelik őket, mint a legfelsőbb igazságnak a hordozóit, melyek létükkel is képesek az univerzum rendjét helyreállítani, s az ártó erőket elűzni.

Shanghai-ban a Fehér Felhő templom könyvtárában, kezemben a Taoista Kánon fontos iratával (2002)

A Megszabadulás szentirata (*Durenjing*) is, saját eredetét szintén a teremtés analógiájára írja le. „Kezdetben az elsődleges lélegzet (*yuanqi*) töltötte ki a teret. Ez a lélegzet lassanként számtalan felhő-pecsét írásjegyet alkotott, melyek fényt és hangokat árasztottak. Eonokkal később, égi írástudók aranyátlákba vésték a rajzolatokat és a csillag udvar könyvtárában őrizték. További világkorszakok teltek el, majd a szövegeket égi hírvivők kinyilvánították a taoista beavatottak előtt.”[8] A Tang-kori taoista irat, a *Jinming qizhen*[9] a könyveket a szentképekhez hasonlatosnak írja le, s a képekhez hasonlóan a taoista szertartások alatt szigorúan szabályozott módon mutatnak be nekik is füstölőáldozatot. Az egyes szertartások alkalmával bemutatott rítusok közül, a szövegek és talizmánok elégetésének rítusa is az írások égi eredetével függ össze. A szertartás során elégetett szövegek füstté alakulva visszazállnak az Égbe, beteljesítve egy kozmikus ciklust, mely a megnyilvánulásuk és visszatérésük rítusán alapul. A taoista hagyomány szerint, e ciklus ismétlődése az egész közösség számára erénygyűjtő cselekedetnek számít, s így az egész közösség javát szolgálja.

[10]

A taoista mozgalmak vezetői a hagyomány szerint, mind revelációk során kapták meg azokat a szent szövegeket, melyekre az egyes mozgalmak épültek, így az írásos hagyomány a taoista vallás legkorábbi megjelenésétől fogva jelentős szerephez jutott. A vallásos taoizmus legkorábbi időszakától még a könyv (*shu*) terminust is használták a taoista írások (*daoshu*) jelzésére, mely ilyen összefüggésében a taoizmus varázsló (*fangshi*) hagyományának különböző technikáit megörökítő szövegeket jelenti. Minden jelentős szöveghagyománnyal bíró taoista iskola alapítójának és mesterének a nevéhez jónéhány ilyen *daoshu* fűződik, melyek a történelem folyamán bekerültek a taoista kánonba és így mára a taoista szöveghagyomány szerves részét képezik. A taoizmus klasszikus korszakában (i.e. 500-200) keletkezett művek, a *Laozi*, a *Zhuangzi*, a *Guanzi*, a *Liezi* és a *Huainanzi* voltak azok az első olyan szöveghagyományok, melyek a taoista gondolatokat, a taoista metafizika alapjait, valamint a kultuszok és gyakorlatok elméleti alapvetését megőrizték, s mint „taoista hagyományt” közvetítették.

A Fehér Felhő Templom Shanghaiban. A templom galériáján helyezkedik el a könyvtár, ahol a taoista kánont őrzik.

A *Han*-kor második felében, amikor az első nagy, a taoizmus filozófiájára alapuló vallási mozgalmak kibontakoztak, szintén nagy szerepet kaptak az egyes mozgalmak szellemi háttéréül szolgáló szentiratok. Ezek között az egyik legjelentősebb a Leghatalmasabb béke szent könyve

(*Taiping jing*) című mű volt. Ez a könyv több taoista mozgalomnak és vallási szerveződésnek is elméleti háttérül szolgált. Egy korábbi taoista hagyománynak, a Sárga Császár és *Laozi* nevével fémjelzett, *Huanglao xue* hagyománynak a gondolati háttéréből született. A *Huanglao* tanítások ötvözték a *Laozi* és *Zhuangzi* taoista klasszikus művek hagyományának a tanításait, s megfelelő analógiákat vontak a Tao, a világ dolgai, a politikai folyamatok és a kormányzás vonatkozásában. A *Huanglao* hagyománynak nem volt vallásos szervezete. A Keleti *Han*-kor végén, *Yan Xi* (uralk. i.sz. 158-166) alatt a palotában áldozati oltárt állítottak *Laozinek*, *Buddhának* és a Sárga Császárnak, mint a három leginkább tisztelt istenségnek. A *Huanglao* hagyományban a kultusz legfontosabb eleme, a *Laozinek* állított oltárak előtt végzett áldozati szertartás volt. [11] A *Huanglao* tanításokat közvetítő *Taiping jing* így nem véletlenül vált a *Han*-kor egyik legnépszerűbb vallásos klasszikusává. A *Taiping jing* gondolati háttéréből, tehát közvetve a *Huanglao* tanításokból nőtt ki a *Zhang Jue* nevével fémjelzett *Taipingdao*, a *Zhang Daoling* alapította *Tianshidao* és *Zhang Xiu* [12] mozgalma, a *Wudoumidao* is. [13] Ezen mozgalmak közül, a *Tianshidao* volt az, amelyik számos, a taoista írásos hagyomány számára fontos szentíratot őrzött meg a hagyományában, így a kor másik jelentős klasszikusnak számító könyvét, mely nagy hatást gyakorolt a korai taoista vallásra, egy kommentárt, a *Xiang'ert* [14].

Fehér Felhő Templom, a Shanghai Taoista Szövetség központja

A *Xiang'ert* bár a *Laozi*hez íródott kommentárként tartják számon, természetét tekintve mégsem teljesen az. Mint ahogyan sok más munka a kínai vallások történetében, ez is inkább csak a *Laozi* köré épülő kultuszok gondolatiságából táplálkozik, mintsem magából a *Laozi*ből, bár

ténylegesen kommentálja annak néhány fejezetét. A könyv feltételezhető írója Zhang Lu, a Zhang Daoling által megalapított *Tianshidao* hagyomány harmadik mestere, Zhang Daoling unokája. A *Xiang'er* a korai *hanzhongi*^[15] taoista gyülekezett számára, egyfajta praktikus módon mutatta be a Tao működését a vallás és hitélet szempontjából, kevésbé képviselve a Laozi és Zhuangzi nevével fémjelzett misztikus hagyományt. Ezek a gyakorlati tanítások, melyek azt tárgyalák, hogy hogyan kell a hívőknek a Tao szerint helyesen viselkedniük. A szöveg létrejöttét vizsgálva felmerülhet az a következtetés, hogy a *Xiang'er* is, az akkor oly gyakori szellemkultusz hatásának eredményeképpen jött létre, mégpedig valamely médium kinyilatkoztatása által.^[16] A taoizmus írásos hagyománya még két jelentős kommentárt is megőrzött a *Laozi*hez. A *Heshangong* (II. szd ?) és a *Wang Bi* (226-249) féle kommentárt. Ezek alapvetése a *Xiang'er*hez képest újabbnak számít a taoizmusban, hiszen a *Laozi*ben foglalt elveket a bölcsek (*shengren*) számára magyarázzák, míg a *Xiang'er* közelebb áll a *Han*-kor előtti *Laozi* értelmezéshez annyiban, hogy az alapelveket, s így magát az egész könyvet is csak az uralkodók számára teszi követendővé.^[17] Ez nem mond ellent azzal a megállapítással, hogy a korai vallásos taoista gyülekezetek is ezen könyvből ismerték meg a Tao működését, hiszen a kommentárt a *Zhangok* hierarchiájában előkelő helyet elfoglaló itáláldozók (*jijiu*), azaz „oktatók”, közvetítették a hívők felé nyilvános tanításaik során.^[18]

Szívünk megőrzi békéjét, ha nem látjuk azt, amire vágyhatunk. Ha nem vágyunk rá, hogy lássuk, az azzal egyenlő, mintha nem is látnánk. Ne engedjük, hogy szívünk kibillenjen egyensúlyából. Ha kibillen, fékezzük meg. Ha így cselekszünk, akkor bár a Tao eltávolodik, mégis vissza fog térni. Ha viszont szívünk vad vágyainak engedelmeskedünk, akkor a Tao örökre elhagy bennünket.^[19]

Magát a kommentár létrejöttét is nagyban befolyásolta az a tény, hogy a szervezetté váló vallásosság megkövetelte olyan írásos művek széles körben való elterjedését, melyekből az alap taoista tanítások, a hívők számára világosan elsajátíthatóak voltak. Ez hívta létre a Nagy Tao családjainak parancsolatai és tilalmai (*Dadaojia lingjie*) című könyvet is^[20], mely az Igaz Egység^[21] (*Zhengyi*) iskolán belüli előírásokat és tilalmakat tartalmazta.

A későbbi taoista vallásos könyvek létrejötte és kialakulása is nagyban függött a vallás továbbfejlődésétől. A nagy írásos hagyományok, mint a *Shangqing* és a *Lingbao* is, elsőségüket kívánták alátámasztani a taoista hagyományokon belül, így egyre komplexebb módon mutatták be tanításaikat. Többek között ez is befolyásolta a Három Ég belső magyarázatának szent könyve

(*Santian neijie jing*) című munka létrejöttét, mely a Zhangok taoizmusának metafizikáját volt hivatott bemutatni a hívőknek, visszahelyezve a Zhangok taoista hagyományát az öt megillető pozícióba. Szükség volt erre annál is inkább, mert a *Shangqing* és a *Lingbao* hagyományok ősiségüket azzal igyekeztek alátámasztani, hogy részletesen, metafizikai alapokon magyarázták a szöveghagyományaik ősiségét olymódon, hogy a tanításaikat visszavezették a Tao teremtés előtti állapotához, ahol még minden az egység állapotában létezett. Ezzel igazolták tanításaik felsőbbrendűségét a taoista hagyományon belül.

A Kantoni Taoista Szövetség központja (2005)

A Három Ég belső magyarázatai szintén a világ teremtését magyarázta, a Zhangok három lélegzet (*sanqi*) teóriáját felhasználva. Ez alapján a világ a misztikus (*xuan*), az eredendő (*yuan*) és a valódi (*shi*) eredendő lélegzet (*qi*) kiadásából született, s ez teremtette meg a három Eget (*santian*), mely a metafizikájuk alapkoncepcióját alkotta. A könyv, a Tao megjelenésétől magyarázza a Zhangok hagyományának fontosabb állomásait, ezzel utalva annak elsődleges voltára. Mindvégig nagy szerepet kap az ekkora már isteni rangra emelkedett Laozi kultusza, aki itt nem csak egy egyszerű istenként jelenik meg, hanem mint a Tao megtestesülése, s így a világ esszenciája.

A Tao mindent megelőzve, természetes voltában keletkezett. Sötét, nedves, páras és átlátszatlan volt, keletkezésének nem volt oka. A semmiben született, magát létrehozva. Átalakulva megszülte az Út és Erény tiszteltjét, mely az eredendő lélegzetek előtt keletkezett. (...) Most Laozi az, a Legfelsőbb úr. Átalakulva a lélegzetek alkot öltöttek, s így keletkezett az Ég, a Föld, az Ember és minden élőlény.

A taoista írásos hagyományban ugyanakkor már a legkorábbi időktől fogva megőrződtek olyan szövegek, melyek köré külön kultusz épült, alátámasztva a mindig is fontos taoista gyakorlatok elméleti hátterét. Ilyen volt a Sárga udvar szent könyve (*Huangting jing*) című vallásos kalsszikus is, mely egy belső (*neijing jing*) és egy külső (*waijing jing*) fejezetből áll. A *Huangting jing* hagyományában létezik ílymódon egy *Taishang huangting neijing yujing* és egy *Taishang huangting waijing yujing*, valamint egy később keletkezett *Taishang huangting zhongjing yujing* is.^[23] A két eredeti részből, a *waijing jing* keletkezett előbb. Már a *Ge Hong* által írt, Az egyszerűséget átölelő mester (*Baopuzi*) című könyv is említést tesz róla, így bizonyos, hogy annak megírásakor (i.sz. 317-318) a *waijing jing* hagyománya már létezett. Annak a *Wei Huacunnak* (i.sz. 251-334) a hagyományához tartozott, akinek a Nyugati *Jin*-kor elején a különféle revelációi után leírt könyveiből, a *Shangqing (Jinglupai)* iskola, a szöveghagyománya alapjait köszönheti. A *waijing jinget* ugyanakkor feltételezhetően a *Wei* és *Jin*-korszakban élő taoista, egy bizonyos *Wang Bao* írta, s ő hagyományozta tovább Wei Huacunnak. A *neijing jinget* is bár Wei Huacun hagyományához kötik, mégsem valószínű, hogy az V. század közepe előtt már létezett volna, hiszen a szöveg utalásokat tartalmaz a taoista kánont (*daozang*) alkotó barlangokra.

A Hongkongi Taoista Szövetség központja egy modern toronyház aljában kapott helyet

Mindezekeken felül, olyan istenségnevek fordulnak elő a szövegben, melyek csak az V. századi taoizmusra voltak jellemzőek.^[24] A szöveg nagy fontosságát bizonyítja, hogy végigkíséri a taoizmus hagyományait és még a késői *Quanzhen* iskola (XII. század) is ezt a könyvet használta az egyes taoista gyakorlatok elméleti hátterének bemutatására. Más hasonlóan fontos szövegek is tovább éltek a taoista gyakorlatok hagyományában, így többek között a Tisztaság és nyugalom szent könyve (*Qingjing jing*), valamint a Rejtett megfelelések szent könyve (*Yinfu jing*).^[25] Ezeknek a könyveknek kétségtelenül nagy volt a szerepe abban, hogy a taoista vallásos hagyomány tanításait továbbörökítsék, s így kanonizálásra is kerültek, bár eredetük mégis homályba vész. A Tisztaság és nyugalom szent könyvét *Ge Xuannak* tulajdonítja a hagyomány, de a *Song*-kori (960-1279) kutató *Huang Zhen*, a *Yinfu jing*ről írt tanulmányában egyértelműen jóval későbbre, az Öt dinasztia korára (907-960) teszi a könyv eredetét.^[26] Nehéz a taoista könyvek eredetének meghatározása, mivel a szövegek többnyire belső referenciákat tartalmaznak eredetükkel kapcsolatban, s ezek mindig valamely ősi, híres halhatatlanra vezetik vissza az egyes szövegek szerzőségét, alátámasztva ezzel a taoista hagyományban elfoglalt pozíciójukat. Ugyanakkor más szövegek kereszt referenciákkal szolgálhatnak, viszont ezek csak az egyes művek címét őrzik meg, mely címek mögött egyáltalán nem biztos, hogy ugyanaz a tartalom húzódik meg, mit egy szöveg későbbi hagyományában. Ennek oka lehet többek között az is, hogy a szövegekhez írott későbbi kommentárok gyakran szervesen egybeolvadtak az eredeti szöveggel, mely amúgy sem tartalmazott központosítást, így a későbbiekben már egységes szöveggént hagyományozódtak tovább.

Egy a *Yijing*hez íródott kommentár, a *Zhouyi cantong qi* is nagy fontossággal bírt a taoista hagyományban. Eredete, a *Han*-kori *Yijing* szövegmagyarázó hagyományhoz és egy bizonyos *Chunyu Shutong* nevű, II-századi jós nevéhez fűződik, aki a hagyomány szerint a legendás halhatatlan alkímistától, *Wei Boyang*tól kapta a szöveget. *Wei Boyang* a szöveget először *Xu Congshin*ek adta tovább, aki egy kommentárral is ellátta azt, s a szöveg ezután a kommentárjával együtt hagyományozódott tovább. *Yu Fan* (i.sz. 164-233) kozmológiai munkája ugyanakkor már a *Cantong qi* ismeretéről tanuskodik. A könyvet egyszerre tekintik a *Yijing*et magyarázó kommentárnak és az alkímia klasszikusának, bár a *Qing*-kori *Zhuxi* már csak kozmológiai szempontból kommentálja a szöveget, s nem az alkímia szempontjából.

A III. századtól válik ki a taoista hagyományokból egy, az ősi halhatatlanságot kutató, a varázsló tanításokban (*fangxian dao*) gyökerező, családi alapon szerveződő hagyomány, a *Ge* család hagyománya. A *Ge* család hagyományában, mely *Ge Xuan*, *Ge Hong* és *Ge Chaofu* családi leszármazásban hagyományozódik tovább szintén nagy szerepet töltenek be a könyvek. A *Ge*

családnak egy nagy könyvtár állt a rendelkezésére, melyben a kor legfontosabb könyvei voltak összegyűjtve. Mára a könyvtárukról vajmi keveset tudunk, viszont néhány könyvcím megőrződött a későbbi taoista kánonban és egyéb korabeli könyvekben, mint például a *Baopuziben*. A *Baopuzit* Ge Hong írta és a rendelkezésére álló családi könyvtár egyes könyveiből részeket is átszerkesztett bele. Innen tudjuk, hogy olyan mára már nem beazonosítható könyvek is nagy fontossággal bírtak a taoizmus hagyományában, mint az úgynevezett *Dunjia* írások[27], melyek a *Baopuzi* tanúsága szerint a korabeli varázsló (*fangshi*) kultusz legfontosabb klasszikusai között voltak.

Továbbiakban, Én az Egyszerűséget Átölelő, a Kilenc ég titkos feljegyzései (Jiutian biji), valamint a Nagy egy rejtett elsőse (Taiyi dunjia) című könyvek alapján azt mondom, hogy a hegyremenetel szempontjából a hosszú hónapokban tiltott a harmadik, a tizenegyedik, a tizenötödik, a tizennyolcadik, a huszonnegyedik, a huszonhatodik, a harmincadik nap.

A Yuling jing című könyv szerint: Ha egy szent hegyre akarunk felmenni, akkor feltétlenül ismernünk kell a Dunjia írásokban lévő titkos varázstechnikákat, de ezek az írások nem veszik figyelembe az embereket és nagyon bonyolultan fogalmazva beszélnek ezekről a dolgokról.

Jómagam, amikor még fiatalon a hegyekbe akartam menni, mindezekből kiindulva felkerekedtem, hogy tanulmányozzam a Dunjia írásokat. Azok több mint hatvan tekercsből álltak. Mivel a hegyremenetelről nem lehet mindent a legrészletesebben leírni, ezért kivonatosan, kézírásos formában összegyűjtöttem a legfontosabb vezérelveket, így már a zsákomban magammal tudtam vinni. Ezeket nem fogom most írásban továbbadni. Most, csak röviden tárgyalom ezt a kérdést azért, hogy azokat, akik jó ügyben akarnak a hegyekbe menni, hogy megkeressenek olyan embereket, akik tudják ezeket a dolgokat, ne érje baj. A Dunjia jing azt mondja: Aki a Taót akarja kutatni, az az Ég által befogadó napokon és a befogadó órákban az ártó démonok kiűzésére bemutatja a talizmánokat, s az Ég által ellenőrzött napokon és órákban megy fel a szent hegyekbe. Aki azt akarja, hogy az ártó erők, tigrisek, farkasok, mérges rovarok, rablók ne merjék megközelíteni, az akkor induljon neki, amikor az Ég megóvja, s akkor menjen a hegyekbe, amikor a Föld ajtótól szolgál neki ehhez. Általában a hat gui napon az Ég megóvó, s a hat ji napon a Föld ajtóként szolgál.[28]

A IV. századra a *Hengshanon* tevékenykedő taoista varázslónő (*fangshi*) Wei Huacun intenzív szellemkultuszának eredményeképpen jött létre a taoista írásos hagyomány másik jelentős

iskolája, a Legfelsőbb Tisztaság Iskolája (*Shangqing*), mely a Zhangok hagyományához képest új elemeket vitt a taoista hagyományba. Az iskolát *Yang Xi* (i.sz. 330-387) és *Xu Mi* (i.sz. 305-376) nevéhez köti a hagyomány. Az iskola teljes egészében a *Tianshidao* hagyomány továbbfejlődésének tekinthető, hiszen Yang Xi a Keleti *Jin* dinasztia belüli *Jianwendi* (i.sz. 371-373) uralkodása alatt udvari titkár volt, akit az udvarba Xu Mi ajánlott be.^[29] Tevékenységüket főképpen *Nanjing* környékén, a *Leipingshanon* végezték. Xu Mi családja eredetileg a *Tianshidao* hagyományt követte. A családfájuk szerint bátyja, *Xu Mai*, az italáldozó (*jijiu*) *Li Dong* belső tanítványa (*dizi*) volt. Li Dong tisztsége a *Tianshidao* szervezetében „baloldali szellemvezér italáldozó” (*zou lingshen jijiu*) volt. Xu Mi az áldozati oltárnál végezte el a szükséges teendőket, míg Yang Xi médiumként transzban írta a könyveket, melyek később az iskola klasszikusává váltak. Yang a Xu családon keresztül egy kisebb, dél-kínai nemes családok által alkotta közösségnek adta tovább a revelációi során papírra vetett szövegeket, így azok először csak egy szűk réteg számára voltak hozzáférhetők. A hagyományukban szereplő könyvek között találjuk a Legfelsőbb tisztaság könyvét (*Shangqing jing*), a Sárga udvar klasszikusát (*Huangting jing*), a Hét eredendő csillag ábráját (*Qiyuan xingtu*), az Öt szellem-kincs talizmánját (*Lingbao wufu*), a Nyugati szent hegy talizmánját (*Xiyue gongjin shanfu*), Középső-sárga tigris és leopárdot megfékező talizmánt (*Zhonghuang zhihu baofu*), a Felhő ládika hét kommentárját (*Yunji qiqin*). A Legfelsőbb Tisztaság szent könyvét (*Shangqing jing*) a hagyomány szerint, egy bizonyos *Xicheng Wangjun* nyilvánította ki Wei Huacunnak csakúgy, mint a *Hunagting jinget* és a Lelkek és rossz szellemek megfékezésének tudományát (*zhiquing zhigui fa*). Ezek mind bekerültek a *Shangqing jingbe*, így az nem pusztán 31 tekercsből állt (*quan*), ahogyan azt később *Lu Xiujing* a Három barlang kalliszikus könyveinek katalógusában (*Sandong jingshu mulu*) említi. Mindezekon kívül, Yang Xi a Xu családnak továbbadta a Három Ég igaz törvényét (*Santian zhengfa*), ami megegyezik a *Mao*-hegy feljegyzéseiben (*Maoshanzhi*) szereplő, A legfelsőbb három Ég igaz törvényeinek klasszikusa (*Taishang santian zhengfa jing*) című taoista művel. A jelenlegi taoista kánon (*daozang*) sok olyan könyvet tartalmaz, melyek szerzőségét Zhang Lingnek tulajdonítja a hagyomány, holott azokat is mind Yang Xi és Xu Mi írták. De egyre erősebb az a nézet is, hogy a könyveket nem pusztán Yang és Xu írta, hanem a Xu család szellem oltáránál (*jitan*) segédkező *Ji* belüli *Hua Qiao*, illetve mások is részt vettek a keletkezésükben, mint például Ge Chaofu is, akinek a későbbi taoista eklektikus iskola, a *Lingbao*, a szöveghagyományát nagyrésztben köszönheti. A *Shangqing* iskolát Szentkönyvek és regiszterek iskolájának (*Jinglupai*) is nevezik, mert a hagyományukban nagy szerepet kaptak a szentiratok, amik a tanítványi és papi beavatás egyes fokozatait jelentették, valamint a regiszterek, melyek az egyes fokozatokhoz tartozó talizmánokat és védőszellemeket sorolták fel. Fontos szövegeknek számítottak a *Shangqing* hagyományon belül a

Yang Xi revelációiból származó, négy szöveget magába foglaló, úgynevezett Szellemek írta bíbor szövegek (*Lingshu ziwen*). A szöveg saját eredetét a legmagasabb égi szférákba helyezi és a halhatatlanok (*xian*) felett álló Igaz emberektől (*zhenren*) eredzetteti. A *Shangqing* hagyomány szerint, a szövegeket először az Igaz emberek szóban adták tovább egymásnak, hisz olyan titkos gyakorlatokat tartalmaztak, melyek arra szolgáltak, hogy szubtilisabbá tegyék fizikai megjelenési formájukat. Éppen ezért a *Shangqing* hagyományon belül a szövegeket nagy tisztelet övezte, melyek a vizualizációs technikáknak és az alkímiának is egyaránt fontos szövegei.^[30] További fontos szöveghagyomány a *Shangqing* iskolában, az Igaz kinyilvánítás (*Zhengao*) című szöveg is, mely *Tao Hongjing* (454-536) munkája és a *Shangqing* revelációk összefoglaló katalógusa.

Kowlooni taoista templom, Hongkong (2005)

Kínában a buddhizmus egyre erősödő hatása, a III-IV. századtól már a taoizmusra is befolyással volt. Az V. századi buddhista szútrák, melyeket *Kumarajiva* vezetésével fordítottak le *Changanban*, mind a *Mahayana* buddhizmus írásos hagyományát közvetítették a kínai vallások felé, s nagy befolyással voltak a taoista szent szövegek szóhasználatára és mondanivalójára. A *Lingbao* hagyomány szövegeiben fedezhető fel a buddhista hatás a legnyilvánvalóbb módon. A *Lingbao*

hagyomány taoista szövegei az V. századtól kezdve, már egyértelműen kifejezik a buddhista megváltás és bodhiszattva ideál gondolatait. Bár a legrégebbi *Lingbao* szövegek még a hagyományosnak nevezhető taoista szemléleten alapulva íródtak, így a tao gyakorásával és a halhatatlanná válással foglalkoztak, a késői *Lingbao* hagyományban a buddhista szemlélet került túlsúlyba. Az „ősi” *Lingbao* hagyomány két szöveg köré épült, melyek a *fangshi* kultusz hagyományából táplálkoztak. Az öt talizmán katalógusa (*Wufuxu*) és a Vörössel írott öt tábla igaz szövege (*Wupian zhenwen chishu*)[31], mind az ősi taoista rituálék és a *Han*-kor mágikus szemléletét képviselő szövegek. A *Lingbao* kánon további részét képezi, az az V. század elején keletkezett 29 szöveg, mely a legnyilvánvalóbb módon mutatja a Mahayana buddhizmusnak a taoizmus tanításaira tett hatását. A *Lingbao* szöveghagyomány harmadik csoportjának a szerzőségét pedig, a legendás halhatatlannak, Ge Xuannak tulajdonítja a hagyomány.

A *Lingbao* szövegek első nagy rendszerezője Lu Xiujing (i.sz. 406-477) volt az, aki a taoista kánon alapjául szolgáló első munkát, a Három Barlang Szövegeinek Katalógusa (*Santong jingshu mulu*) címmel megszerkesztette (i.sz. 471). A gyűjtemény három fő része, a három barlang (*santong*) 1200 tekercsből (*quan*) állt és egyaránt tartalmazott szent szövegeket, orvoslással foglalkozó könyveket és talizmán gyűjteményeket. A kánon szerkezetileg mindmáig őrzi azt a hármas tagolást, mely szintén buddhista hatásról tanuskodik. Bár buddhista szent iratok gyűjteménye, a Hármas Kosár (*tripitaka, sanzang*) hasonló szerkezetű, mégis valószínűbb, hogy a taoista kánon a buddhista Három Jármű (*triyána, sancheng*) alapján jött létre. A buddhizmus tanításában a Három Jármű a srávakák, pratyéka buddhák és a bodhiszattvák eszközéül szolgál, s így jobban hasonlít a taoista kánon hármas felépítéséhez, melyben minden barlang más-más szintjét tartalmazza a tanításoknak, míg a *tripitaka* pusztán a szövegek azonos kategóriába tartozásán alapuló rendszerezés szerinti gyűjteménye. A Három Barlang a következő: az Igazság Barlangja (*tongzhen*), ez tartalmazza a legmagasabb szinthez tartozó *Shangqing* szövegeket, valamint a *Maoshan* hagyomány transzban született könyveit.[32] A következő, a Misztérium Barlangja (*tongxuan*), mely a *Lingbao* hagyomány szövegeit őrzi, a szertartások leírásait, valamint az öt talizmán (*wufu*) hagyományát. A harmadik pedig, a Szellemek Barlangja (*tongshen*), mely a Három Uralkodó (*sanhuang*) szövegeket tartalmazza és Zhang Daoling revelációban kapott szövegeit. A *Shangqing* szövegek elsősége arra enged következtetni, hogy a Lu Xiujing által megszerkesztett katalógusnak is volt már előzménye, mely a IV. század végére, vagy az V. század elejére datálható, amikor a *Shangqing* szövegeknek elsődleges szerepet tulajdonítottak a taoista hagyományban. A Három Barlang felosztásában jól mutatja, hogy az V-VI. századi taoizmus hagyományában az egyes gyakorlatoknak milyen szerepet tulajdonítottak. Az elsődleges helyen a *Shangqing* meditációs technikák álltak, ezeket követték a

Lingbao szertartások és a *Sanhuang* ördögűző technikák.

A kánon négy kiegészítése (*sifu*) már nehezebben datálható. Körülbalúl a VI. századtól vált a Négy Barlang kiegészítőjévé. Az egyes kiegészítések, a Nagy Misztérium (*taixuan*), a Nagy Béke (*taiping*), a Nagy Tisztaság (*taiqing*) és az Igaz Egység (*zhengyi*) nevet viselik. Az első négy kiegészítés, a Három Barlang egyes fejezeteihez kapcsolódik és mindegyikben egy-egy szöveg a domináns. Így a Nagy Misztérium kiegészítést a *Laozi*, a Nagy Béke kiegészítést a *Taiping jing* szövege, míg a Nagy Tisztaság kiegészítést, a *Taiqing* taoista égi birodalom által kinyilvánított alkímiai szövegek határozzák meg. A negyedik kiegészítés tartalmazza a taoista hagyományokban a ranglétrán legalul elhelyezkedő, Égi Mesterek (*Tianshidao*) szövegeit. A taoista hagyományokban a tanítások szintjeinek így módon való megkülönböztetése, a vallási beavatási rítusokban játszott főszerepet. Ezekben a rítusokban a papi felavatásnak külön-külön szintjei voltak, mely szintek más-más szövegek ismeretét követelték meg. Így a legmagasabb szintű felavatást az Igazság Barlangjában lévő *Shangqing* szövegek ismeretével lehetett elnyerni.^[33] A *Tang*-korig a papi felavatásnak öt szintjét különböztették meg, melyekhez más-más előírások, szövegek és istenség kultusza tartozott. A tanítvány a felavatáskor egy regisztert (*lu*) kapott, mely tartalmazta az éppen aktuális szinthez tartozó szövegeket, szabályokat, előírásokat, valamint azoknak az isteneknek és szellemeknek a neveit, melyek fölött hatalmat gyakorolt. A papi szolgálatot ezek alapján látta el.

Hagyományosan a Három Barlangot, a bennük lévő szövegek tartalmától függően, további 12 részre (*shierbu*) osztották fel. Ezek a részek a következők: kinyilvánított szövegek (*benwen*), isteni talizmánok (*shenfu*), jåde instrukciók (*yujue*), szent ábrák (*lingtu*), történeti hagyományozódás és feljegyzések (*pulu*), szabályok és előírások (*jielü*), rituális módszerek (*fangfa*), technikák (*zhongshu*), szentek életrajzai (*jichuan*), dicsőítő himnuszok (*cansong*) és előterjesztések (*biaozou*). Ezek a kategóriák jól mutatják a taoista szövegek egyes típusait, bár nem kezelték őket túl szigorúan, így a szentek életei az 5. és a 10. részekben egyaránt megtalálhatóak.

A Lu által katalogizált taoista műveket, *Song Mingdi* (uralk. i.sz. 465-472) császár parancsára gyűjtötték össze és összesen mintegy 1200 tekercset tartalmaztak. Az első szisztematikus gyűjtemény létrejötté, mégis a nagy *Tang*-kori császár, *Xuan Zong* (uralk. i.sz. 713-756) nevéhez fűződik, aki megparancsolta alattvalóinak, hogy a birodalom egész területéről gyűtsék össze a taoista írásokat. A gyűjtemény, a Három barlag részletes összefoglalása (*Santong qionggang*) nevet kapta. 748-ban nyomtatták ki és minden taoista templomba eljuttattak belőle 3700-7300 tekercset. Sajnálatos módon a kánonnak ez a variációja, valamint a későbbi rekonstrukciós kísérletek is mind áldozatául estek a különféle felkeléseknek és parasztlázadásoknak. A *Song* dinasztia császárai, akik Égi mandátumukat

szintén taoista alapokra helyezték császári dekrétumban parabsolták meg a taoista művek újbóli összegyűjtését. 990-ben *Sung Taizong* (i.sz. 976-997) és fia *Song Zhenzong* (i.sz. 98-1022) uralkodása alatt kezdték összegyűjteni a taoista könyveket. *Wang Qinruo* (i.sz. 962-1025) vezette a munkálatokat és 1016-ban a császárnak bemutatta katalógusát. Ugyanebben az időben *Hangzhouban Zhang Junfang* felügyelete alatt, taoista mesterek könyvtárakból és templomokból összegyűjtött könyveket másoltak le és Wang katalógusa szerint rendszerezték. 1019-ben Zhang hét másolatot adott át az uralkodónak, melyek 4565 tekercest tartalmaztak, s így kerültek be, a Nagy *Song* dinasztia égi palotájának értékes kánonja (*Dasong tiangong baozang*) néven a taoista templomokba. *Song Huizong* (i.sz. 1101-1125) magát egy taoista istenség inkarnációjának tartotta, s missziójának tekintette egy új kánon létrehozását. 1114-ben adta ki ediktumát, melyben megparancsolta a taoista könyvek ismételt összegyűjtését. Több taoista mester *Kaifengben* létrehozta az immár 5400 tekercsből álló, az Igazi harmónia tízezer hosszú élet taoista kánonját (*Zhenghe wanshou daoang*). Ez volt az első olyan kánon, amelyet fadúcba véstek és nyomtatva adtak ki. A munkálatokat *Fuzhouban* végezték, ott ahol néhány évvel korábban a buddhista kánon nyomtatása készült. A fadúcokat a fővárosba szállították, de azt, hogy hány példányt nyomtattak róluk, arról nem maradt fenn semmi írás. *Jin Zhangzong* (uralk. 1190-1208) uralkodása alatt, a Fehér felhő templom (*Baiyun guan*) elődjében, az Égi örökkévalóság kolostorában (*Tianzhang guan*) két udvari tudós és az apát munkája révén létrejött a kánonnak egy bővítettebb kiadása, melynek a Nagy *Jin* misztikus főváros kincses kánonja (*Dajin xuandou baozang*) elnevezést adták. 1192-ben készült el és 6455 tekercest tartalmazott. A következő kánon két *Quanzhen* mester, *Song Defang* (1183-1247) és *Qin Zhian* felügyelete alatt készült *Pingyangban* császári ediktumra. Több hivatalt is felállítottak, ahol mintegy 3000 ember foglalatostkodott a kánon elkészítésén. 1244-ben készült el a Misztikus főváros kincses kánonja (*Xuandu baozang*) és 7000 tekercsből állt. A dúcokról több száz példányt nyomtattak, de *Khubilai Khán* könyvégetését csak részletek éltek túl. Ezek képezték a *Ming*-kori kánon alapját. A 43. Mennyi mester (*tianshi*) *Zhang Yuchu* vezetésével a *Ming*-kori *Ming Chengzu* (uralk. 1403-1424) császár kezdeményezésére kezdték el megszerkeszteni az újabb kánon, mely a taoista *Shao Yizheng* revizionálása után 1444-ben készült el. A kánon, melynek neve: A nagy *Ming* taoista szövegek kánonja (*Daming daoang jing*) 5318 tekercest tartalmazott és a *Zhengtong*-korszak (1436-1449) kánonjaként (*Zhengtong daoang*) is ismert volt. *Ming Shengzong* császár megbízta az 50. generációs Mennyei mestert, hogy lássa el kiegészítéssel a kánon. 1607-ben, így további 240 tekerccsel egészítették ki a meglévő kiadást. Ezt, Kiegészítések és taoista klasszikusok kánonjának (*Xudao zangjing*) nevezték. A továbbiakban pedig, a kiegészítésekkel együtt gyakran hívták *Zhengtong*-korszak kánonjának (*Zhengtong daoang*).

A kánonon kívül még más gyűjtemények is megőriztek taoista írásokat és szövegeket. Ezen szövegek közül jónéhány nincs benne a jelenlegi taoista kánonban, hanem valamelyik korábbi kánon kiadás szövegének rekonstrukciója. A legkorábbi ilyen gyűjtemény a Taoista kánon lényege (*Daozang jiyao*), mely 287 szöveget tartalmaz. A szövegek mindegyike a belső alkémiával foglalkozik (*neidan*). A gyűjtemény első kiadása 173 olyan munkát tartalmazott, melyek benne voltak a *Zhengtong daozangban*. A XIX. Században kétszer is kibővítették a gyűjteményt, de az ekkor bekerült szövegek már nem találhatók meg a *Zhengtong daozangban*. Az utolsó újraserkesztése 1906-ban történt meg, amikor 18 új szöveget adtak hozzá. Egy másik, 23 *neidan* szöveget tartalmazó gyűjtemény a Taoista kánon folytatása (*Daozang xupian*). Ezt a *Longmen* iskola 11. pátriarchája, *Min Yide* (1758-1836) állította össze, s az ebben összegyűjtött szövegek egyike sem található meg a kánonban. A *Ding Fubao* (1874-1952) által szerkesztett, A taoista kánon antológiai feljegyzései (*Daozangjing hualu*) című gyűjteményben található, mintegy 100 szöveg sem található meg a kánonban csakúgy, mint a *Xiao Tianshi* által összeállított, A taoista kánon antológiája (*Daozangjing hua*) című 600 művet tartalmazó gyűjtemény legnagyobb része sem. A Taipeiben kiadott Taoista szövegek (*Daojiao wenxian*) még további kilenc olyan szöveget tartalmaznak, melyek nincsenek kanonizálva. A két legutóbbi gyűjtemény, a Kánonon kívüli taoista könyvek (*Zangwai daoshu*) és További kánonon kívüli taoista könyvek (*Xuzangwai daoshu*) gyűjteménye, melyek 1992-ben és 1995-ben kerültek kiadásra. Bár sok bennük lévő könyvet a *Daozang jiyao*-ból szerkesztettek át, de többszáz egyéb gyűjtemény anyagát is megőrizték.

JEGYZETEK A HÁROM BARLANG NÉGY KIEGÉSZÍTÉS, AVAGY A TAOIZMUS ÍRÁSOS HAGYOMÁNYA - A TAOISTA KÁNON FEJEZETHEZ

[1] Jelen tanulmány, pusztán csak egy általános összefoglalását célozza meg a taoizmus írásos hagyományának, s azt is csak a taoista kánon létrejöttéig kíséri figyelemmel. A Tang-kortól, majd az Öt dinasztia korától a Ming-korig bővebben: Bokenkamp és Boltz in *The Indiana Companion to Traditional Chinese Literature* 138-174.

[2] Szobra nagyrészt az oltárral szembe fordulva áll, de egyes templomokban annak háttal, a bejárat felé helyezik el. Tigrismintás fegyverzetben, kis taoista koronával a fején ábrázolják. Arca általában vörös színű, nagy szakállt visel és három szeme van, fülében pedig szőröcsomó. Kezében korbácsot, vagy mágikus kardot tart, egyes variációk szerint vasdorongot. Jellemzője a bal kezével formázott mágikus kéztartás (*zhifa*), mely a démonok elűzésének eszköze. Ismert olyan ábrázolása is, melyben bal kezében pecsétet, vagy bárdot tart. Stevens 1997: 72.

[3] A népvallás, egy sajátosan eklektikus, sok elemet és kultuszt magába olvasztó tipikusan „kínai” vallásos jelenség.

- [4] Stevens 1997: 91.
- [5] *Fangshu* kategóriába sorolják: az orvoslás (*yi*), jóslás (*bu*), csillagászat (*xing*), valamint a formák elemzésének (*xiang*) könyveit. Bővebben a *Fangshu*ról: *Zhonghua daojiao dacidian*
- [6] A taoista kánonban sokféle jelzöt használnak az egyes szövegek, könyvek megnevezésére. Az egyes szövegek címeiben is jónéhány írásjegy utal arra, hogy milyen szöveggel is van dolgunk. Pl: Jáde lapok (*yupian*), égi írás (*tianshu*), kinyílvánított igaz szöveg (*zhenwen*) stb.
- [7] A különféle revelációk útján létrejövő szöveghez hasonló rajzolatokról bővebben: M. De Groot 1983: VI/1295.
- [8] Kenneth Dean angol fordítása nyomán. Dean 1993: 48. Bővebben a *Durenjing*ről: Yamada in *Taoist Handbook*
- [9] Reiter 1998: 132.
- [10] Bővebben Dean 1993: 48.
- [11] *Chen Yingning* 2000: 124. Bővebben a Huan-Lao hagyományról: Xiong Tiejie 2001.
- [12] A taoista írásokban kevés hivatkozást találni *Zhang Xiura*, így egyes kutatók úgy vélik, hogy neve csak elírás és eredetileg *Zhang Hengr*ől, *Zhang Daoling* fiáról van szó. Bokenkamp 1997: 67/17. lábja.
- [13] A *Wudoumidao* és *Zhang Jue* közötti kapcsolatról: Bokenkamp 1997: 32. A három *Zhang* mozgalomról uo: 34.
- [14] A *Xiang'er*ről bővebben: Bokenkamp 1997: 29.
- [15] A *Tianshi* követő közösségek i.sz. 190-215 között, többnyire a *Sichuan*-medencétől északra, a *Han* fővárostól, *Changantól* 200 kilométernyire délnyugatra elhelyezkedő zárt völgyben, a *Hanzhong*-völgyben éltek. Többek között az ún. *hanzhongi* közösség feloszlása a felelős azért, hogy a *Tianshi* hagyomány egész Kína szerte elterjedt.
- [16] A szöveg nem tartalmaz saját létrejöttére utaló szakaszokat. Bokenkamp 1997: 37.
- [17] Ez egybevág azokkal az elképzelésekkel, melyek szerint a *Laozi* az uralkodók számára készült, s a birodalom felett való uralkodás alapelveit fogalmazza meg inkább, mintsem a hétköznapi taoista gyakorlatokat végzők számára készült útmutató.
- [18] A *Zhangok* hierarchiájának szerkezete tükrözi a korabeli *Han* császári hivatalnoki struktúrát, annak hatására alakult ki. Fontosabb szintjei: az itáláldozó (*jijiu*), a történetíró (*zhubu*), az parancsnok (*ling*) és a szellemkatona (*guizu*). Robinet 1997: 56-57.
- [19] Bokenkamp fordítása nyomán.
- [20] Angol fordításban: Bokenkamp 1997: 165.
- [21] Az Igaz Egység és az Égi Mesterek iskolája ugyanannak a hagyománynak a másik neve. A *zheng* szó a kiigazit, helyes, igaz értelemben itt arra vonatkozik, hogy az iskola elhatárolódott minden más, nem "tisza" taoista tanítástól és gyakorlattól, így a népvallások kultuszaitól (*minsujiao*) és más hagyományoktól, melyek nem tartoztak a *Zhangok* fennhatósága alá. Ezért az iskolát ebben az értelemben, Ortodoxnak is nevezik. A harmadik név, amit még említenek az Öt mérő rizs iskolája (*Wudoumidao*), ami arra a gyakorlatra utal, hogy a hívőknek az év bizonyos időszakában öt mérő rizst kellett a *Zhangok* raktáraiba beszállgatniuk a vallásos szolgáltatások fejében. Egyesek szerint (ld: Bokenkamp) a *Wudoumi* nevet a korabeli történetírók adták az iskolának, sőt a konfucianus hagyomány gúnyosan Rizslopóknak is nevezte az Égi Mestereket. Ugyanakkor azzal, hogy Bokenkamp, a megkérdőjelezhető személyiségű *Zhang Xiuhoz* köti a *Wudoumidao*t, mint egyfajta

dél *sichuani* taoista alapon szerveződő felkelést, nem azonosítja az Égi Mesterek iskoláját teljes egészében a *Wudoumidao* iskolával, még akkor sem ha egyes források alapján *Zhang Xiu* a *Tianshík* egyik magas szintű papja volt. (lásd: 8. 9. jegyzet)

[22] Bokenkamp alapján. Bokenkamp 1997: 207-208.

[23] *Chenyiming* 2000: 169.

[24] Az V. századra a *Lingbao* iskola hagyományának köszönhetően, a taoista panteon átalakult és sok, a buddhizmus hatásáról tanuskodó istenség került a kultuszokba.

[25] A *Huangdi yinfu jing* jó példa arra, hogy egyes taoista iratoknak mennyire eltérő interpretációi vannak, hiszen a *Yinfu jinget* sok magyarázója haditechnikai klasszikusnak tartja. Reiter 1998: 207.

[26] *Chenyiming* 2000: 172.

[27] Több taoista könyv nevében is megtalálható a *dunjia* szó, így mára már kevésbé beazonosítható, hogy Ge Hong, mely könyvekre utalt a *Baopuziben*. A *dunjia*ról bővebben: *Zhonghua daojiao dacidian* 777.

[28] *Zhuzijicheng Baopuzineipian* 17. fejezet

[29] Yang Xi a Xu család révén kapcsolatban állt a Ge családdal is. Robinet 1997: 115.old. A Yang, Wei, Xu és Ge családok kapcsolatáról bővebben: Wong 1997: 48.

[30] Bokenkamp 1997: 275.

[31] CT22 A szövegnek sok névvariánsa van.

[32] Legeza 1985: 127.

[33] Schipper 1985: 127-148. in Gert Naundorf et al., eds., *Religion und Philosophie in Ostasien. Festschrift für Hans Steininger zum 65.*

A TAOISTA OLTÁR

1997 januárjában egyhónapos tanulmányutat tettem Tajvanon, mely során felkerestem jónéhány buddhista, taoista templomot és szentélyt. Ezek közül a *Xuanming gongot* tartottam a legérdemesebbnek arra, hogy oltárának bemutatásán keresztül próbáljak meg általános képet adni a Délkelet-Ázsiában, Tajvanon és Hongkongban látható kínai népi-taoista oltarak felépítéséről és jellemzőiről.

Taipei *Neihu* kerületében található a Jáspis-szirt (*Bishan yan*). A hegyen sok buddhista, taoista templom és szentély található. A csúcán van a leghíresebb, a *Kaizhang Shengwang miao*^[1]. Ettől a templomtól pár perc járásra, észak felé, találhatunk egy kis taoista szentélyt, a *Xuanming gongot*, mely már az elő pillanatban magára vonta figyelmemet.

Kilátás a Bishan yan-ról a Kaizhang Shengwang miao tetőzetére és Taipei külvárosára

Meleg párás nap volt, amikor nekivágtam a Jáspis-szírtnek. Lassan komótosan haladtam a kitaposott erdei úton föl a csúcs felé, ahol a Kaizhang shengwang templom állt. Hatalmas párás köd ülte meg a tájat, s a páracseppek folyamatosan csorogtak a páfránypálmák visszahajló leveleiről. A dús vegetációban egyszerre voltak jelen a legkülönfélébb pálmafajok és bambuszok. A hegyen igazi szubtrópusi dzungel vett körül. A felfelé vezető, zarándokok által már jól kitaposott ösvény egy kis szentély mellett vezetett el. Bementem. A szentély egy valóságos tárháza volt a dél-kínai istenségeknek, és ezek közül is a leggyakrabban tisztelt Guan Yü generálisnak. Az út tovább vezetett felfelé és elhaladt egy Chan buddhista kolostor és egy buddhista temetkező hely mellett. A köd eggyé vált a párával, a pára a felhőkkel. Misztikus, kongó csönd telepedett a tájra. Semmit nem lehetett látni. Elfáradtam és a hátamról patakokban folyt a víz. Felnéztem a hegytető felé. Ekkor a ködből és a felhőből előbukkant egy felfelé kunkorodó tetőszerkezet vége. Védőállatok szobrai sorakoztak a sárga cseréptetőn. Ez volt a Kaizhang shengwang templom teteje. Közel volt a cél. A csöndet ekkor egy éles hang törte meg. A templomban valaki kínai operaszíndarabot énekelt. A hangot követve gyorsan eljutaottam a templom főbejáratáig. A templomot alaposan körbejártam, s még a misztikus alapját képező fekete szent követ is megtaláltam, de valami húzott tovább, tovább a ködbe. A templom mellett elhaladva tovább követtem az ösvényt, mely visszakanyarodott egy

bambuszerdőbe. Ha látszólag céltalanul haladunk egy ismeretlen és ködös tájon, akkor az idő érzékelését teljesen elveszítjük, így nem tudom mennyi idő telhetett el addig, míg az ösvény melletti völgyben megpillantottam egy kis taoista templomot. A templom udvarán egy ábra volt felfestve, a „Kilenc palota ábrája” (jiugong tu). Rögtön tudtam, hogy ide vezetett a sors, ezt a templomot kerestem. A templomudvar kapujában egy kékruhás taoista pap állt és gyanakodva méregetett. Megkérdezte mit akarok és nem mozdult. Azt válaszoltam, hogy a kilenc palota szertartását jöttem kutatni. Meglepődve invitált be a templomba azzal, hogy beszéljük meg ezt odabent. Beléptem a kis templom kapuján. Bent taoista papok egy kis csoportja teázott, csatlakoztam hozzájuk...

Kaizhang Shengwang miao ködben a Bishan yan-on

A *Xuanminggong* tulajdonképpen semmiben sem különbözik Kína és Délkelet-Ázsia más területein látható társaitól, csupán egyszerűsége és átláthatósága miatt esett éppen rá a választásom, hisz szerkezetén, oltárának felépítésén keresztül általános képet kaphatunk a taoista vallás rítusai során használt oltárakról.

A *Xuanming gong* felépítése

Kínában minden épületnek, templomnak, de még a sírhelyeknek az elhelyezkedését is szigorú szabályok, a *fengshui*, azaz a földjölés szabályai határozzák meg. A templomok esetében ez a legnyilvánvalóbb módon a tájolásukban jelenik meg, ugyanis minden templom, legyen az buddhista, taoista, egyaránt észak-déli tájollással épül. Alaprajzaik, így a *Xuanming gong* alaprajza is rendkívül egyszerű, négyzetes formát mutat. Ezt formai hasonlóságok miatt két kínai írásjeggyel hozzák összefüggésbe. A nap (*ri*) jelentésűvel és a visszatérni (*hui*) jelentésű írásjegyekkel^[2]. A formai hasonlóságokon túl más jelentősége is van annak, hogy éppen ezt a két írásjegyet jelölik meg a templomok alaprajzoként. A taipei-i *Baoan gong* alaprajzát például úgy alakították ki, hogy oldalsó

mellékoltáraival és főoltárával együtt, melyekből összesen 12 található a templomban, egyértelműen utaljon a Napszimbólumra. Míg más templomoknál, mint amilyen a kowlooni *Tianhou gong*, vagy a Hongkong szigetén álló *Wenwu gong*, az udvar és az oltár elhelyezkedése a *hui* írásjegyet formázza.

A templomok alaprajzai tehát alapjában véve azonosak, legyen szó pár négyzetméteres helyiségről vagy akár egy hatalmas komplexumról. Amiben viszont különbözhetnek, az a díszítettségük és az oltáraikon található szobrok sokfélesége. A *Xuanming gong* külső megjelenését tekintve az egyszerűbbek közé tartozik, viszont annál eklektikusabb képet mutat az oltára.

A templom alapjában véve két helyiségre tagolódik, az egyik az udvar, míg a másik a konkrét templomtér. Itt, mivel kis templomról van szó, ezt akár oltártérnek is nevezhetjük. Az udvar is fontos része a szertartások végzésének, akár csak az oltár, a Tao terének (*Dao chang*) nevezik, ezzel is utalva szent mivoltára. Egyes templomokban, mint például a taipei-i *Guandu gong*-ban, az udvarnak a főoltárral szemben lévő oldalánál színpadot is építenek, mely szintén részese a templomban folyó szertartásoknak. Ilyenkor a templom papjai a közösség vezetőjével együtt lépnek a színpadra, ahol közösen mutatnak be a felajánlásokat. Máskor pedig a rituális színjátszás szereplői lépnek be a templomba, s csatlakoznak az ott folyó szertartáshoz.[3]

A *Xuanming gong* udvara is fontos színhelye a szertartások végzésének, erről árulkodik az udvarra felfestett Kilenc palota rajza (*Jiugong tu*) is, mely az ott végzett Nyolc trigramm felvonulása (*Bagua zhen*) nevű szertartás alapábrája[4].

A *Xuanming gong* oltára

Az oltár

A taoista oltár hordozható. Nincs helyhez kötve, gyakran a népi vallás templomaiban állítják fel egy-egy taoista ünnep alkalmával. Az alapja mindenképp egy füstölőedény (*xianglu*) és az oltár célját, a tulajdonképpeni kultuszt meghatározó istenség vagy istenségek képmása. Általában családonként, közösségenként találhatunk egy-egy rituális füstölőedényt, mely köré a szertartások szerveződnek. Az olyan közösségek számára, melyek nem rendelkeznek templommal, elég akár csak egy füstölőedény is ahhoz, hogy évenkénti rituális eseményeik rendben, a közösség teljes részvételével lefolytathatók legyenek. Ilyenkor a füstölőedényt évenként más-más család őrzi. Tömjénmester (*zhuxiang*) a neve annak a családnak, melynél az edény éppen van, s az ő feladatuk megszervezni az az évre eső ünnepeket, rítusokat[5]. Ha később a közösségnek elég pénze van arra, hogy templomot emeljen, akkor a füstölőt a templom fő helyére állítják és mögé helyezik el a kultuszuk középpontjában lévő szent, szentek szobraikat, képeiket. Ha ezzel sem rendelkeznek, akkor elég az is, ha az istenség nevét fekete tussal vörös papírra írják és ezt akasztják fel a füstölőedény

mögé. Ha a közösség egyes tagjai elvándorolnak, máshol telepednek le, akkor a füstölőedényből vett szent hamu egy részével tudnak az otthoni templom mintájára másikat alapítani. Így volt ez a *Xuanming gong* taoistaival is, akik a *wudangshani* taoistákkal állnak kapcsolatban, s oltáruk is egy *wudangshani* oltár felépítésén alapul.

Szertartásaikban fontos szerepet töltenek be füstölők, melyekből kilenc kisméretű és egy nagyméretű található a templom oltárán. A nagyméretű edény tartalmazza a templom alapját képező *wudangshani* szent hamut.

A rituális füstölőknek már a legkorábbi időktől fogva nagy volt a jelentőségük. Úgynevezett hegy alakú füstölőket (*boshan lu*) használtak szertartásaik, rítusaik során. Ezek két részből álltak. Egy kehely alakú alsó és egy lukakkal, nyílásokkal teli, hegyre emlékeztető felső részből [6]. A füstölés során a füst ezeken a réseken keresztül áramlott ki. Az ilyen füstölőket a Han-korban egyfajta eksztatikus gyakorlat eszközeként használták úgy, hogy előttük ülve vizualizációs gyakorlatokat végeztek [7]. Az eksztázist elősegítendő, nemcsak tömjént, hanem más, bódító hatású növényeket is elfüstöltek bennük.

A füstölő ugyanakkor a világhegynek, a *Kunlun*-nak a szimbóluma. A taoista hagyomány szerint a világhegyen élnek azok a halhatatlanok, istenek, akikhez a füstölőből felszálló, majd sárkánnyá átalakuló füst közvetíti az imákat, kívánságokat. Így a füstölő egyfajta kapcsolatot jelent a felsőbb szférákkal. A legrégebbi füstölőkön kilenc nyílás volt, melyeken át a füst felszállhatott az Égbe. Ennek a hagyománya a *Xuanming gong*-ban mára a kilenc kisméretű füstölő formájában él tovább. A kilences számnak szimbolikus jelentése van, itt a *yang*, alkotó energiák száma [8].

A *Xuanming gong*-ban mind a kilenc füstölőnek külön-külön neve van, mely megegyezik az oltár mellett álló kilenc templomi zászló nevével. Ezek a Szilva (*mei*), Fekete (*hei*), Jáspis (*bi*), Zöld (*lü*), Sárga (*huang*), Fehér (*bai*), Elefánt (*xiang*), Főnix (*feng*), Sárkány (*long*). Ezekkel a zászlókkal vonulnak ki a templom udvarára, hogy elvégezzék a *Bagua zhen* nevű szertartást. Eközben a füstölők állandóan égnek, ezzel biztosítva a kapcsolatot az oltár, az udvaron lezajló események és az Ég között.

Füstölők a *Xuanming gong* oltárán

A templom tényleges oltára csak úgy mint maga a füstölő, szintén a világhegy egyes lépcsőit szimbolizálja. Három vagy kilenc lépcsőjén helyezkednek el az egyes lépcsőfokokhoz rendelt istenségek, összhangban a kánonban elfoglalt rangjukkal. A világhegyet gyakran a templomok tetőzetén is megjelenítik, s istenekkel népesítik be.

Az oltár-hegyet taoista hagyománytól függően más-más földrajzi hegyről nevezik el. A *Zhengyi* hagyományban[9] az oltár-hegy neve Darurikoltás-hegye (*Heming shan*). Ezen a hegyen jelent meg a rend alapítója, *Zhang Daoling* előtt az Égből alászálló *Laozi*, hogy beavassa *Zhang*-ot a halhatatlanság titkába[10]. Amikor a pap az oltár előtt végez szertartást, akkor azt Hegyremenetelnek (*rushan*) hívják. Ekkor spirituálisan átéli és megismétli mestere, *Zhang Tianshi* halhatatlanná válásának útját, hegyremenetelét.

A *Xuanming gong* oltára három palotából (*gong*) áll, melyek teljesen elkülönülnek egymástól. Az egyes *gong*-ok más-más szinteket jelenítenek meg a világfán, világhegyen, s mindegyiken az adott szinthez tartozó istenség szobra található. Az első és egyben a legbelső palota neve Az Ördögi erőket elűző palota (*Zhen gong*). Itt található a kultusz számára legfontosabb istenségek szobrai. A második palota a Tiszteletreméltó harcosok palotája (*Wujia gong*), míg a harmadik palotát a Vendégzsellemelek palotájának (*Geshen gong*) nevezik.

Találhatók még a templomokban, így a *Xuanming gong*-ban is mellékoltárok és alsó oltárok melyeken a kevésbé fontos istenségek szobrai kapnak helyet. Ilyen istenségek a Gazdagság-isten (*Caishen*) és a Tigrisszellem (*Hu Jiangjun*). E kettő a legáltalánosabb a hongkongi és taiwani oltárokon[11].

Az oltár szobrai

Az egyes templomok oltárain látható szobrok nagymértékben különbözhetnek egymástól, attól függően, hogy taoista, buddhista, vagy a népi vallást szolgáló templomok oltárain állnak. A gyakorlatban azonban nehezen találunk tisztán taoista vagy buddhista templomi oltárt, melyen ne szerepelne néhány "nem odaillo" istenalak vagy vallásos, rituális tárgy. A taoista templomok szinte kivétel nélkül egyesítik a buddhista és a népi vallás isteneit, míg a buddhista templomok között azért akadnak olyanok, melyek mentesek más, "jövevény" istenektől[12]. Ennek főként az az oka, hogy a taoista panteon számtalan népies istenséget olvasztott magába kialakulása folyamán, míg a buddhizmus jobban őrizte a maga külön hagyományát[13].

A népi vallás istenségeit a helyi hősök szellemei, a nemzeti hősszellemelek, istenséggé vált történelmi személyiségek, híres szentek, halhatatlanok, legendás és mitologikus istenségek alkotják. Ezek keverednek a *Xuanming gong* oltárán a hagyományos taoista és buddhista istenségekkel.

A *Xuanming gong* oltárán, csakúgy, mint más taoista templomok oltárain sok, hármascsoportokba rendezett istenségszobrot láthatunk. Míg más templomokban a Három Tisztaságos Tao Ős (*Shangqing Daozu*) triász áll az oltár csúcán, addig itt a Nagy Sötét Ég Istenei (*Da Xuantian Shangdi*) elnevezésű istenhármas áll a kultusz középpontjában. A három istenség: *Yaochi Jinmu*, *Xuanxuan Shangren* és *Mugong Laozu*. Itt a *Zhen gong*-ban és a következő palotában, a *Wujia gong*-ban találhatjuk az északi égbolt urának, *Xuantian Shangdi*-nak a három megjelenési formáját. Ezek a *Da Shangdi*, *San Shangdi* és az *Er Shangdi*. A legelső palotában, a *Geshen gong*-ban ismét felfedezhetünk egy istenhármas, *Chao Yuanshuai*-t, *Zhongtan Yuanshuai*-t és *Kang Yuanshuai*-t.

Az oltár szinkretikus jellegét mutatja, hogy egyaránt megtalálhatók rajta a taoizmus, a buddhizmus és a népi-vallás istenei. Taoista például az Arany Anya (*Jinmu*) aki a Nyugat Anyakirálynőjével (*Xi Wangmu*) azonos, valamint *Lü Xianzu*, aki nem más, mint a nyolc halhatatlan (*paxian*) közül a legismertebb, *Lü Dongbin*. Taoista istenség még az oltáron *Xuantian Shangdi*, akit *Zhenwu*-ként és *Beidi*-ként is ismernek. Az első sorokban pedig megtalálható a három legfontosabb taoista égi generális, *Chao Yuanshuai*, *Zhongtan Yuanshuai* és *Kang Yuanshuai*; itt van még a taoista szentiratok őre, *Wang Tianjun* is.

Az oltáron lévő buddhista istenalakok közül legtöbbször *Guanyin* szobra fordul elő[14].

Buddhista istenség még az oltáron *Zhunti* is, akit a templom papjai *Guanyin* egyik megjelenési formájának tartottak[15].

A népi vallás panteonja is nagyszámú istenséggel képviselteti magát az oltáron, mégis az egyik legnépszerűbb alak egy istenséggé vált történelmi személyiség, *Guangong*, a Három királyság korszakában élt generális. Az oltár egyes szintjein más-más név alatt szerepel. *Guanshi Dijun*-nek, *Hongmian Zushi*-nek és *Enzhu Gong*-nak is nevezik. A dél-kínai tengerek úrnője, *Tianshang Shengmu* és *Mazu* néven szerepel az oltáron kísérőivel, *Jianli Yan*-nal és *Shunfeng Er*-rel. A népi panteonba tartozik *Zhufu Wangye* és *Fude Zhengshen*, más néven *Tudi Gong* is.

Az oltár más-más palotáiban található, de ugyanazon isteneket máshogy nevezik. Ennek oka, hogy az oltár egyre lejjebb lévő lépcsőfokai az egyes istenalakok más-más szintű megjelenési formáit jelenítik meg, így más néven is nevezik őket. A legfelső lépcsőfokokon lévő istenségekhez nem is imádkoznak, csak áldozatokat mutatnak be nekik, hisz azok oly távol esnek az emberi világtól, hogy bizonyára nem hallanák meg az imákat. Ezért kéréseiket csak az alacsonyabb szintű istenségekhez intézik.

Az oltár felsőbb palotáiban kevesebb istenséget találhatunk, míg egyre kijebb, lejjebb haladva egyre több istenséget helyeztek el. Az oltár lépcsőzetes alakja és a rajta lévő istenségek a világhegyet idézik, melynek csúcsát a templom tetőzete jeleníti meg, amit Taiwanon “bivalyszarv” tetőzetnek neveznek.

Az oltáron a szobrokon kívül más, szakrális tárgyakat és áldozatokat is elhelyeztek. Így találhatunk rajta szellemzászlócskákat, fekete bambuszt, fűrészhaj fogát, tojást, szellempénzt, talizmánokat és különféle jószerszököket egyaránt.

A *Xuanming gong*-ban látható oltár nagyobb, mint általában a taoista templomi oltárak. Nagy számban keverednek rajta a taoista, a buddhista és a népi-vallásosság istenségeinek szobrai. Ez manapság általánosnak mondható, mégis a *Xuanming gong* oltára eklektikusságában különbözik más oltáraktól, hisz jellegükben ennyire eltérő istenségszobrok általában csak egy-egy templomon belül figyelhetők meg, míg itt minden, egy oltáron került elhelyezésre.

A taoista oltár mára egy rendkívül bonyolult, sok elemet magába olvasztó, szinkretikus rituális eszközzé vált, mely szerkezetében még mindig mélyen kötődik az ősi szimbólumokhoz, a taoista hagyomány tanításaihoz.

A *Xuanming gong* oltára

Az oltár szobrainak részletes leírása[16]:

1. Yaochi Jinmu

Az Arany Anya (*Jinmu*), vagy más néven a Nyugat Anyakirálynője (*Xi Wangmu*), a halhatatlanság barackjának őrzője. Lakhelye a halhatatlanok lakta *Kunlun*. Egyaránt tisztelik, mind a taoizmusban, mind a népi-vallásosságban. Az egyik legősibb mitológikus figura, eredetileg rémíszítő arcú, leopárd farkú, tigris fogú istenség. A népi hagyomány szerint erejét több ezer ifjú életenergiájából nyerte, s így vált az egyik legerőteljesebb istenséggé. Régen az uralkodónők patrónusa volt, manapság a hosszú élet őrzőjeként és a nősülni vágyó fiatalasszonyok legfőbb támogatójaként tartják számon.

2. Xuanxuan Shangren

Az oltáron *Xuantian Shangdi* három megjelenési formájában van jelen, *Da Shangdi*, *Er Shangdi* és *San Shangdi* néven. Az Észeki Égbolt Uraként (*Beidi*) is ismert, máshol Igaz Harcos (*Zhenwu*) néven ismerik. A Jászár Császár (*Yudi*) legerőteljesebb minisztere. A népi panteonban ördögűző, védő istenséggént tartják számon. Eredetileg Titokzatos Harcos (*Xuanwu*) volt a neve, de ez a Song-korban uralkodói névtabu miatt változott át *Zhenwu*-ra. Mivel az északi égtájhoz tartozó istenség, így kísérő szimbólumai, a teknős és a kígyó. A kezében általában démonűző kardot, vagy ostort tart, lábaival pedig kísérő állatain tapos.

3. *Mugong Laozu*

A taoista öt elem (*wuxing*) istenséggé vált alakjai közül az egyik, a keleti égtájhoz tartozó.

4. *Lishan Laomu*

Bár az egyik legnépszerűbb istensége a népi panteonnak, szobra mégis ritkán látható az oltárokon. A *Li* hegy egyik védőistensége, alakja többször fordul elő a Nyugati Utazás című regényben is.

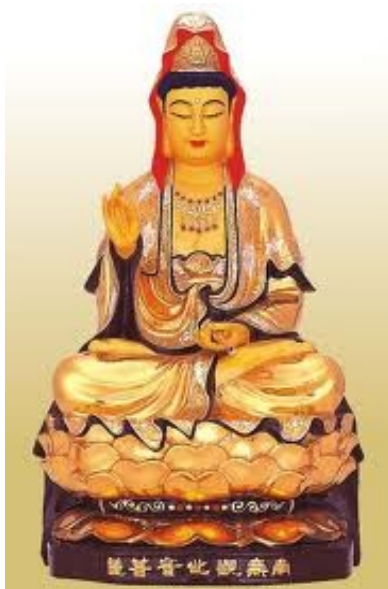
5. *Dimu Niangniang*

A népi panteon egyik istensége, az Ég és a Föld erőinek, az esőnek, a szélnek, a viharoknak, a napsütésnek, és a fagynak a felelőse. Általa nőnek a fák, a virágok, s ő felelős a jó aratásért is. Vannak akik gazdagság istenként tisztelik. Médiúmsztikus kultusza van, melyben egy médium transzba esve, homokkal felszórt területen, vagy asztalon, egy bottal írásjegyeket rajzol, melyeket az istenség üzenetének tartanak.

6. *Guan Shi Yin*

Eredetileg buddhista istenség, már a III. századtól volt Kínában kultusza. A könyörületesség istennője, fő feladata a lélek átkísérése a túlvilágra. Az egyik leggyakoribb istenség az oltáron, rendszeresen áldoznak neki füstölőt, gyümölcsöket, teát és szellempénzt (*lingqian*). Húst sosem mutatnak be áldozatként a részére.

7. *Yuhuang Shangdi*

A Jåde Császár a felső, az alsó és az emberi világ legelső uralkodója. Uralkodását a földi császárokéhoz hasonlatosan képzelik el, mely szerint hivatalnokaival és seregével tart rendet az univerzumban. Kína egyes részein olyan szentként tisztelik, hogy szobrot sem készítenek róla, csak a nevét írják rá egy fatáblácskára és azt rakják az oltárra. Fujian egyes részein azt tartják, hogy a főoltár füstölőedényének a hamujában tartózkodik és még táblára sem írják rá a nevét. Szobrát legkönnyebb koronájáról és hivatali táblájáról felismerni. Koronája tizenhárom füzére, mely szeme magasságáig lóg le, hivatali rangját jelöli. Szobra lába sosem érintheti a földet, ezért nagy elővigyázatossággal kezelik.

8. *Guan Yin*

Ld. a 6. csak más néven.

9. *Lü Xianzu*

Lü Dongbin, egy a VIII. században élt félig-meddig legendás személyből vált istenséggé. A taoisták egyik legnagyobb halhatatlanuknak tekintik, emellett varázslónak, mágusnak, aki akár a halottat is fel tudja éleszteni. A Taoizmus Legelső Mestere (*Daojiao Xianshi*) néven is emlegetik. Kultuszában médiumisztikus elemek is helyt kapnak.

10. *Da Shangdi*

Ld. a 2. csak más néven.

11. *Chen Jinggu*

Linshui Furen néven a taoista *Lüshan* hagyomány egyik központi istenalakja. Fujian-ban *Bixia Yuanjun*-nek hívják, kultusza egész Délkelet Ázsiában elterjedt, Taiwanon viszonylag ritkább. A terhes anyák védőszentjükként tisztelik, de a beteg gyermekek jobbulásáért is imátkoznak hozzá.

12. *Kangshi Tiancun*

13. Qiu Changchun Zhenren

A *Quanzhen* taoista hagyomány egyik iskolájának, a Sárkány Kapu (*Longmen*) iskolának az egyik korai pátriarchája volt. A *Quanzhen* hagyomány egyik utolsó alkímista halhatatlan szentjeként tartják számon. *Wang Zhongyang* és *Lü Dongpin* kíséretében őket nevezik a Három Generáció (*Sandai*) néven.

14. San Shangdi

Ld. a 2. csak más néven.

15. Guansheng Dijun

Talán az egyik leghíresebb istenséggé vált történelmi személyiség a népi-panteonban, a Három Királyság Korszakában élt (i.sz. 160-219) legendás generális, *Guan Yu*. Számtalan problémájukkal fordulnak hozzá a hívők, így védelemért, anyagi gyarapodásért, a házkörűli ügyek elrendezéséért egyaránt. Általában katonaként, teljes fegyverzetben ábrázolják, zöld vagy kék ruhában. Egyik kezében a Tavasz és Ősz Krónikáját tartja, míg a másikkal a szakállát simogatja. Kíséretében egyszer *Guan Ping*, a fogadott fia és *Zhou Cang*, a fegyverhordozója van, máskor *Zhang Fei* és *Liu Bei*, a másik két legendás tábornok.

16. *Tai Yin*

A sötét (*Yin*) és a világos (*Yang*) princípiumok megszemélyesítve, együtt fordulnak elő az oltáron. A *Yin* princípiumot egy holdat tartó nő, míg a *Yang*-ot egy napot tartó férfialak személyesíti meg. A kínai természetfilozófia e két erő egymáshatásának és kölcsönhatásának eredményeképpen tekint a világmindenségre és a lét egész folyamatára.

17. *Zhufu Wangye*

A *wangye* isteneket eredetileg, mint járványisteneket tisztelték a népi-hitvilágban, de léteznek olyan helyi, népi hősköböl istenséggé vált úgynevezett hőszellemek is, akiknek szintén *wangye* a tiszteleti címe. A *wangye* istenek a hagyomány szerint a Tang uralkodó *Tai Zong* udvarának írástudói voltak, akiket a császár elrejtett fogadócsarnoka padlózata alá, s mikor lakomát adott titokban megparancsolta nekik, hogy zenéljenek. A kísérteties muzsikaszóra a császár ijedtnek tetette magát és megparancsolta egy taoista varázslónak, hogy űzze el a szellemeket. A varázsló erre ördögűző kardjával a padlóra mutatott, mire a zene megszűnt. Később, amikor kiderült, hogy az írástudók mind halottak, a császár megparancsolta, hogy az egész országban mutassanak be nekik áldozatokat, s felruházta őket a *wangye* tiszteleti címmel.

18. *Er Shangdi*

Ld. a 2. csak más néven.

19. *Guan Shi Yin*

Ld. a 6. csak más néven.

20. *Hongmian Zushi*

Ld. a 15. csak más néven.

21. Tianshang Shengwu

Két változatban szerepel az oltárakon. A fekete arcú változatát, mely a *Xuanming gong* oltárán is látható, *Meizhou Mazu*-nak nevezik, míg rózsaszín arcú formáját egyszerűen csak *Mazu*-nak. A népi panteon legfontosabb istensége, a halászok védőistene. A vízpartok mentén egész Dél-Kelet Ázsiában elterjedt a kultusza. Két kísérő démon, a vörös testű *Shunfeng Er* és a zöld testű *Qianli Yan* segítségével segíti a bajbajutott halászokat a nyílt vizeken. Kultuszában sok médiumisztikus elem is megtalálható.

22. *Tai Yang*

Ld. 16. a párja.

23. Zhao Yuanshuai

Másik nevén *Zhao Gongming*, vagy *Xuantan Yuanshuai*. A népi panteon egyik legismertebb Gazdagság Istene (*Caishen*). Mindig egy fehér tigris hátán ülve ábrázolják, ami a balszerencsét jelképezi. A kereskedők és a pénzváltók védőszentje. A néphit nagyszámú démonhadsereggel ruházza fel, melyen 28 generálisával uralkodik. A minden betegséget orvosló Kang Tábornok (*Kang Yuanshuai*) és az Oltár-közép Generálisa (*Zhongtan Yuanshuai*) is a seregébe tartozik.

24. Fude Zhengshen

Másik nevén Földistenke (*Tudi Gong*). Helyi istenség, 1949 előtt még egész Kínában látni lehetett szobraikat, ma már ritkábban fordul elő, viszont kultusza Taiwanon és Délkelet Ázsiában töretlenül fennmaradt. Rendszeresen füstölnek a szobra előtt, hisz mint egy adott terület védőistensége elsősorban felelős az ott élő, vagy az ott áthaladó emberek biztonságáért. Földjósokkal határozzák meg azt a helyet, ahol a terület Földistenkéje lakik. A néphit szerint, az emberektől távollévő vidékeken nem lakik Földisten, csak akkor költözik valahová, ha egy közösség oltárat emel a tiszteletére és rendszeresen áldozatokat mutat be neki.

25. *Zhongtan Yuanshuai*

Ld. a 23.

26. *Kang Yuanshuai*

Ld. a 23.

27. *Tudi Gong*

Ld. a 24. csak más néven.

28. *Wang Tanjun*

A népi taoista templomok őre és a szentiratok őrzője. Szobrát gyakran a templomok bejáratánál helyezik el. Vidéken démonűzőként tisztelik, tigrispáncélt visel, fején kis taoista korona látható, kezében pedig ostort, vagy kardot tart.

29. *Enzhu gong*

Ld. 15. csak más néven.

30. *Mazu*

Ld. 21. csak más néven.

31. Zhunti

A Chan buddhizmusban a könnyörületesség istennőjeként tisztelik, de eredetében nincs köze Guan Yin bodhisattvához, bár a templom papjai is vele azonosították. Eredeti ábrázolása és attribútumai is mások, mégis mára már olyannyira egybeolvadt a két istenség, hogy gyakran egymásról mintázzák szobraikat. Templomi feliratok tanúlsága szerint, Buddha anyjaként és a szenvedő lények megmentőjeként tisztelik.

JEGYZETEK A TAOISTA OLTÁR FEJEZETHEZ

[1]Kaizhang Shengwang-ról ld. K. Stevens, 152. o.

[2]ld. *Dalongtong Baoan gong danjie*, Taipei, templomi kiadvány

[3]Bővebben a rituális színjátszásról ld. K. Dean, 50. o. és D. Johnson, 55. o.

[4] A szertartás teljes neve: A kilenc palotát kerülő nyolc trigramm szertartása (*Jiugong Bagua Yunzhuán Keyi*).Kilenc ember végzi, akik kezükben egy-egy zászlócskával spirális és körző mozgásokat tesznek a Kilenc palota ábrája nevű, földre felfestett alaprajzon. A templom papjai hetente egyszer, az esti órákban gyakorolják a szertartást teljesen zárt körülmények között.A nyilvánosság előtt csak az egyes ünnepekkor mutatják be.

[5]ld. K. Dean, 40. o.

[6]képét ld. P. Rawson & L. Legeza, 37. o.

[7]Schipper könyvében közöl egy füstölőedényről szóló Han-kori vers fordítást. "Mily gyönyörű is ez a tárgy, egy hegyet mintáz! Teteje, mint a *Huashan*, az alja egy bronz edény.Benne illatos növények égnek: vöröslik a láng, fekete a füst. Minden oldalán vésetek, a kapcsolatot az Éggel ezek teremtik meg! A rávésett állatokat szemlélem, így még *Li Lo* látomását is túllépem." bővebben ld. K.

Schipper, 7. o.

[8]A *Kunlun*-ról ld. W. Eberhard, 195. o.; a kilences számról ld. 207. o.

[9]Bővebben ld. Vasziljev, 217. o.

[10]Ld. Cheng; *The Origins of Chinese Deities*

[11]Bővebben ld. K. Stevens, 122., 184. o.

[12]De még ezekben is gyakorta látható a népi panteon egyik legfontosabb istensége, *Guangong* generális. Ld. K. Stevens, 147. o.

[13]Ennek ellenére ide is bekerült jónéhány, a buddhizmus elkínaisodása során létrejött, a taoizmus hatását mutató istenalak. Ld. 18 Arhat és 8 Halhatatlan; Ma Shutian, 45., 107. o.

[14]Azt, hogy egy istenségből több szobor is található az oltáron, mai szokásnak tartják. Ld. K. Stevens, 38. o.

[15] *Zhunti*-t a *Chan* buddhizmusban a Könyörületesség Úrnője (*Guanyin*) egyik megjelenési formájának tartják. Sokszor jelenik meg szobra a taoista templomok oltárain is, bár eredete a papok számára nem tisztázott. Eredetéről bővebben ld. K. Stevens 93.o.

[16] A szobrok meghatározásában a templom papjai voltak a segítségemre, míg bővebb leírásuk K. Stevens munkáján alapul.

A TAOISTA TALIZMÁNOK HAGYOMÁNYA

A talizmánok helye a taoista hagyományban

A kínai vallásosság egyik legfontosabb eleme a különféle szellemekben, démonokban, ártó erőkben való hit. Mind a mai napig a népi kultuszok őrzik ennek a hagyományát [1], melyek az írott források tanúsága alapján mára már több évezredes múltat mondhat magukénak. [2] Ezekben az erőkben való hit nap mint nap befolyásolja az emberek életét, szokásait. A taoizmus hagyománya is kötődik ezekhez, az ősi kultuszokból származó elképzelésekhez. A taoista hagyomány formálódása során egybeolvasztotta ezeket az ősi, elsősorban samanisztikus elemekre épülő kultuszokat a hagyományos kínai elképzelésekkel, a *yin yang* és az öt elem (*wuxing*) elméletével, helyi hagyományokkal, létrehozva egy igen összetett hiedelemrendszert, mely mind a mai napig gazdagodva és átalakulva, élő hagyományként működik. Ebben a kísértetekkel és babonákkal teli világban nagy szerep jutott azoknak a papoknak, varázslóknak, remeteségbe vonult taoistáknak, akik befolyásuk alá tudták vonni a természet erőit. A varázspraktikák széles skálája alakult ki az idők folyamán, melyek bár részleteikben különböztek, mégis ugyanazokra az alapelvekre, elképzelésekre épültek. Ezek a varázspraktikák és médiumisztikus kultuszok sokféle eszközt használtak arra, hogy befolyásolják és megjelenítsék a természet erőit, s csökkentsék az ártó erők hatását. Ezen eszközök között fontos szerephez jutottak, s jutnak még ma is azok, a transzban, reveláció útján keletkezett szövegek (*zhenwen*) és dokumentumok (*shu*), a természet erőinek befolyását magukon viselő diagrammok (*tu*), pecsétek (*yunzhuan*) és talizmánok (*fu* vagy *lingfu*), melyek mind az égi erők megjelenését és erejét hivatottak igazolni. Ezen talizmánok, pecsétek, diagrammok szövegeit, ábráit csak a beavatott pap, varázsló tudta értelmezni, ezzel igazolva az égi erők és a hétköznapi világ közötti kapcsolattartó szerepét. Hasonlóan a császárhoz, aki csak miután megkapta az égi mandátumot (*tianming*) lehetett uralkodó, mivel a világon való uralkodásának ereje az égi mandátumon alapult. Ugyanígy, a taoista pap az égi erők kegyének köszönhetően kaphatta meg a szellemvilágon való uralkodás kulcsát, azokat az ábrákat, talizmánokat, melyekkel befolyása alá tudta vonni a természet erőit.

A kínai hagyományban mindig is nagy jelentőséget tulajdonítottak a természet erői által létrehozott különféle titokzatos rajzolatoknak, ábráknak, melyek az elképzelések szerint magukon viselték a szellemvilág erőinek hatását, így üzenetét is. [3]

Már a legkorábbi időkben, a bronzedényeken is megjelentek olyan motívumok, ábrák melyek

arra voltak hivatva, hogy kapcsolatot tartsanak a szellemvilággal, ezzel biztosítva, hogy a bennük elhelyezett különféle áldozatokat az ősök szellemei kedvezően fogadják[4]. A későbbi taoista hagyomány talizmánjai között is felbukkannak ezek a motívumok és különféle régies pecsétírással írott szövegek, hogy reprezentálják az egyes talizmánok ősiségét, így erejét. A talizmánok történetéről alkotott elképzelések különbözőek. Vannak, akik *Han*-korinak (i.e. 206.sz.-i.sz. 220), míg mások sokkal régebbinek, a Tavasz és Ősz korszakra (i.e. VIII-V.sz.) teszik eredetüket[5]. Az viszont kétségtelen, hogy a legkorábbi régészeti leletek a Keleti *Han*-korból (i.sz. 25-220) származnak, ugyanakkor *Mawangdui* 3-as sírkamrájában találtak egy szöveget, mely i.e.142-ben keletkezett, s leírja, hogy hogyan kell az elégetett talizmán hamuját gyógyításra felhasználni[6]. A *Han*-kor második felétől már elterjedtebb a talizmánok használata, mely a taoizmus vallássá szerveződése során kialakult különféle hagyományokban, már mindenhol más-más szerepet kap.

A legfontosabb taoista templom Hongkongban – A Yuen Yuen Intézet

Az Égi mesterek hagyományában

Az Égi mesterek hagyományában (*Tianshidao*) a talizmánoknak főként ördögűző, így gyógyító szerepet tulajdonítottak. Ezek a talizmánok terjedtek el a legszélesebb körben, köszönhetően annak, hogy az Égi mesterek taoizmusa, mint népi taoizmus, főként a széles néprétegek igényeit elégítette ki. Ördögűző hatásukat a rajtuk lévő erőteljes parancsszavak fokozták, melyek hasonlóak a császári ediktumok parancsaihoz. Az Égi mesterek hagyományának alapítója *Zhang Daoling*, az égből alászálló *Laojun*-tól kapta talizmánjait[7]. A szellemvilágon való uralkodásának erejét így maga az istenséggé vált *Laozi* legitimizálta. Talizmánjaik nagyrészt

Taishang Laojun nevében írják, így szerevezve meg az égi erők támogatását az ördögűző, gyógyító szertartásaikon. E talizmánok hagyománya máig is él Kína déli területein és Taiwanon. Ezeken a területeken főként az ún. népi naptár (*nongli*) tartalmazza a mindennapi élet során leggyakrabban használt *Zhang Tianshi* talizmánokat, a „A ház ártó erőit elnyomó és a tiszta víz szellemének talizmánja” (*zhenzhaiqingshuishenfu*), „A száz bajt feloldó vészeket csökkentő talizmán” (*baijixiaozaifu*) és magának az Égi mesternek a képmását, melynek a házban való kiakasztása magában is elég ahhoz, hogy távol tartsa a rossz, ártó erőket. (ábra 1.) A naptárkönyv ezen kívül tartalmaz még egy 12 sorozatból álló és egy 60 sorozatból álló talizmánsort, melyek egy-egy naptári időszakhoz tartoznak, s egy-egy betegséget gyógyítanak. *Zhang Tianshi* talizmánokat ezen kívül még templomokban és ünnepek alkalmával is meg lehet vásárolni a templomszolgáktól vagy kegytárgyárusoktól. A talizmánjaik általában négyszögletes formájúak, mint *Ge Hong* talizmánjai. Gyógyításnál a betegségnek és a napnak, órának megfelelő talizmánt írta meg a pap, majd azt szertartásosan, áldozatok kíséretében elégette. A hamuját vízbe keverte, s ezt a vizet kellett a betegnek kiinnia. Az ilyen módon előkészített vizet hívták talizmános-víznek (*fushui*). Egy másik módszer szerint, a betegnek a gyógyító talizmánba bele kellett suttognia bűneit, majd egy folyón átkelve azoktól megtisztult, s betegsége is elmúlt. Nem csak gyógyításkor, hanem a szertartásaik alkalmával is használtak talizmánokat. A szertartás helyének kijelölésekor például az öt égtáj (*wufu*) talizmánjait akasztották ki. A szertartás közben pedig, amikor egy helyi istenségnek mutattak be áldozatokat, akkor az áldozó pap az istenség felé vezető spirituális útja során csak talizmánjai segítségével tudott előre jutni az égi, vagy az alvilági kapukon keresztül[8]. Sőt, az Égi mesterekhez való csatlakozásnak is alapfeltétele volt, hogy a tanítvány megkapja a születési csillagállásának megfelelő talizmánt és annak erejét, ezzel biztosítva bejutását az Égi mesterek paradicsomába, a világ vége után. A talizmán mellé a tanítvány még egy regisztert (*lu*) is kapott, mely tartalmazta az öt segítő védőszellemek neveit. [9]

Taoista védőszentek

Ge Hong hagyományában

A *Ge Hong* (kb. 280-343) által képviselt hagyományt alkímiai hagyománynak nevezik. Ez az elnevezés bár igaz, mégis pontatlan, hiszen az alkímia csak egy szelete annak a tudásnak, melyet az általa írt, összeállított *Baopuzi* című könyvből megismerhetünk. Ez a hagyomány mára már teljesen eltűnt. Míg az Égi mesterek hagyományában *Zhang Daoling*, *Laozi* revelációja játsza a főszerepet, addig itt az írásos hagyomány. *Ge Hong* mestere nagybátyja, *Ge Xuan* (164-244) volt, aki *Cao Cao* udvarához tartozó varázsló (*fangshi*) csoportnak volt a tagja. Ebből az ágból került be hagyományába a *Lingbaowufujing*, mely az öt eredendő talizmánt tartalmazta. *Ge Hong* hagyományának a hosszú élet megőrzésére vonatkozó gyakorlatai, a gyógyító szerek gyűjtése, a nap és a hold esszenciáinak megkötése, a test különféle isteneire való koncentrációs és vizualizációs gyakorlatok, a hegyremenetelt (*rushan*) segítő praktikák, az Öt talizmán, mind ebből a könyvből származtak. Fontos szerepet kapott még a Három uralkodó szövege (*Sanhuangwen*) című könyv is, mely az égi isteneken és szellemeken való uralkodás technikáit tartalmazta, valamint az öt szent hegy diagramját. Ez a könyv apósa, *Baojing* (kb. 230, 260-330) révén került be a hagyományukba [10]. Talizmánjai főként a hegyremenetelt (*rushan*, *dengshan*, *shengshan*) segítik oly módon, hogy távoltartják a hegyen lévő tigriseket, kígyókat és ártó szellemeket a gyakorlótól, aki így teljes biztonságban tudja a gyógyító szereket gyűjteni és a halhatatlanságot kutatni. Ehhez a könyv 17. fejezete több talizmán sorozatot is megad.

Taoista védőszentek

A *Shangqing* hagyományban

A *Shangqing* hagyomány átvett és megőrzött elemeket, mind az Égi mesterektől, mind a *Ge Hong* nevével fémjelzett hagyományból. Alapját azok a szövegek alkották, melyeket *Yan Xi* revelációja során írt le. E hagyományban fontos szerepet kap a csillagokba, csillagkonstellációkba történő extatikus utazás és a különféle vizualizációs gyakorlatok rendszere. Így elsődleges fontosságú az égi erők és a transzutazáshoz használt térképek, ábrák megjelenítése, igaz formájuk (*zhenxing*) ismerete. Ezek lesznek az ún. *lingtuk*, tehát a spirituális erővel bíró ábrák. Talizmánikus hagyományuk a *Liujinhuoling* elnevezésű talizmán sorozaton alapul, mely a *Dadou* (Ursa Major) csillagkép kilenc csillagának[11] *yang* esszenciáit jeleníti meg, hasonlóan a *Huoluoqiyan* talizmánsorhoz, mely a *yin* erőket tartalmazza[12]. Ezen talizmánok segítségével vándorolnak a csillagok között. A *Shangqing* hagyományban a talizmánokkal nem parancsolnak az isteneknek, mint azt az Égi mesterek hagyományban teszik, hanem együttműködésüket kérik. Így, egy-egy talizmán ereje inkább az arra áldását adó istenség befolyásától függ, s nem a talizmán parancsát kiadó papnak a személyes varázserejétől. A *Dadongzhenjing* című kanonikus munka tartalmazza a *Shangqing* hagyomány számára legfontosabb 39 isten nevét, melyek mindegyike egy-egy talizmánhoz tartozik. A *Shangqing* hagyomány komplex, analógiákkal átszőtt rendszerében a talizmánokat istenekhez, valamint a test egyes kitüntetett pontjaihoz egyaránt hozzárendelik. Ez az analógia rendszer az extatikus utazásokkor elsődleges fontosságot kap.

A taoista hagyományban maga a szertartás is egy spirituális utazásnak felel meg, melyet a pap egyszerre végez az oltáron, mint világhegyen, valamint saját magában, mint a külső világ spirituális képén. Ekkor a belső utazása extatikus utazássá válik, az oltár pedig hegygé (*Kunlun*), melynek szintjei megfelelnek a különféle menyországoknak (*tian*). Mozdulatai, lépései szimbolikusak, melyekkel a csillagokon lépdél (*yubu*), s mindeközben a talizmánokat, füstölőket, gyakran drogokat használ az extázis erejének fokozására. Az ilyenkor használt, ún. hegyremenetelt elősegítő talizmánok (*rushanfu*) így már nem csak a tigrisek, kígyók, mérges rovarok elűzésére szolgálnak, hanem a spirituális utazása során ellene támadó démonokat, ártó erőket is távol tartják.

A *Lingbao* hagyományban

A *Lingbao* egy eklektikus, sok elemet magába olvasztó hagyomány. Hatása nagyban rányomta bélyegét a későbbi taoista liturgiára és vallásos gyakorlatra. A *Wufu*, azaz az eredendő öt talizmán jelentős szerepet kapott a *Lingbao* hagyományban. Az egész *Lingbao* kánon az Öt talizmán

szövegére (*Wufujing*) épült. Bár ezt a szöveget *Ge Xuan*-tól eredeztetik, valójában *Ge Chaofu* állította össze 397-402 között. A *Lingbaowufuxu* című munka szintén tartalmazza az öt talizmánt és azt az analógia rendszert, melyben minden talizmánt hozzárendelnek egy-egy mitikus uralkodóhoz, égtájhoz stb. Később más iskolák is elkezdték használni a *Lingbao* talizmánokat, melyeknek három fő csoportja létezett.

A népi-taoizmus szentjeinek oltára Hongkongban

Az elsőbe tartoznak azok a diagramok, melyek az öt szent hegy „igazi” formáját ábrázolták (*Wuyuezhengtu*). Ezek az ábrák szorosan összefüggtek a *Lingbao* hagyomány számára oly fontosnak tartott *Sanhuangwen* szövegekkel, melyek az Öt égi uralkodó rendszerére épültek. Ezeken kívül a *Wufu*, valamint a *Hetu* nevű ábra szimbólumaival, analógiáival együtt alkották a *Lingbao* hagyomány kozmológiai rendszerét. Ezeket a szövegeket vörös szövegeknek is nevezték, s mind a talizmánjaikat, mind az ábráikat vörös tintával is írták.

A másodikba az ún. Madár-ember-hegy diagramok (*Renniaoshantu*) tartoznak, melyek a tartalmazták azokat a szent barlangokat, ahol a legszentebb szövegek és talizmánok megnyilvánultak. Sok spontán írásból származó misztikus jelsort is tartalmaznak ezek a spirituális térképek (*lingtu*), melyek később a talizmánoknak is a szerves részét alkotják majd.

A harmadik csoportba tartozik a 24 diagram nevű ábrásor, mely a 24 jáde talizmánnal áll szoros összefüggésbe. Ezeket alkalmazták a test különféle istenségei felett való meditációkor. Forrásuk a *Lingbaoershisishengtu*, mely mára már elveszett, viszont még megtalálható volt *Ge Hong* könyvtárában.

Lingbaozhenyiwuchengjing egy 19 részből álló szöveg, mely szintén a *Lingbao* tradíció talizmán hagyományának egy fontos kanonizált dokumentuma. Öt talizmánt tartalmaz, melyek az öt elem rendszerrel állnak összefüggésbe. A szöveg így ír a talizmánokról: „ A *Lingbaozhenyiwuchengjing* a Korábbi Ég-ben (*xiantian*) jött létre, s az Út (*dao*) energiájával együtt alakult, így az Út megvalósulása. Belőlük vált ki az Ég és a Föld, valamint az Ég és a Föld tízezernyi teremtménye (*wanwu*) , s mind a *Lingbaoban* találja meg forrását. Aki a *Lingbao* nagy Út kapuja kíván lenni, viselje ezt az öt talizmánt és a lelkek benne találják meg forrásukat.”

Az év különleges napjain a gyakorló meditációjával juthat hozzá a talizmánokban felhalmozott spirituális energiákhoz, így a talizmánok használata és a meditációs technikák gyakorlata egyaránt fontos részévé válik e hagyománynak. A talizmánokat színes tintával selyemre festik és így hordják. Kövekre is felvésik, mely köveket a házak köré helyeznek el, hogy ávol tartsák az ártó erőket. Másféle erőt is tulajdonítanak neki: termékenység, gyógyító erő. Ezeket a talizmánokat nagy gonddal másolják és formájukat a *Tang* dinasztiától őrzi. Ugyanakkor a hozzájuk kötődő szöveg többféle variációban létezik. A Buddha terminust a *Ming*-kori kiadás “tanításnak” írja, a Bodhisattvát pedig “Igaz embernek”. Ez is csak azt mutatja, hogy a korai *Lingbao* ilyen nagy buddhista befolyással bírt, bár később ezt próbálták háttérbe szorítani. A szöveg egyes részeinek „népies” karaktere van, így különbözik a késői ortodox taoista rituálék szövegeitől. A *Lingbaozhenyiwuchengjing* szöveg gyakorlatai helyi tradíciókból táplálkozó elemekből épülnek fel. *Jiangsu* tartomány helyi kultuszainak hagyományát őrzik. A talizmánok teoretikus megfogalmazását adó első fejezet még ortodox képet mutat, míg a gyakorlatokat leíró második már nem. Ilyen elemek a gyakorlatokban pl: a különféle földbe leszúrt botokba vésett, a házat őrző szellemek. Ezeket az alakokat a nyolc trigrammal és az öt talizmánnal együtt használják. A szöveg az V. századi népi dél-kínai taoista kultuszoknak, valamint a helyi családi tradíciók és a taoizmus kölcsönhatásának is egyaránt fontos forrása.[\[13\]](#)

A XII. században a *Tiantaion* egy új formája jelent meg a *Lingbao* hagyománynak, mely a hagyományos négyzetes alapú talizmánokon kívül már emberalakot formázó és emberfejű, vagy istenség fejű talizmánokat is használt a szertartásai alatt. Ezen kívül sok újfajta, az eddigi talizmán hagyománytól idegen szimbólumot is megjelenítettek a talizmánokon.

Az újabb, X-XI. századi taoista iskolák, mint például a *Tianxin*, *Qingwei* vagy a *Shenxiao* tovább gazdagították a taoista talizmánok hagyományát. Új elemeket keverték a hagyományos formák közé, pl. szanszkrit írásjegyeket utánzó elemeket, buddhista és más új motívumokat. (ábra 8.) A *Song* kortól az ún. Villám (Mennydörgés) rituálék alatt vált elterjedté a Sötét harcost (*Xuanwu*)

ábrázoló *Zhenwufu*, valamint a *Tianxin* iskola másik két fő talizmánja a *Sanguangfu* és a *Tiangangfu*[14]. Mindegyik iskola más-más hegyhez és helyhez kötődött, így kialakultak bizonyos egyéni vonásaik, mind a szertartásrendjüket, mind a talizmánkészítő gyakorlatukat illetően, de lényegében nem változtattak a hagyományokon. Manapság leggyakrabban a *Tianshidao*, *Maoshandao* és a *Kunlundao* hagyomány talizmánjaival lehet találkozni. [15]

JEGYZETEK A TAOISTA TALIZMÁNOK HAGYOMÁNYA FEJEZETHEZ

[1] Mára a mindennapi vallásosság szintjén, szinte teljesen szétválaszthatatlanok a népi kultuszok és a taoizmus bizonyos elemei. Helyi kultuszok, mint a taoista hagyomány részei élnek tovább mind a mai napig, holott valójában nem voltak részei, csak a történelem folyamán olvasztotta magába őket a taoista hagyomány.

[2] A népi és a taoista panteon istenalakjai nagyrészt legendás idők nagy uralkodói, harcosai vagy híres személyiségei. Az istenalakokról bővebben ld: Stevens: 145.old.

[3] Bővebben ld: Rawson-Legeza: Tao

[4] Ld. L. Sz. Vasziljev 67. old.

[5] Ellentétes véleményeket ld. Eva Wong: Taoism 17. old. és Anna Seidel: Imperial Treasures and Taoist Sacraments: Taoist Roots in the Apocrypha 292. old.

[6] Taoist Handbook, Catherine Despeux: Talismans and Diagrams

[7] Cheng Manchao 111. old.

[8] K. Schipper: Taoist Body, 51.old.

[9] Robinet 59. old.

[10] I. Robinet: Taoism, 80.old.

[11] ld I-fejezet 31.lábjegyzet

[12] Taoist Handbook, C. Despeux: Talismans and Diagrams

[13] Stephen: Taoism and the Arts of China. 201.old.

[14] Bővebben ld. M. Drexler

[15] Ld: Wong

TALIZMÁNOK KÉSZÍTÉSÉNEK HAGYOMÁNYA

A taoista hagyományban a talizmánokra használt legáltalánosabb szó a *fu*, vagy *lingfu*. A *fu* alapjelentése: „megfelel”, „megegyezik”, „rováspálca összeillő két fele”. Hagyományosan Tigris pálcának (*hufu*) nevezték azt a bronzból készült eszközt, melynek egyik felét az uralkodó akkor adta alattvalójának, ha az távoli vidéken teljesített szolgálatot. Ha parancsot akart küldeni, akkor az összeillő féllal igazolta a hírnök, hogy a parancs hiteles. A *fu*t ezért „kulcs”-ként is szokták fordítani, mely vallásos, taoista értelemben a szellemvilágba (*ling*) biztosítja az átjárást és az a fölött való uralkodást[1]. A talizmánok valójában hasonlóak a császári iratokhoz, hivatalos dokumentumoknak számítanak. Szóhasználatuk azt sugallja, hogy a hagyományos elképzelések szerint a taoista pap is egyfajta hivatalnok, csak éppen nem a földi hierarchiát szolgálja, hanem az égi hivatalok előjárója.

Taoista oltár és freskó egy hongkongi templomban

A talizmánok írásjegyeit villám-írásnak (*leiwen*) nevezik, de tekergőző formájuk miatt felhő-pecsét írásnak (*yunzhuan*) is hívják őket. A talizmánok egy részén ugyanakkor nem ilyen írásjegyek, hanem az ún. transzírásból származó jelsorozatok találhatók. Gyakran e kettőt keverve találhatjuk a talizmánokon. Az ilyen típusú talizmánok jelsorozatát leggyakrabban az ún. homokba írás módszerével hozzák létre. Ez egy ősi, sámánisztikus technika, mellyel az égi erőket jelenítik meg oly módon, hogy egy homokkal[2], hamuval, vagy rizzsel felszórt táblára (*jipan*) a transzba esett médium (*dongji*) jeleket ír egy erre a célra előkészített bottal (*jibi*)[3]. Ezeket a jeleket később értelmezik, s utána kerülnek rá a talizmánokra. Bármely istenség, szellem, sőt elhunyt családtag is meg tud ily módon nyilvánulni[4]. A hongkongi talizmánokon mind a mai napig gyakran lehet látni

ilyen, transzírásból származó jelsorozatokat. Egy 1894-es hongkongi járvány alkalmával, az istenséggé vált *Guan Yu* generális ötször jelent meg egy médiumnak, aki vörös tintába mártott ecsetével, taranszban olyan ábrákat jelenített meg, melyek a járvány elűzését szolgálták. Ezeket az ábrákat talizmánként akasztották ki mindenfelé. (ábra 11.)^[5] Egy másik technika az úgynevezett vérköpéses módszer, melyet a homokba íráshoz hasonlóan mind a mai napig gyakorolnak. Ennél, a médium transzba esve egy karddal elvágja a saját nyelvét és az abból kiömlő vért ráköpi egy papírlapra. Az így létrejövő alaktalan foltokat tartják a szellemek üzenetének.

A szöveg alapú talizmánok írásjegyeit egyfajta titkosírásnak, csak a beavatottak számára olvasható ezoterikus írásmódnak foghatjuk fel. Már a legkorábbi időkben kialakult a rendszere, mely idővel egyre bővült, s egyre több szimbólumot olvasztott magába. Külön szótárt is létrehoztak, mely tartalmazta az egyes írásjegyek ilyen, szimbolikus írással leírt változatait. Ezt a taoista kánon (*daozang*) őrzi.^[6]

Taoista templom bejárata Hongkongban

Egy taoista apokrif irat^[7], a *Guweishu*, a *Xia* dinasztia legendás alapítójára a Nagy *Yure* vezeti vissza a talizmánok eredetét. A könyv szerint *Yu* az árvizet a zöld alapon vörös betűkkel festett *Hetu* nevű ábra segítségével fékezte meg. Ezt később a *Maoshanon* ásta el. A *Durenjing* című taoista

irat ugyanakkor a talizmánokat az eredendő energia (*yuanqi*) megnyilvánulásaként írja le. A talizmán, elégetésekor kerül vissza ebbe az eredendő állapotába, így a taoista szertartások alatti talizmán elégetésnek nagy jelentőséget tulajdonítanak. Az egyes szertartások alkalmával ugyanakkor szent szövegeket is elégetnek, visszajuttatva őket eredendő, teremtés előtti állapotukába, beteljesítve és szimbolizálva ezzel az univerzum örök körforgását.

A taoista hagyományban a rituális gyakorlatokat öt fő művészetnek (*wushu*) nevezik. Ezek a hegy (*shan*), a gyógyászat (*yi*), sors (*ming*), forma (*xiang*), jóslás (*bu*). Ezekből a *shan* az életerő táplálásának művészetét (*yangshenshu*) és a titkos gyakorlatok művészetét (*xiumishu*) jelenti.^[8] Az életerő táplálása, az egészséges életmód, az egészséges testet megőrzésének, a betegségek legyőzésének és a hosszú élet művészetének gyakorlatait jelenti. A titkos gyakorlatok művészete pedig a talizmán mágiát (*fuzhou*). A talizmán mágiát széles körben alkalmazzák. Többek között léteznek: A sorsot és a testünket óvó (*baomingshoushenfu*), gazdagságot és jó szerencsét biztosító (*fuguixingyunfu*), a családot felvirágoztató (*jiayunchanglongfu*), az üzletet fellendítő (*shengyifanrongfu*), az otthonunkból a rossz erőket elűző és fényt hozó (*zhenshaiguangmingfu*), a démonokat kiűző, megölő, elűző (*zhenshaquxiefu*), házasságot boldoggá tevő (*hunmihehefu*), szerelmet varázsoló (*aiqingganqingfu*), másokkal a jó viszonyunkat elősegítő (*jiaojorenyuanfu*), a kisgyermekre áldást és békességet hozó (*xiao'erjixiangpinganfu*), a betegségeketől megmentő (*zhipingjiujifu*), a sorsunkat igazgató (*kiunqiu Yunfu*), gazdagságot és hivatali előmenetelt biztosító (*zailigongmingfu*), a házi állatokat gyarapító (*liuxuxingwangfu*), lakásokat óvó (*jiangzhaidongtufu*), nehezen gyógyuló betegségekre (*yinanzazhengfu*), illetve különféle dolgokra készülő egyedi talizmánok.

A talizmánokat leggyakrabban különféle sorozatokban látni. Vannak hármas, ötös, tizenketes stb. sorozatokban készülő talizmánok. A sorozatszámoknak minden esetben meg van a maga jelentősége. Például az Égi mester betegséget elűző talizmánjai (*zhangtianshiqupingfu*) a hónap napjaira épülnek. A hónap minden napján van egy éppen szolgálatban lévő szellem generális (*shenjiang*), akinek a védelme alá esik az adott nap. Harminc van belőlük. A Legfelsőbb Öreg mester kis talizmánjai (*taishanglaojunxiaobenfu*) az év hónapjaira épülnek, tizenkettő van belőlük és egyes betegségeket gyógyítanak. A Kis Ég tábornokainak talizmánjai (*xiaotianzhengfu*) a hatvanas időszámítás ciklusán alapulnak, s így hatvan van belőlük. Ezek is mind más-más betegséget gyógyítanak. Külön ötös sorozata létezik az Öt talizmánnak (*wufu*), az öt szent hegynek (*wuyuezhentu*) és az öt gazdagság istennek (*wucaishenfu*).

A talizmánok készítése

Mivel a talizmánok szövegei és szimbólumai a szellemvilág hatóerőit jelenítik meg, így készítésük külön rítusok, szertartások elvégzését kívánja meg. A talizmánnak elkészítése után is hordoznia kell azokat az erőket, melyeket készítésekor a pap megidézett, hiszen csak így töltheti be hosszútávú funkcióját. A népi vallásosság már a legkorábbi időktől fogva igényelte az olyan varázspraktikákat, melyek megkönnyítették és segítették a mindennapi életet. A taoista papok vallási szolgálatként vezettek le temetéseket, jelöltek ki és szenteltek meg házhelyeket, gyógyítottak, ördögöt űztek. Miután a pap elvégezte a szertartásokat és talizmánokat készített, azoknak továbbműködve, a szertartás után is el kellett látniuk funkciójukat. Voltak talizmánok, melyeket ruhába varrtak, övre vagy nyakba akasztva viseltek, elégettek, sőt akár meg is ehettek. Délkelet-Ázsiában gyakorta tetoválják a testükre a talizmánokat, s a kínai közösség körében népszerű az is, hogy egy kisméretű arany fóliába csomagolva a bőr alá ültetik be[9]. Nem csak papírra festve készítenek talizmánokat. Léteznek kőbe vésett és medál formájú talizmánok is. A nagyobb, kőbe vésett talizmánokat ház előtt, útkereszteződésben, folyók, tavak partján, falvakba vezető utak mentén egyaránt megtalálhatjuk. Felirataikban és megjelenésükben egyaránt az egyik szent hegyre, a *Taishanra* utalnak. A kisebb medál formájú talizmánokat a templomokban árusítják, s rendszeresen a nyakba akasztva hordják. A nyakba akasztott talizmánokat van amikor kis piros tasakokba csomagolják és így viselik.

Ha beteg volt egy háznál, s taoista papot hívtak, hogy az gyógyító szertartást végezzen, akkor a pap a ház konyhától távol eső részében ideiglenes oltárt állított fel. Annak középpontjába a Sárga császár (*Huangdi*) képe és oltárasztala került[10]. Ettől balra egy másik oltárt állítottak, mely a gyógyító szellemek neveit tartalmazta vörös alapon fekete írásjegyekkel (*fulu*). Jobbra pedig *Laozinek* (*Taishang Laojun*) állítottak oltárt. Ezek előtt volt a szertartás egyik legfontosabb kelléke, egy kis négyszögletes alakú asztalka[11], melyen a talizmáníráshoz szükséges eszközök voltak. Az asztalra sok mágikus ábrát és talizmánt aggattak, hogy megszentelt helyé változtassák az oltárt és környékét. Ehhez gyakran használták az Öt talizmánt (*wufu*), illetve a talizmán íráshoz használt eszközöket megszentelő talizmánokat. Külön varázsigéket (*zhou*) mormoltak a víz, a dörzskő, a papír, a tus, az ecset megszentelésére. Ezen kívül még a talizmán festésekor, füstöléskor, a test megtisztításának szertartásakor, a száj megtisztításának szertartásakor, a szellemek megbékítésekor és az oltáron való áldozat bemutatásakor is[12]. Ezeket a varázsmondásokat mindig háromszor hangosan mondták el, s csak utána kezdtek hozzá a talizmán megírásához. A beteg először füstölőt ajánlott fel a Sárga császár oltára előtt, négyszer meghajolt, majd elmondta a panaszát. Ekkor a pap

megfestette a talizmánt, majd miután ráírta a „császári parancsra” (*chiling*) jelentésű írásjegyeket, az oltárra helyezte azt. Ott még vizet cseppentett rá, vagy a szájából vizet köpött a talizmánra. Felállt, összeütötte háromszor a fogait, majd visszavonult. A betegnek fehér papírba csomagolva, a bal kezében fogva kellett a további műveleteket elvégeznie. A talizmánt, vagy elégették és vízbe kavarva megitták (*fushui*), ruhába varrva, övre vagy nyakba akasztva viselték.

A papoknak a talizmánkészítést megelőzően ugyanazokat a szigorú előírásokat kellett betartania, mint bármely szertartás elvégzése előtt. Egy megtisztulási rítuson mentek keresztül, melynek során rituális fürdőket vettek, tartózkodtak a hús fogyasztástól és a nemi élettől. Mivel a talizmán festése rituális üvészetnek számít, így a festési előkészületeket és magát a festés közbeni tudatállapotot meghatározó alapelvek nagy fontossággal bírnak. A legfontosabbak: a tudat(szív) nem mozog (*xinbudong*), a szívet gyakorolva érhetjük el a szellemi hatást (*lianxinganying*). Nem az én festi meg a talizmánt, az énről el kell feleltetni [13] (*wangwo*), a szellem fényessége (*shenming*) jelenik meg a művészetben.

Jóval egyszerűbben is hozzájuthatott egy beteg a neki megfelelő talizmánhoz. A népi naptár (*nongli*) minden évben tartalmazta a fontosabb betegségeket gyógyító talizmánokat, illetve bármely templomban a születési adatainak a fölhasználásával azonnal megkaphatta a számára legjobban megfelelő talizmánt [14]. Az általános ördögűző talizmánok szabadon vásárolhatók, illetve elvihetők. Általában a nagy hagyományos ünnepekkor a templomokban megsokszorozódik a talizmánok száma, s jó pénzért árusítják őket. Ugyanakkor az egyes istenségek ünnepei alkalmával csak egyféle, az éppen születésnapját ünneplő istenség talizmánjaihoz lehet hozzájutni. Így egy-egy bizonyos típusú talizmánt csak az év egy-egy megfelelő időszakában készítenek, nem folyamatosan.

A talizmán írása

Az előkészület eszközei: 3 füstölőpálca, arany papírpénz felajánlás [15], ecset, dörzskő, fekete tus, cinóber, víz, a megfelelő színű talizmán papír (*fuzhi*), füstölő edény, szellemtábla (ez általában minden családi oltáron van). A helyszín tekintetében fontos, hogy a festés vagy legyen egy nagy teremben, melyből kifelé nézzünk, vagy a házioltáron lévő szellemtábla előtt.

Fontos mozzanat, hogy mielőtt nekilát a talizmánt festő pap, vagy személy a talizmán megfestésének, egy esküt kell tennie a szellemeknek és az isteneknek, hogy a megfestett talizmán erejét jóra fogja fordítani. A szellemi eskü (*shishen*) után jelennek csak meg a szellemek, istenek, hogy erejükkel átítassák a talizmánt. Az eskü szövege: „Én tanítvány, ma éjjel minden halhatatlan, Buddha, Bodhiszátva, Tao-ős, bölcs előtt megesküszöm, hogy azért tanulom a talizmán

festést, hogy segítsek a világból való megszabadulásban, segítsek az embereknek, segítsek a bajban, jót cselekedjek, elűzzem az otthonokból az ártó erőket, megóvjam a családom és megóvjam a testem. Ezek után teljesen hű leszek (zhong), gyermeki tisztelet szabályait betartom, emberséges leszek, igazságos leszek, az öt kapcsolatot megőrzöm, jól viselkedem, nem teszek az Ég ellen, könyörgök a halhatatlanok és buddhák seregének, minden bölcsnek, hogy sugározzanak fényt tükreikkel, áldjanak meg, védjék meg ... tanítványukat, hogy a talizmán írást könnyedén, akadálytalanul elsajátítsam, s a festett szellem-talizmán (lingfu) minden szellemet összegyűjtsön, s azok világítsanak be fényükkel tízezer zhangot.

Eskütevő: XY született: (8 írásjegy) (pecsét)”

A papír hátoldalára ráfestik az eskü talizmánját és kepecsételik. Ezt az ujjlenyomat is helyettesítheti. Mindezek után megfogják a füstölőt, a talizmánt, a felajánlási pénzt és elégetik őket, közben az eskü szövegét mormolják.

A talizmán megfestésénél előkészületei ezzel még koránt sem fejeződnek be. A fizikai és spirituális rituális megtisztulás eljárásai és esküje után az egyes istenségeket külön-külön meg kell hívni a talizmán festésének helyszínére, mert csak jelenlétükkel segíthetik elő a talizmán spirituális erővel való megtöltésének folyamatát. A különféle segítő szellemek meghívásához háromszor ismételve mondják el a szellemekhez könyörgés imáját (*qingshenzhou*). Ehhez először meditatív állapotban tisztán magukban fel kell idézik a megfestendő talizmán képét és istenét (*shen*). A talizmán formák (*fushi*) és a varázsigéket (*zhou*) elsajátítása után, nyugodtan ülve, amikor „szív szelleme megnyugszik” (*xinshen*) és az „erők lassan alászállnak” (*qichendantian*), akkor háromszor kifújják a szájukon keresztül a levegőt, meggyújtják a füstölőket és felajánlják az isteneknek. Ekkor mondják el az istenek meghívásának imáját.

Qingshen zhou:

„Az Ég lelkei, a Föld lelkei, tisztelettel könyörgök a halhatatlanokhoz, budhákhoz és bodhiszattvákhoz, minden szellemhez (shenming). Tanítványotok....., aki lakik..... és a talizmánt megfesti.....a helyen, Ma este ezzel a három füstölőrúddal, mely több százmillió füstölő füstjével egyenlő, arra ösztökéli az Eget, s bíztatja a Földet, hogy támasszon szelet, essen az eső, s gyűljenek a szerencsét hozó öt színű fellegek. Mély tisztelettel kérem a Kilenc Ég Titokzatos Isteni Asszonyát (Jiutian Xuannu Niangniang), a Leghatalmasabb Halhatatlan Mestert (Taishang Xianshi), az Északi Merítő Csillagurát (Beidou Xingjun), valamint Istenséget/eket (a talizmán parancsért felelős istenek), valamintÉgi Tao Őst (Tiandao zu), halhatatlant, buddhát

(xianfo), szellemet és szentet (shensheng), s szerencsét hozó lényt, hogy ehelyütt telepedjék meg és úzze el az ártást. A világ tíz irányába, a fent és lenti úrbe, keletre nyugatra, délre és északra, nincs hely, mit ne hatnának át, ne érnénk el, tisztelettel kérem, hogy gyorsan-gyorsan jöjjenek.

Tanítványotok, ma éjjel kér minden Égi Tao Őst, halhatatlant, buddhát, szellemet és szentet, hogy ereszkedjen alá, foglaljon helyet, úzze el az ártást, s ajándékozzák meg a Tanítványukat szellemi erővel bíró talizmánnal. Arra vágnék még, hogy a megfestett talizmán védje az Ūt törvényeit (daofa), óvjon, és tízezerszeresen hozzon áldást. Tanítványotok ismételten háromszor tisztelegve, legmélyebb tisztelettel könyörög segítségtekért.

Mindegyik talizmán valamely istenség védnöksége alá esik, mint pl. az Ūt gazdagság isten (*wucaishen*). Valójába, a talizmánok lefestésekor minden szellemhez könyörgő imát kéne mondani. Vannak olyan mindmáig megőrződő talizmánok, melyek védőszelleme nem ismert. Ekkor az a teendő, hogy a korábban leírt valamely főszellem imáját és a talizmánfestés segítő szellemeinek az imáit kell elmondani. Ha a védőszellem ismeretlen, akkor egy Tao őst, halhatatlant, buddhát, szellemet vagy szentet invitáljunk meg, hogy úzze el az ártó erőket. Miután végigmondtuk az imaszöveget, be kell fennhangon jelteni a talizmán megfestésének célját, majd a füstölőrudat behelyezik a füstölőedénybe. Mindezek után összetett kézzel elmondják a papír, víz, tus, dörzskő és ecset imáit, valamint a hagyomány szerinti, *Taishang Laojuntól* származó varázsszöveget.

Az isteni papír varázsigéje (*lingzhi zhou*): „Az Észak istene (*Beidi*) parancsára e lapra festett talizmán elűzi a démonokat. Zhang, Zhang, minden szellemi erőt hordozó festménye, ki merne nem elrejtőzni? Bizonyosságul Pengdu-ba megyek (?), gyorsan, gyorsan, mint a törvény parancsa!

A víz varázsigéje: *Ez a víz nem közönséges víz, hanem északi renyi víz. Mihelyt egy csöppje is a dörzskövet éri, felhők, s eső kél. A beteg, ha lenyeli, minden baját elmulasztja. Ha démonok nyelik le, akkor szétporladnak. Gyorsan, gyorsan a Sanji dijun parancsára!*

A tus varázsigéje: *A Jåde császár parancsa ez! Az isteni tus éget, a formák, mint a felhők és a ködök, felsorakozik a kilenc csillag, az isteni tus könnyedén összemorzsol, villámló vita, gyorsan, gyorsan, a parancs legyen betartva.*

A dörzskő varázsigéje: *A Jåde császár parancsa ez! Az isteni dörzskőnek négy iránya van, fém, fa, víz, tűz, föld. Az isteni dörzskövet finoman dörzsöljük, villámlás fénye felragyog. Gyorsan, gyorsan, mint a törvény parancsa!*

Az ecset varázsigéje: *Meghívom az öt villám istent, s villámfényük felragyog. Fent a testünk és sorsunk védik, lent megkötözik a kísérteteket és elnyomják az ártó erőket. Minden él-hal, a*

pusztulás útjára lép, csak én vagyok hosszú életű! Gyorsan, gyorsan, a parancs legyen betartva!

Az előkészületi varázsmondások után még két varázsszöveget kell a talizmánt festő papnak elmondania. Az egyik az ecset megfogásának varázsigéje (*qubizhou*), míg a másik az ecset papírhoz érintésének varázsigéje (*xiabizhou*).

Az ecset megfogásának varázsigéje: *Az isteni ecset papírra veti, a szellemek védelmezik, hogy békét teremtsenek. A szellemeket elűzik, s elnyomják az ártó erőket. Tiszteletemet fejezem ki a Legfelsőbb Laozi előtt. Gyorsan, gyorsan, a parancs legyen betartva!*

Az ecset papírhoz érintésének varázsigéje: *Az Ég kerek, a Föld négyszögletes. Hat parancs, kilenc pecsét, amikor leérintem az ecsetem, akkor a szellemek rejtőzzenek el! Gyorsan, gyorsan, a parancs legyen betartva!*

Ezek után elkezdődik a talizmán készítés egyik legfontosabb mozzanata magának a talizmán szövegnek és parancsának a talizmán papírra történő leírása. A talizmán papír és tus színe egyaránt szimbolikus jelentőséggel bír. A színeknek Kínában legáltalánosabban az Öt elemmel (*wuxing*) analóg rendszere terjedt el, így az egyes színek az egyes elemekhez kapcsolódnak. A leggyakoribb papír színek: a sárga, a vörös, a fekete és a fehér, de akadnak lilás (kék) papírra írott talizmánok is. A leggyakoribb papír és tus színek kombinációk: sárga alapon fekete, sárga alapon vörös, vörös alapon fekete, fekete alapon fehér.

A talizmán írásakor öt fő részt különböztetünk meg [16]. Ezek: a talizmán parancs két írásjegye, a talizmán szöveg írásjegyei, a talizmán "epéje" (*dan*) és a talizmán fejrésze. Csak így, írássorrendjüket figyelembevéve festik a talizmánokat. A manapság használt talizmánokon a fix részek (talizmán parancs, talizmán "epéje") gyakran előre nyomtatva szerepelnek, így csak az egyes talizmán szövegeket és a fejrészt kell külön-külön beírni.

Előre nyomtatott fudan a talizmánon, ami az öt elemet jelképezi.

A talizmán parancs

A talizmán parancsa két írásjegyből áll. Ezek a *chi* és a *ling*. Ugyanezek az írásjegyek szerepelnek a császári ediktumok szövegében is. Ez is az egyik bizonyíték arra, hogy a taoista vallást hierarchiájában, nyelvezetében, túlvilág elképzelésében számtalan módon inspirálta a világi uralkodás és bürokrácia szerkezete. Az ilyen parancsszavakat csak a panteon alacsony rangú istenségeinek neve fölé lehet írni. A hagyomány szerint a magasabb rangú istenek megsértődnének, ha csak így, egyszerűen megparancsolnának nekik valamit. Ha a talizmán parancsot az égi hierarchia egyik magasabb rangú istenségének nevében adjuk ki, akkor azt csak az istenség nevének leírása után, az istenség neve alá lehet leírni. A rangsorban közepén elhelyezkedő isteneknek szóló talizmán parancs fölé ugyanakkor az “isteni parancsra” (*fengling*) írásjegyeket kell írni. Ha magasrangú istenségtől kérünk valamit, akkor a *chiling* írásjegyeket nem is használhatjuk, csak a *feng*-et, úgy, hogy az istenség neve fölé írjuk. Ilymódon invitálhatjuk meg otthonunkba a legmagasabb isteni erőket mint pl.: *Chenghuang*, *Mazu*, *Wangye* isteneket és a templomok védőszellemeit. Az írásjegyek betűtípusának is nagy fontosságot tulajdonítanak. A legáltalánosabb, legalacsonyabb rangú talizmánokon a “normál” írásjegyeket (*zhengjie ziti*) és a “füírás” írásjegyeit (*cao ziti*) használják. A középső kategóriába tartozó talizmánokon a “pecsétírást” (*zhuan ziti*), míg a legmagasabb rangú talizmánokon a “félíg írás félíg szimbólum” (*banzi tu tishi*) formájú karaktereket. Ezek már sok szimbólumot és transzírásból származó elemet is magukba olvasztanak. (ábra 14.) A talizmánok többségénél a parancsot valamely istenség nevében adják ki, de vannak olyan talizmánok is, melyeken nem szerepel sem istennév, sem parancsszöveg. Ezek mindenre felhasználhatók, s erejük az őket megíró pap képzettségétől, s az égi hierarchiában betöltött rangjától függ.

Talizmán parancs: *Chiling*

A talizmán szövege

A talizmán parancs által betartandó üzenet a talizmán szöveges része. Sokszor csak egy-egy írásjegyet tartalmaz, de általában konkrét szöveges parancsot. Amikor csak egy írásjegyből áll, akkor mindig az ördögi, ártó erők elűzésére (*chu*), visszaszorítására (*zhen*), megölésére (*sha*), eltüntetésére (*jie*) vonatkozik. A konkrétabb szöveges üzenetek mindig bővebben írják le, hogy milyen típusú erőt, jelenséget, vagy hatást akarnak vele megszüntetni. Ez már szorosan összefügg a talizmánok funkciójával. A mindennapi élet során a legáltalánosabban az alábbi típusokat használják.

Szerelmi és házassági varázslás talizmánjai, üzleti, mindennapi és gazdagság varázslás talizmánjai. Védő, tisztító, ártó szellemeket elűző varázslás talizmánjai. Mindezekon kívül más-más talizmánt használnak a különféle betegségekre, a terhes anyák védelmére, a gyermeksírás megszüntetésére, a rágcsálók elűzésére stb. Természetesen ezeknek a populáris talizmánoknak más, sokkal egyértelműbb szövegezésük volt, mint azoknak az ezoterikusabb talizmánoknak, melyeket egy-egy szertartás alatt használtak fel, vagy azoknak, melyeknek egy-egy elv, vagy természeti erő megidézése volt a célja. Ilyenkor már nem hétköznapi kínai írásjeggyel íródott a talizmán, hanem valamilyen taoista archaizáló titkosírással. A hétköznapi talizmánok szövegei gyakran a “gyorsan, gyorsan a parancs szerint” (*jiji rulü ling*) jelentésű írásjegyekkel záródtak.

A talizmán “epéje”

A talizmánok legalsó részét epének (*dan*) nevezik. Ez egyfajta mágikus pecsét, lezárása a talizmánnak, mely kétféle karakterrel történhet. Mind a két karakternek mágikus erőt tulajdonítanak. Az egyik a *gang*, mely a Göncöl bizonyos csillagainak[17] a neve, s a rajtuk lévő istenségeket idézi meg. A másik egy szimbolikus ábra. (ábra 15.) A taoista hagyomány szerint a *gang*-ot a *yang* istenek (*yangshen*) talizmánjainak aljára, míg a másik jelet a *yin* isteneknek (*yinshen*) íródott talizmánok aljára kell leírni[18]. Mindkét jel leírását varázsszövegek (*zhou*) mormolása kíséri. A varázsszöveg megfelelő sorát, mindig a mágikus jel megfelelő vonalának a meghúzása közben kell elmondani. Így a *gang* írásjegy leírasi módja a következő: “Nyíljanak meg az Ég kapui” (*kai tianmen*), utána a felső, a négyes (*si*) írásjegyet írjuk le. Majd “pusztítsuk el a démonok útját” (*sha guilu*) következik, miközben a *zheng* írásjegy vízszintes vonalát húzzuk meg. Ezek után a “nyíljon meg a Föld palotája, s öljük meg a démon- katonákat” varázsszöveg következik, mely alatt befejezzük a *zheng* írásjegyet. Mindezek után még elmondjuk a “Szellem katonák, mint a tűz, oly gyorsan, mindent a parancs szerint” (*shenping huoji ru lüling*) jelentésű szöveget, s kész is a mágikus pecsét. A másik szimbolikusabb ábra varázsszövege a következő: “Nyíljanak meg az Ég kapui, záródjon a Föld palotája, maradjon (nyitva) az Emberek (világának) ajtaja, szűkítsük a kísértetek útját, döfjük át a démon szívét, zúzzuk szét a démon máját - fém, fa, víz, tűz, föld.” (*Kai tiammen, bi difu, liu renmen, sai guilu, bo guigan, jin, mu, shui, huo, tu*)[19].

A talizmán fejrésze

A talizmánra legutóljára rákerülő három vonásnak (nnn), melyek a fejrészt alkotják, nagy jelentőséget tulajdonítanak. Ezek keltik “életre” a talizmánt, ettől kezdve működik a rá írott talizmán-parancs és szöveg. Ezek a taoista panteon három főistenségének, a Három tisztaságosnak (*Sanqing*) az erejét szimbolizálják, mely a taoista hit szerint létrehozza a világ dolgait. Hasonló ez a taoista szertartások szobor felélesztő rítusaihoz is, mely során a pap a szertartás egy bizonyos pillanatában felélesztí az istenség szobrát oly módon, hogy a szemét ráfesti. Ugyanígy a talizmánt is, e szertartás végeztével élőként kezelik. A három vonás közül elsőként a középsőt festik meg és közben az alábbi varázsigét mormolják: *Az első vonásra megmozdul az Égalatti*. Ezután a tőle balra eső vonást festik meg és közben, *a második vonás az ősök kardja*, szavakat mormolják. A harmadik vonás megfestésekor pedig: *a harmadik vonással a gonosz szellemek takarodjanak ezer lire*.

A talizmánnak így alakul ki a három fő része. A feje, mely tartalmazza a talizmán parancsot és a talizmán felélesztéséhez szükséges jeleket. A teste, mely a talizmán konkrét üzenetét hordozza,

és a lába, mely a lezáró mágikus pecsétet helye. Mindezekon kívül a talizmánok papírján az őket kibocsátó, készítő templom, szentély vagy pap pecsétjének is szerepelnie kell, ez is igazolja "hivatalos" mivoltukat.

A talizmán megfestése után még el kell mondani az úgynevezett talizmán parancs varázsigt (*chifuzhou*). Az előírások szerint a talizmán akkot lesz a leghatásosabb, ha még az elején, az isteneket meginvitáló rítus során meggyújtott füstölőrúd, a festés befejezésével még nem égett le a feléig. A talizmán parancs varázsige ekkor számít a leghatásosabbnak.

A talizmán parancs varázsigeje: *Én tisztelettel kérem...*(minden meghívott szellem és istanség nevének felsorolása)...., *hogy áldjanak meg, egy a kísérteteket elűző kard-ujjal. Ha az égre mutatok vele, akkor az Ég megtisztul, ha a Földre mutatok vele, akkor a Föld kivilágosodik. Ha a szellemekre, akkpor azok fényes bölcsekké változnak, ha az emberekre, akkor azoknak hosszú élete lesz, ha a talizmánra, akkor azt valóban jól lehet majd használni.*

A fentebb leírt talizmánkészítő rítusok mind, az alacsonyabb kategóriába sorolt, mindennapos használatra készült talizmánokra vonatkoznak. A magasabb kategóriába sorolt talizmánok túlnyomó többségét a pap kanonikus prototípus alapján festi meg. Mivel a kánon fadúcos formában hagyományozódott, így sok írásjegy, szimbólum szögletesebben lett kanonizálva, mint ahogy az eredeti változataik kinézhettek. Sőt, sok talizmán hibásan őrződött meg a kánonban, de mára már kibogozhatatlan, hogy melyek is ezek pontosan [20]. A taoista templomokban is őriznek még fadúccokat, melyeken a leggyakrabban nyomtatott talizmánok hagyományozódnak tovább.

JEGYZETEK A TALIZMÁNOK KÉSZÍTÉSÉNEK HAGYOMÁNYA FEJEZETHEZ

[1] Eberhard 284.old.

[2] A *Zhou*-kori bronzedény szövegek tanúsága szerint az ősök templomában az áldozati oltár környezetét homokkal szórták fel, s amikor az ős elfogadta az áldozatokat, akkor nyomai megjelentek a homokban. Ld. Wieger 367. old.

[3] Hagományosan barackfából, (vagy fűzfából) készül, így a nyugati égtájat és az ott élő isteni lényeket, elsősorban a Nyugat anyakirálynőjét (*Xiwang Mu*) szimbolizálja. Az írásra alkalmas villás botot a fa délkeleti ágairól kell vágni, mert a hiedelem szerint ez gyűjti be leginkább a *yang* esszenciákat. Hátlujára talizmánokat vésnek és az egészet vörössel festik be. Ld. Groot 1296. old.

[4] Bővebben ld. Ruth-Inge Heinze 164.old.

[5] Bővebben ld. M. DeGroot 1295.old.

[6] Ld. M. Drexler 204.old.

[7] Ld. Martin Palmer: T'ung Shu

[8] *Shiyonglingfuxuanze*

[9] ld.: J.Hoskin and J.L. Dugast: The Supernatural in Thai Life, Tamarind Press 1993.

[10] I.L. Legeza: Tao of Magic

[11] A *zhou*, "varázsige" jelentésű kínai írásjegy megőrizte ennek az asztalkának és az idéző szertartásnak az írásképét. Az "asztalka" (*ji*) fölött két "száj" (*kou*) jelentésű írásjegy található, melyek a szertartást végző médium által mormolt varázsigékre, imára utalnak. A talizmánokkal végzett szertartások szerves részét képezik ezek a varázsigék, melyek együttes használatát *fuzhou*-nak nevezik. (M.De Groot máshonnan származtatja a *zhou* írásjegy eredetét. Ld. Groot VI. 1033.old.)

[12] *Linggan tungshen qugui shu*

[13] A *Zhuangzhi*ben a meditációra hasonló terminust használnak. Ott, ülve meglehetősenként (*zuowang*) említik a meditációs tudatállapotot.

[14] Természetesen úgy. Mint pl. Taiwanon a *Xingtian gong* templomban bárki irathat magának talizmánt az asztrológiai adatai alapján.

[15] Ezek általában sárga színű papírosok, melyeken arany vagy ezüst fólia, vagy festék található. Az aranyszínű az isteneknek szóló felajánlás, míg az ezüst a szellemeket kibékítő áldozat.

[16] *Linggan tongshen qugui shu*

[17] A négy, körben elhelyezkedő csillagot nevezik *tiangang*-nak.

[18] *Linggan tongshen qugui shu*

[19] Másféle varázsszövegek is léteznek ezeknek a mágikus pecséteknek a leírására.

[20] I.L.Legeza: Tao of Magic

FEL A HEGYEKBE, ÁT A VIZEKEN

Ha arról kérdeznak, hogy miként vágjunk neki a hegyeknek[1], én, az *Egyszerűséget Átölelő* azt felelem, hogy mindenki, aki a Tao-t gyakorolja, s gyógyító szereket gyűjt[2], valamint meg akar szabadulni a világi zűrzavartól, s rejtve él, mind a hegyekbe megy. De aki nem ismeri a hegyremenetel módját, az bajba kerül. Ezért tartja a mondás: „A *Taihua* hegy lábánál szétszórt csontok fehérlenek”. Mindez azt jelenti, hogy bár egy oldaláról megismerhetünk egy dolgot, mégsem tudunk mindenre felkészülni. Bár az életet keressük, mégis erőszakos halállal halunk. A hegy mérete nem számít, mindnek vannak istenei és szellemei[3]. Ha a hegy nagy, akkor a hegy istenének az ereje is nagy, s ha kicsi, akkor a hegyi isten ereje is csekély. Ha anélkül megyünk a hegyekbe, hogy ismernénk annak a módját[4], biztosan bajba kerülünk. Betegségtől, sérüléstől, rémülettől nem érezzük magunkat biztonságban. Lehet, hogy fényeket, árnyékokat látunk, vagy furcsa hangokat hallunk. Máskor meg, egy nagy fa, bár nincs szél magától kidőlhet, vagy egy sziklaszirt minden ok nélkül hullhat alá agyonzúzva az embert. Ezekről az utazó megzavarodik, s zavartságában egy mély völgybe zuhanhat. Tigris, farkas és mérgező rovarok lehetnek ártalmunkra[5]. Ezért ne vegyük könnyedén azt, amikor a hegyekbe megyünk. Megfelelő a 3. és a 9. hónap, mert akkor a hegyek nyitva vannak. Válasszunk ki ekkor, a megfelelő hónapban egy szerencsés napot és egy szerencsés órát. Ha a dolgunk régóta nem tudjuk már elintézni, s késedelmes lenne megvárni ezen hónapok valamelyikét, akkor az is lehet, hogy csak a napot és az órát válasszuk ki. Bárki, aki nekivág egy hegynek, mindig a megfelelő módon, hét napon keresztül kell böjtölnie, s meg kell tisztítania magát, nem mehet oda piszkosan. Övén kell, hogy viselje a hegyremenetel talizmánjait, és amikor elhagyja otthonát, akkor egész testén a három-ötös módszert kell alkalmaznia[6]. Továbbá, azokban az években, amikor az öt hegy nem szerencsés, vagy amikor a kilenc tartományban[7] szegénység sújt, s hirtelen ártalmas erők jelennek meg, akkor az uralkodó nem tud hosszan működni. *Zhou herceg, Chengming Lu* című műve alapján: „Amikor az Égalatti felosztott területeit eléri a járvány, lehet ellene védekezni, de imával, áldozatokkal[8] nem megyünk semmire”. A lakhelyekkel, házakkal és a hegyekkel, szirtekkel is így van ez. Ezenfelül, óvakodjunk az év első és második hónapjában a *jia, yi, yin, mao*[9] időszakokban a keleti, a negyedik és ötödik hónapokban a *bing, ding, si, wu* időszakokban a déli, a hetedik és nyolcadik hónapban a *geng, xin, shen, you* időszakokban a nyugati, a negyedik hónap *wu, ji* időszakokban a középső és a tizedik, tizenegyedik hónap *ren, gui, hai, zi* időszakokban pedig az északi hegyre való felmeneteltől. Ne menjünk fel ilyenkor a *Taihua* hegyre, a *Huo* hegyre, a *Heng* hegyre, a *Tai* hegyre, vagy a *Songgao* hegyre. Tartsuk be a hegyek tilalmas időszakait, ha ezeket nem vesszük figyelembe, akkor tilos felmenni a hegyekbe. Mindezeket felül, a

régi dolgokban lévő lelkek emberi formát tudnak öltetni, ezzel félrevezetik és próbára teszik az embert. Csak akkor, amikor tükörbe néznek nem tudják leplezni igazi formájukat. Ezért régen minden hegyre induló taoista, egy kilenc *cun* átmérőjű fényes tükröt viselt a hátára akasztva. Így még a legöregebb démonok sem merték megközelíteni. Ha jött valaki, hogy próbára tegye, akkor csak megfordult, s így mikor az belenézett a tükörbe, ha halhatatlan, vagy jó hegyi szellem volt, akkor emberi alakot vett fel. Ha viszont madár, állatszellem, vagy ártó démon volt, akkor ha a tükörbe nézett, feltűnt (igazi) formája. Ezenfelül, ha öreg démonnal van dolgunk, a tükröt felé fordítva, hátrafelé kell haladnunk, hogy belenézzen. Ha öreg démon, akkor nincsenek sarkai, de ha vannak, akkor hegyi szellem. Egyszer régen, amikor *Zhang Gaita* és *Yu Gaocheng* a *Shu*-beli (*Sichuan*) *Felhő terasz* (*Yuntaí*) hegyen lévő remetelakjában meditált, hirtelen egy ember bukkant föl. Sárga színű egyszerű ruhát és turbánt viselt. Odalépett eléjük és azt mondta: „Nem zavarom a Tao mestereit fárasztó, visszahúzó elvonultságukban?”. Ekkor mindketten megfordultak, s belenézve a tükörbe egy szarvast láttak. Megkérdezték tőle: „Te egy hegyi öreg szarvas vagy, hogy merészelsz hát becsapva minket, emberi formát öltetni?”. Még be sem fejezték mondókájukat, mire az ember szarvassá változott és elment[10].

A *Linlü* hegy lábánál volt egy pavilon, melyben kísértetek tanyáztak. Mindig, amikor valaki megszállt ott, vagy meghalt, vagy megbetegedett. Esténként tízegynéhány nő és férfi jelent meg, sárgába, fehérbe, feketébe öltözve. Legutóbb, amikor ott éjszakázott, *Bo Yi* is találkozott velük. Lámpást gyújtott, gyertyát égetett és szent szövegeket recitált. Éjjel aztán tízegynéhány ember jelent meg, leültek *Bo Yi*vel szemben és elkezdtek játszani. *Bo Yi* tükrét[11] lopva feléjük irányította, s látta, hogy valójában egy farka kutya ül ott. Gyertyát ragadott és felállt. Úgy csinált, mintha véletlenül megégetné az egyikük ruháját. A ruha égett szörzságot árasztott. *Bo Yi* megragadta a kísértetet és ruhájába rejtett késével ledöfte. Először emberi kiáltás hallatszott, majd miután a kísértet maghalt, kutyává változott. Ezek után a többiek mind elmenekültek és ezt követően már nem kísértettek ott többet. Ekkora hát a tükör ereje.

Amikor egy nagy jártasságra szert tett mester vág neki a hegyeknek, akkor magával viszi a *Három uralkodó belső fejezetei* (*Sanhuang Neiwen*) című könyvet, valamint az *Öt szent hegy valós formájának rajza* (*Wuyue zhenxiang tu*) nevű ábrát[12], melyek tartalmazzák a hegyi szellemek megidézésének módját. Ezenfelül a szellemek lajstromát[13] alapul véve, megidézi a terület földistenét, a hegyek magas rangú szellemeit és az otthonok védőszentjét, hogy segítségüket kérje. Ezért a fák és kövek ártó szellemei, a hegyek és folyók lelkei nem mernek megjelenni, hogy próbára tegyék őt. Ezek után felrajzolva a hetvenkét szellem védő talizmánjait, elkészíti az ártó erők elleni

pecsétet, valamint a vörös hivatali pecsétet[14] és a *baoyuan* pecsétet. Ahol lakik, ott lepecsételi velük a négy égtájat, az ártó erők így nem merik megközelíteni. Ekkor megragadja a Nyolc erő pálcáját és az övére akasztja *Lao zi* jáde könyvét[15]. Ezek után parancsolni tud a hegy isteneinek, így azok hogyan is mernének az ártalmára lenni.

Zheng Jun így beszélt nekem erről, de valójában nem tudok mindent ezekről a dolgokról. Mesterem mindig azt mondta a tanítványainak: „Ha valaki a Taot kutatja, s közben aggódik családja elszegényedése miatt, s aggasztja az, hogy elveszti hivatali pozícióját, vajon elérheti a Taot? Az a baj, ha az elszántságtok nem komoly, csak a közelinek szentelitek figyelmetek, s a távolit felejtitek. Az ilyen ember hallván ezt, öröme elszáll, elkomolyodik, s nem marad ott tovább. Hirtelen elmegy, nyomát sem látni. A legkisebb haszna sem származik ebből. Sőt, hatalmas és vég nélküli lesz a kára. Vajon hogyan is merülhetne ki a legfelsőbb beszéd lényege, s valósulhatna meg a leghatalmasabb határtalanság”.

Tajvani taoisták és a wudangshani remete

Én, az *Egyszerűséget Átölelő* azt mondom, hogy a hegyremenetel szempontjából a legtiltottabbak, az első hónap[16] *wu*, a második hónap *hai*, a harmadik hónap *shen*, a negyedik hónap *xu*, az ötödik hónap *wei*, a hatodik hónap *yin*, a hetedik hónap *jie* és *zi*, a nyolcadik hónap *shen* és *zi*, a kilencedik hónap *yan*, a tizedik hónap *chen* és *wei*, a tizenegyedik hónap *yi* és *chou*, valamint a tizenkettedik hónap *yan* időszakai. A legjobb napok pedig, a *jiazi*, *jiayan*, *yihai*, *yiyi*, *yiliao*, *bingxu*, *bingwu*, *bingchen*. A fentebb leírt napok nagyon szerencsések. Továbbiakban, én az *Egyszerűséget Átölelő*, a *Kilenc ég titkos feljegyzései* (*Jiutian biji*), valamint a *Nagy egy rejtett elsőége* (*Taiyi dunjia*) című könyvek alapján azt mondom, hogy a hegyremenetel szempontjából a hosszú hónapokban tiltott a harmadik, a tizenegyedik, a tizenötödik, a tizennyolcadik, a huszonegyedik, a huszonhatodik, a harmincadik nap. A rövid hónapokban pedig az első, az ötödik,

a tizenharmadik, a tizenhatodik, a huszonhatodik és a huszonnyolcadik nap. Ha ezeken a napokon megyünk a hegyekbe, akkor biztosak lehetünk benne, hogy a hegy szellemei és istenei próbára tesznek majd bennünket, s amit keresünk, azt nem érzük majd el, amit csinálni akarunk, az nem válik majd valóra. Mindegy, hogy taoista mesterek vagyunk, vagy közönséges halandók, ha ezeken a napokon megyünk fel a hegyekbe, akkor nem lesz szerencsénk, sőt ártalmunkra is válhat. Tigrissel, farkassal, mérges rovarokkal fogunk találkozni. Én az *Egyszerűséget Átölelő* azt mondom, hogy az Ég és a Föld dolgaiban, a *yinyang*, a jószerencse és balszerencse váltakozásában, nehéz minden részletet kiismerni, oly sokféle is az. Én sem azt nem mondom, hogy mindezek a dolgok bekövetkeznek, de azt sem merem garantálni, hogy nem fognak bekövetkezni. *Huang Di* és *Tai Gong* is hittek ebben, s korunkban is, az intellektuális *Yan Jun* és *Sima Qian* erre támaszkodtak. Ezenfelül a klasszikusok és a kommentárok is úgy sorolták be a naptárakat, mint amelyek világosan megmutatják az egyes évszakok kemény és lágy napjait. Egy régi vers szerint: „Csak a *wu* napok a szerencsések”. Az eredete ennek az, hogy az uralkodó felállította a nagy csillagjós hivatalát, birtokot adományozott hozzá és címet, s ha volt valami dolga, akkor az ősök templomában szertartást mutatott be az Égnek és a Földnek, s kiválasztották a legjobb csillagállást. De, a mai okoskodók, nagyképűen el akarnak szakadni ettől a szokástól, így végzik dolgaikat. Szégyellenék a jó napot kiválasztani, hát nem butaság ez? Én mindig megvizsgálom a hegyremenetel körülményeit. Ha nem jó az időszak és a nap, akkor alapos vizsgálat után egy jót kell találni. Nem lehet meggondolatlanul a hegyekbe menni. A *Yuling jing* című könyv szerint: „Ha egy szent hegyre akarunk felmenni, akkor feltétlenül ismernünk kell a *Dunjia* írásokban lévő titkos varázstechnikákat”, de ezek az írások nem veszik figyelembe az átlag embereket és nagyon bonyolultan beszélnek ezekről a dolgokról. A *Lingbao jing* azt írja: „Amikor a hegyekbe megyünk, akkor a védett s helyes napok a megfelelőek. Ha ilyen napokon megyünk, nagy szerencsében lesz részünk, de ha egy előre determinált napon, vagy ártó napon megyünk, akkor bizonyos, hogy maghalunk”. Nincs ez itt sem jobban kifejtve. Jómagam, amikor még fiatalon a hegyekbe akartam menni, mindezekből kiindulva felkerekedtem, hogy tanulmányozzam a *Dunjia* írásokat. Azok több, mint hatvan tekercsből álltak. Mivel a hegyremenetelről nem lehet mindent a legrészletesebben és a legkifinomultabban leírni, ezért kivonatosan, kézírásos formában összegyűjtöttem a legfontosabb vezérelveket, így már a zsákomban magammal tudtam vinni. Ezeket nem fogom most írásban továbbadni. Most, csak röviden tárgyalom ezt a kérdést azért, hogy azokból, akik jó ügyben akarnak a hegyekbe menni, hogy megkeressenek olyan embereket, akik tudják ezeket a dolgokat, ne legyen hiány a világban. A *Dunjia jing* azt mondja: „Aki a Taot akarja kutatni, az az Ég által befogadó napokon és a befogadó órákban az ártó démonok kiűzésére mutassa be a talizmánokat, s az Ég által ellenőrzött napokon és órákban menyjen

fel a szent hegyekbe. Aki azt akarja, hogy az ártó erők, tigrisek, farkasok, mérges rovarok, rablók ne merjék megközelíteni, az akkor induljon neki, amikor az Ég megóvja, s akkor menjen a hegyekbe, amikor a Föld ajtóját szolgál neki ehhez. Hagyja el az Ég csarnokát, lépjen be a Föld kapuján. Általában a hat *gui* napon az Ég megóvó, s a hat *ji* napon a Föld ajtóként szolgál” [17]. Ezen kívül még azt is olvashatjuk: „Aki meg akar szabadulni a világi zűrzavartól, s elmegy egy szent hegyre, hogy ne érje baj, az első holdhónap *dingmao* napját válassza, valamint a *yinde* nevezetű órát, amit Ég szívének is neveznek. Ekkor rejtőzhetünk el a világi zűrzavar elől. Ha lenyugszik a nap, s nem világít se a nap, se a hold, akkor nem látszanak sem az emberek, sem a démonok”. Ezenkívül még azt is olvashatjuk: „Az, aki a halhatatlanságot kutatva egy szent hegyre megy, az válassza a hat *gui* nap és a hat *gui* óra valamelyikét, ezt még Ég hercegének is nevezik. Ekkor bizonyosak lehetünk benne, hogy megváltást nyerünk”.

San Qing feltűnése a hegyekben (7 Sages Grotto Heaven közelében)

A *Dunjia jing* azt mondja: „Amikor hegyi erdőségbe megyünk, akkor a bal kezünkkel szedjük *qinglongkor* [18] „isteni füvet”, törjük ketté és *fengxingkor* rakjuk le, majd haladjunk át rajta *mingtangkor* és hatoljunk be a *yinzhongkor*. Végezzük el *Yu* lépéseit [19] és mondjuk el az alábbi varázsszöveget háromszor: „*Nuokao* és *Taiyin* generálisok, csak nekem nyissátok meg az utat, nagy unokátoknak *Wangjian*nak. Ne nyissátok meg másnak. Aki pedig rámnéz, az gondolja azt, hogy egy rőzsenyaláb vagyok, s mert nem látnak meg engem, ne véljenek embernek”. Ekkor törjük ketté a kezünkben tartott füvet és helyezzük a földre. A bal kezünkbe fogjunk földet és kenjük el az orrunkon és a száj-orr közötti részen. A jobb kezünkbe fogjunk füvet, s takarjuk el vele magunk. Bal kezünket nyújtjuk előre, s végezzük el a *Yu* lépéseit, amikor a hat *gui*hoz érünk, akkor tartsuk vissza a lélegzetünket és maradjunk egyhelyben nyugodtan. Ekkor sem ember, sem démon nem fog

meglátni minket”. Általában a hat *jiat*[20] tekintjük *qinglong*-nak, a hat *yit fengxing*-nek, a hat *binget mingtang*nak, a hat *dinget yinzhong*nak.

A víz és a tűz trigrammja kiegészítik egymást. Egyet, majd mégegyet, egy nyom nem jó, kilenc nyom, ami számít. Ehhez hozzávesszük azt, hogy egy lépés hét *chi*[21], ez összesen huszonegy *chi*. Ha hátratekintünk kilenc nyomot látunk.[22] Mégegyszer elmondva a *Yu* lépésének módját: egyenesen állunk, előre rakjuk a jobb lábat, a bal láb hátul marad. Majd ismétljük ezt újra előre. Majd lépünk a jobbal, a ballal és zárjuk be a jobbal. Ez az egyik lépés variáció. Ismételten haladjunk előre a jobbal, majd a ballal, ezután a jobbal kövessük a balt és zárjuk a bal mellé. Ez a második lépés variáció. Majd haladjunk előre a jobbal, a bal követi a jobbat és mellézár. Ez a harmadik lépés variáció. Ezekkel együtt válik teljessé a *Yu* lépéseinek módszere.[23] Mindenki, aki az Égalatti száz módszerét gyakorolja, ismernie kell a *Yu* lépéseit. Nem elegendő ha egyedül csak a módot ismerjük. Én, az *Egyszerűséget Átölelő* azt mondom, hogy ahogy a *Lingbao jing*ben meg van írva: „ Mi is a „védett” nap jelentése? Amikor az Égi törzsek és a Földi ágak közül, az első megszüli [24] a másodikat, azt nevezzük „védett” napnak. Ezt alkalmazhatjuk a *jiawu* és a *yisi* napokra. A *jia* az fa elemű, a *wu* az tűz elemű. A *yi* is fa elemű, míg a *si* tűz elemű. Ez azért van, mert a tűz a fából születik. Ezenkívül, mit is jelent a „megfelelő” nap? Amikor az Égi törzsek és a Földi ágak közül, a második szüli meg az elsőt, azt nevezzük „megfelelő” napnak. Olyan ez, mint a *renshen* és a *guiyou* napoknál. A *ren* víz elemű, a *shen* fém elemű. A *gui* is víz elemű és a *you* fém elemű. Ez azért van, mert a víz a fémből születik. Mit jelent a „kényszerítő” nap? Amikor az Égi törzsek és a Földi ágak közül az első legyőzi a másodikat, azt nevezzük „kényszerítő” napnak. Olyan ez, mint a *wuzi* és a *jihai* napoknál. A *wu* föld elemű, a *zi* pedig víz elemű. A *ji* is föld elemű, a *hai* pedig víz elemű. Az öt változási állapot jelentése alapján, a föld legyőzi a vizet. Mit jelent az „elvágó” nap? Amikor az Égi törzsek és a Földi ágak közül a második győzi le az elsőt, azt nevezzük „elvágó” napnak. Olyan ez, mint a *jiashen* és a *yiyu* napoknál. A *jia* fa elemű, a *shen* pedig fém elemű. A *yi* is fa elemű, a *you* pedig fém elemű. A fém, márpedig legyőzi a fát. A többi nap is hasonló ehhez. Ezek alapján végigkövetve, a többi nap természetét is megismerhetjük. Én, az *Egyszerűséget Átölelő* azt mondom, hogy ha egy szent hegyre akarunk menni és már elmúlt a *jiazi* „nyitott” nap, akkor öt darab öt színű, egyenként öt *cun* szélességű anyagot akasszunk fel egy körre, így amiért megyünk, azt sikerrel elérjük. Továbbá, a hegyremenetelkor, az a jó, ha ismerjük a Hat *Jia*[25] titkos imáját. Ez így szól: „Minden fegyveres és harcos, aki megközelít, álljon csatasorba és menjen előre”. Ezt a kilenc írásjegyet titkon ismétlegessük. Jelentősége pedig az, hogy nem lesz olyan ártó erő, amit ne űzne el, s aki a Taot keresi, nem fogja megzavarni semmi. Én, az *Egyszerűséget Átölelő* azt mondom, hogy a hegyek közt a „hegyi lelkek” formára olyanok, mint egy hátrafelé menő féllábú kisgyermek [26]. Szeretnek ezek az

emberek kárára lenni. Ha valaki egy hegyre megy és éjszaka hangos emberi hangokat hall, akkor azt tudnunk kell, hogy annak a szellemlénynek a neve, mely a hangokat kiadja: *Zhi*. Ha tudjuk a nevét és elkiáltjuk, akkor nem mer majd ártalmunkra lenni. A másik neve *Renei*, mindkettőt kiálthatjuk. Továbbá van olyan „hegyi lélek” is, mely egy dobhoz hasonlít és vörös a színe. Egy lába van és úgy hívják, hogy *Hui*. Van olyan is, amelyik egy kilenc *chi* magas emberhez hasonlít, szörkabátot és bambuszból font kalapot visel. Őt úgy hívják, hogy *Jinlei*. Van, amelyik egy öt színű sárkányhoz hasonlít, melynek vörösek a szarvai. Ennek a neve *Feifei*. Ha meglátjuk ezeket az erőket, s elkiáltjuk a nevüket, akkor nem mernek ártalmunkra lenni. Én, az *Egyszerűséget Átölelő* azt mondom, hogy a hegyekben vannak nagy fák, melyek közül van, amelyik tud beszélni. De nem a fa tud beszélni, hanem a benne lévő szellem, amelyet *Yunyang*nak hívnak. Ha elkiáltjuk a nevét, szerencsénk lesz. A hegyekben este, az aki tűz fényét látja, amit már régóta elszáradt fák keltenek, az ne is lepődjön meg ezen. Ha a hegyen éjszaka idegeneket látunk, akkor tudnunk kell, hogy azok a réz és a vas lelkei. Ha látunk egy *Jinbelit*, akkor az egy százéves öreg fa lelke, ne is lepődjünk meg ezen. Egyik sem lesz ártalmunkra. Ha egy hegyi patakban látunk egy hivatalnokot *shi*, annak a neve *Sijiao*, elkiáltva a nevét szerencsénk lesz. Ha egy nagy kígyót látunk a hegyen, amelyik a fején turbánt visel, akkor azt *Shengqing*nek hívják. Ha elkiáltjuk a nevét, akkor szerencsénk lesz. Ha a hegyen egy hivatalnokkal találkozunk, akinek csak a hangját halljuk, de nem látjuk az alakját, s kiabál ránk szakadatlan, akkor dobjuk meg egy fehér kővel, hogy abbahagyja. Másik módszer az, hogy egy nádbotot lándzsaként használva megdöfjük, s akkor szerencsénk lesz. Ha a hegyen látunk egy szellemet, amelyik megállás nélkül kiabál hozzánk élelmet kérve, akkor azt egy fehér lándzsával dobjuk meg, s attól rögvest meghal. A hegyen a szellemek gyakorta összezavarják az embert, s ettől eltévedünk, de ha egy nádbotot megdobjuk őket, akkor nyomban elpusztulnak. Ha egy *yin* napon a hegyen valaki Fehér „tigris hivatalnoknak” nevezi magát, akkor az valóban tigris. Ha az „út urának”, akkor az farkas. Ha „tiszteletreméltó vezetőnek”, akkor egy öreg róka. Ha egy *mao* napon „idősebbnek” nevezi magát, akkor nyúl. Ha „kelet apa királyának”, akkor jávorszarvas. Ha „nyugat anyakirálynőjének, akkor őz. Ha egy *chen* napon „esők urának” nevezi magát, akkor egy sárkány. Ha a „folyók nagybácsikájának”, akkor egy hal. Ha „bélnélküli hercegnek”, akkor egy rák. Ha *si* napon „uralkodónak” nevezi magát, akkor egy földoltáron lévő kígyó. Ha az „idők urának”, akkor egy teknős. Ha egy *wu* napon „három hercegnek” nevezi magát, akkor egy ló. Ha „halhatatlannak”, akkor egy öreg fa. Ha egy *wei* napon „úrnak” nevezi magát, akkor egy juh. Ha „hivatalnoknak”, akkor egy szarvnélküli folyami szarvas. Ha egy *shen* napon az „emberek urának” nevezi magát, akkor egy majom. Ha „kilenc miniszternek”, akkor egy emberszabású majom. Ha *you* napon „tábornoknak” nevezi magát, akkor egy öreg kakas. Ha „bebörtönzött bűnözőnek”, akkor egy gyűrűs fácán. Ha egy *xu* napon valaki emberi nevet ad

magának, akkor az egy kutya. Ha *chengyang* úrnak nevezi magát, akkor egy róka. Ha egy *hai* napon a „szellemek urának” hívja magát, akkor egy disznó. Ha „nőnek”, akkor arany vagy jáde. Ha egy *zi* napon a „földoltár urának” nevezi magát, akkor egy patkány. Ha „természetfeletti lénynek”, akkor egy rejtettzárnyú rovar. Ha egy *chou* napon „diáknak” nevezi magát, akkor az egy ökör. Csak ha tudjuk ezeknek az állatszellemeknek a nevét, akkor nem tudnak ártalmunkra lenni.

Ha arról kérdeznék, hogy ha rejtve élünk a hegyekben és mocsarakban, miként védekezhetnénk a mérges kígyók ellen, én az *Egyszerűséget Átölelő* azt felelem, hogy régen a *Yuandombok* tele voltak nagy kígyókkal, de jó gyógyító szerekkel (*yao*) is. Amikor *Huangdi* fel akart menni a hegyekbe, *Guang Chengzi* azt tanította neki, hogy akasszon az övére realgárt[27] (*xionghuang*) és a kígyók mind elmenekülnek majd. Most, ha *Wudu* realgárt viszünk magunkkal, olyan színűt, mint a kakastaréj, legalább öt *lianggal*, s így megyünk a hegybe és az erdőségekbe, nem kell a kígyóktól tartanunk. Ha egy kígyó mégis megmarna, akkor tegyünk egy kevés realgár port a sebbe, s ha így megyünk fel a hegyre, akkor meggyógyulunk. Bár sokféle kígyó van, de csak a viperának és a *qingjin* kígyónak a marását sürgető ellátni. Ha nem gyógyítjuk meg, akkor egy nap alatt végez az emberrel. Ha nem ismerjük a gyógyítás módját és a fent leírt két kígyó egyike megmar, akkor egy kis késsel vágjuk ki a sebből a húst és hajítsuk a földre és a húst égessük ki. Kis idő múlva az teljesen kiég és életben maradunk. Ezeknek a kígyók a hetedik és a nyolcadik hónapban a legmérgezőbbek. Ha nem marnak meg senkit, akkor a mérgük nem jön ki. Ekkor nagy bambuszokat és kis fákat harapdálnak, amitől azok kiszáradnak. Manapság az, hogy egy taoista a hegyekbe megy, s csak a Nagy módszereket (*dafang*) követi és ismeri, de nem ismeri a legalapvetőbb ártó erők elleni védekezés módját, az bizony helytelen. Ha még nem indultunk neki a hegyeknek, akkor először maradjunk otthon és készüljünk fel, tanuljuk meg a varázslatokat (*jinfa*). Vizualizáljuk (*si*) a napot, a holdat, a Vörös madarat, a Sötét harcost, az Azúr sárkányt, a Fehér tigrist, hogy védjék meg a testünket, s utána menjünk a hegyekbe és az erdőségekbe[28]. Baloldalunkról vegyünk három mély lélegzetet, tartsuk vissza. Kiengedve a hegyen és az erdőségekben koncentráljunk (*yisi*) arra, hogy vörös a színe és mint a felhő vagy a köd, teljesen beterít több tíz *li* területet. Ha velünk van valaki, nem számít hányan is vannak, parancsoljuk meg nekik, hogy álljanak sorba és a levegőt (*qi*) fújjuk rájuk, s mindezek után ha rá is lépnének egy kígyóra, az moccanni se mer majd. Ezután már nem is fogunk kígyókkal találkozni. Ha ez mégis megtörténne, akkor álljunk a nappal szembe, vegyünk a bal oldalunkról három mély lélegzetet, tartsuk vissza. Helyezzük a nyelvünket a szájpadrásra (*shezhu tian*), kezünkkel fogjuk be a testnyílásainkat (*duguan*) majd zárjuk be az Ég kapuját, csukjuk be a Föld ajtaját, majd valami eszközzel nyomjuk le a kígyó fejét és a kezünkkel körözzünk körülötte. Így a földre rajzolja börtönözzük be, s tartsuk vissza. Ezekután, akár föl is vehetjük, hogy játszaduzzunk

vele. Akár a nyakunk, fejünk köré is tehetjük nem mer majd megmarni minket. Magától mindez el nem múlik, ráköpve (*tu*) a levegőt nem lesz képes kimenekülni a börtönéből. Ha mást harap meg egy kígyó, akkor ismét balról vegyünk három mély lélegzetet, fújjuk rá, és az mindjárt meggyógyul, nem fog kiújulni a fájdalma. Legyen később köztünk bár sok *li* távolság, mégis lehet így gyógyítani. Kiáltjuk el az illető nevét, ha férfi, akkor a bal kezünk felől végezzük el a varázslatot (*zhou*), ha nő, akkor a jobbkezünk felől, s rögvést meggyógyul. *Jie* mester (*xiansheng*) módszere a következő. Ha a hegyekbe megyünk, hogy ott éljünk, akkor képzeletünkben jelenítsünk meg egy egyfejű (öt testű), öt színben pompázó kígyót, majd tartsuk vissza a lélegzetünk és bambuszbottal, vagy fadeszkával nyomjuk össze, s döfködjük meg. Ezután balról végezzük el a *Yu* lépéseit. Képzeletünkben jelenítsünk meg sokezer százlábút úgy, hogy teljesen beborítsák a testét, majd távozzunk. Így sosem fogunk kígyókkal találkozni. Más módszer, ha szárított ginzenget és sisakvirágot (*fu*) kötünk a könyökünk alá. Vagy pedig bivalyszarv, vagy szarvasagancs égetésével füstöljük be a testünk. De *Wang Fangping* realgár golyócskáit is magunkkal vihetjük. Van, aki disznófülsírból és pézsmából készült golyócskákat tesz a lábkörme alá. Mindnek megvan a maga haszna. Mivel a pézsmá és a vaddisznó is megeszi a kígyót, ezért lehet használni őket arra, hogy távoldartsák tőlünk a kígyókat. Mivel a *Lienri* madár és a *Ying* teknős is megeszi a kígyót, azért a déli emberek, amikor a hegyekbe mennek, mindig visznek magukkal *Ying* teknős farkat és *Lienri* madár csórt, ezekkel védekezve a kígyók ellen. Amikor megmarja őket egy kígyó, akkor ezzel a két dologgal dörzsölik be a sebet és azon nyomban meggyógyulnak. *Yunri* ennek a madárnak a másik neve. A déli emberek, amikor a hegyekbe mennek, visznek magukkal egy bambusz csövet, melyben élő és hangosan mocorgó férgek vannak. A férgek ha megérik (*zhi*), hogy hol van a kígyó, akkor elkezdenek izegni-mozogni a bambuszcsőben. Ekkor alaposan meg kell vizsgálni a füvet, s bizonyos, hogy meg fogjuk látni a kígyót. A nagyobb kígyók több *zhang* hosszúak, amikor a testük kitekergőzik és a férgek meglátják, akkor a lélegzetükkel (*qi*) meg tudják állítani. Ekkor a kígyó elpusztul. Amikor egy kígyó meglátja ezeket a férgeseket, vízmosásban vagy vízparton, akkor lehet bármilyen nagy is, visszamenekül a folyó, vagy a völgy mélyére. Ezek a férgek, csak a víz felszínén tudják így elpusztítani a kígyót. Az emberek csak azt látják, hogy van valami a vizen, ami a vízzel egy színű, zöld és akkorának látják, mint egy kalapogomb. Egyenesen lemennek a vízbe, egészen a kígyó lakhelyéig, majd egy kis idő múlva a kígyó elpusztulva felemelkedik a víz felszínére. Ezért van az, hogy a déli emberek ebből a féregből készült porral gyógyítják a kígyó marta sebet, s ettől az rögvést begyógyul.

Vagy ha arról kérdeztek, hogy a Jangcétól délre lévő hegyek és völgyek között élő sok mérges és kártékony állat ellen hogyan kell védekezni, akkor én, az *Egyszerűséget Átölelő* azt mondom, hogy országunk magasan fekvő területein (*gaoyuan*) a föld kipárolgásai (*tuqi*) tiszták és

harmonikusak. De a különféle fejedelemségekben (*shangguo*) lévő szent hegyek esetében egyáltalán nem ez a helyzet. Most *Wu* és *Chu* államok földjein nagy a forróság, mocsarasok, párásak. Bár vannak jó szent hegyeik, mint a *Heng* és a *Huo*, azért azokon is sok a mérgező élőlény. Van amelyiket *Tuanhunak* hívják, egy másikat *Yunek*, vagy *Sheyingnek*, de van még olyan is, amelyiket *Shegongnak* neveznek. Ezek mind valójában vízben élő férgek. Olyan az alakjuk, mint egy ciripelő kabóca, nagysága, mint egy három *hes* pohár. Van szárnya és tud repülni. Nincs szeme, de jó a hallása. A szájában van egy keresztben álló szerv, szarvszerűen hajló, mint egy íjpuska. Ha emberi hangot hall, akkor ez a szájában lévő szerv, mint egy íjpuska levegőt (*qi*) lö ki. A vízből nyilaz így az emberekre. Ha eltalálja a testünket, akkor megsebesülünk, ha az árnyékunkat találja el, akkor pedig betegek leszünk, de nem lesz rajtunk sérülés. Ha nem ismerjük, hogy hogyan gyógyítsuk, akkor meghalunk. A betegség, amit okoz, az olyan, mint a tifuszos láz (*shanghan*), tíz napon belül belehalunk. Vannak még a Homoki paraziták (*shashi*), melyek egyaránt megtalálhatók a vizekben és a szárazföldön. Frissen, eső után, hajnal vagy alkonyat előtt, ha sétálunk vagy vizen gázolunk át, akkor hozzánk tapadnak. Csak amikor a forró nap kiszárítja a füvet, akkor rejtőznek el. Méretük akkora, mint egy szőrszál vége. Először hozzátapadnak az emberhez, majd behatolnak a bőr alá és ott élnek. Ott szűrnak meg, mely szűrés bár kicsi, mégis nagyon megbetegszünk tőle. Túvel el lehet távolítani őket. Színük olyan vörös, mint a cinóber, s ha a körmünkre rakjuk őket ott izegnek-mozognak. Ha nem szedjük ki, akkor behatolnak egészen a csontig, majd az egész testben körbe-körbe vándorolnak. Hasonlóan a *Shegonghoz*, ezek is halálosak. Ha olyan területen haladunk át, ahol ilyen férgek vannak, akkor miután hazatértünk, azonnal tűzzel kezeljük át az egész testünket, ettől azok lepogyognak a földre. Ha viszünk magunkkal Nyolc dolog pézsmá golyócskákat (*Bawushexiangwan*), Világból megmentő golyócskákat (*Dushiwan*), Életet megóvó golyócskákat (*Humingwan*), Jåde kanna golyócskákat (*Yuhuwan*), Rinocérosz szarv golyócskákat (*Xijiaowan*), Hét csillag golyócskákat (*Qixingwan*), vagy Adenophorát, akkor a Homoki parazita és a *Tuanhu* ellen is védekezhetünk. De ha nem tudunk hozzájutni ezekhez a szerekhez, akkor az is jó, ha jó minőségű pézsmát viszünk magunkkal. Vagy, realgárt és fokhagymát együtt vagy külön összetörünk és abból készítünk golyókat, akkorákat, mint egy tyúktojás. Ha megcsípnének minket, akkor ezekkel a szerekkel kell bekenni a sebet és meggyógyulunk. Ihatunk vörös Amaratusból csavart levet is és be is kenhetjük vele a sebet. Ettől is meggyógyulunk. A *Wujia* gyökeret, a *Xigou* füvet és a *Futeng* növényt lehet egyszerre, vagy külön-külön is használni. Összemorzsolhatjuk és a levéből egy-két *shengnyit* ihatunk is.

Továbbá, a *Shegong* férgek télen összebújnak a hegyekben és a völgyekben, s amikor nagy a hó, akkor ahol vannak, ott a hó nem tud összegyűlni, mert megolvasztja a felemelkedő lélegzetük. Itt

kell ásni. Nem mennek egy *chinél* mélyebbre a földbe, ezért könnyen hozzájuk lehet jutni. Az árnyékban kiszárítva, por alakban magunkkal vihetjük. Nyáron saját maguk tartják tőlünk távol a *Shegong* férgeseket. Ha a taoista mester (*daoshi*) ismeri az Egység varázslatának (*Yijin*) módszerét, a Barlangok száz varázslatát (*Tongbaijin*), az Örökké megőrző varázst (*Changzunjin*), valamint az Igaz egység megőrzését (*Shouzhenyi*), akkor semmilyen mérgező lény nem mer majd a közelünkbe jönni, s nem is kell alkalmaznunk a sokféle gyógynövényt. Vagy ha megkérdezzük annak a módszeréről, hogy egy olyan taoistának, aki hegyen, vagy hegyi barlangban él, kell-e, hogy a teremtő erő (*yin*) birtoklásáért szorgoskodjon, vagy csak arra kell törekednie, hogy ne féljen a maláriás reumától? Én, az *Egyszerűséget Átölelő* azt felelem, hogy a *Jinbing* por, a *Sanyang* lé, a *Changxin* golyócskák és a különféle erős illatú zöldségek jók arra, hogy elviseljük a telet és a forróságot. A *Tuyao* kenőcsöt, a *Yinyu* és a *Xuanhua* port, a *Jiudi* és a *Huangxue* golyócskákat nem is kell, hogy ötven napnál tovább használjuk és tíz évig nem kell tartanunk a maláriás reumától. Ha az arany (*jin*), vagy a cinóber (*dan*) nagy orvosságokat használjuk, akkor bár még nem emelkedtünk fel az űrbe (halhatatlanná válik – meghal) se nem levítélünk (legmagasabb fokozat), akkor sem fogunk elkapni semmiféle betegséget, még akkor sem, ha nagy széllal kell dacolnunk, vagy ha mocsárban fekszünk. Az, aki ezt a hét orvosságot használja, az a Tao gyakorlásában neofitának számít. *Yao* mester csak a *Sanyang* levét használta, jégen aludt, s mégsem kapott hideglázat. Mindezek titkos módszerét *Jie* mester és *Liang Youdao* kövön fekve, illetve ősszel és télen a széllal és hideggel dacolva kipróbálta már. Ha annak a módjáról kérdezték, hogy átgázolva a folyókon, átkelve tengereken hogyan védekezhetünk a kígyók és a sárkányok ellen, akkor én, az *Egyszerűséget Átölelő* azt felelem, hogy ha egy taoistának nincs mit tenni és vándorlása közben át kell kelnie egy nagy folyón, mindig mielőtt belemegy a vízbe, törjön össze egy tyúktojást, keverje azt össze egy kevés rizslisztes füstölőporral egy vízzel teli edényben, majd mossa le magát ezzel, s nem kell félnie a széltől, a hullámoktól és a pikkelyes sárkányoktól sem. Ezenkívül viselje az övére akasztva a Keleti-tengeri kisfiú talizmánját (*Donghaixiaodongfu*), a Vizeket irányító talizmánt (*Zhishuifu*), a Halhatatlanok szigetének fatáblácskáját (*Penglaizha*), s ezek távol fogják tőle tartani a vízben rá leselkedő ezernyi bajt. Mindezeket túl van még a *Liuji*a háromszoros arany talizmán (*Liujiasanjinfu*) és az Öt fa varázslat (*Wumujin*) módszere. Mielőtt a folyóba mennénk, először ismétlegessük az alábbi szent szöveget: „Szóljanak a dobok (*gongpeng*)! A vizek ura vezessen előre, s védjen meg a sárkányoktól, a tízezernyi vész tűnjön el, s az ég legyen tiszta és fényes”. Mindezeket kívül az Arany bambuszlapos feljegyzések (*Jinjianji*) szerint, az ötödik holdhónap *bingwu* napján délben, zúzzuk össze az ötféle ásványt (*wushi*) egy anyaggá. Az öt ásvány: a realgár (*xionghuang*), cinóber (*dansha*), auripigment (*cihuang* - arzéntrisulfid), alunit (*fanshi* - alunit tartalmú agyagpala), malachit (*zengqing*). Mindezeket

zúzzuk porrá, majd mossuk át *Jinhua* lével és tegyük egy hat-egy szent füstölőtartóba (*liuyishenlu*). Ezután rázzuk össze, s cimetfa (*guimu*) tüzésen, keményfából készült faszénnel olvasszuk össze bronzzá. Egy fiúnak és egy leánynak parancsoljuk meg, hogy hozzák a forró bronzot, s csináljunk a férfias-bronzból egy férfi kardot, s a nőies-bronzból egy női kardot. Hosszuk öt *cun* és öt *fen* legyen. Mivel ez (5.5) a föld (elem) száma, így ez elnyomja a víziszellemeket. Vigyük magunkkal ezeket, amikor vízben haladunk, s a sárkányok, az óriási halak és a víziszellemek nem mernek majd megközelíteni minket. Ha meg akarjuk ismerni, hogy a bronz vajon férfias vagy nőies, akkor parancsoljuk meg a fiúnak és a lánynak, hogy mindketten öntsenek vizet a bronzra, amikor az a tűzben vörössé változik. A bronz ekkor magától fog két részre válni. Az a része, amelyik kiemelkedik, lesz a férfias-bronz, amelyik besüllyed, lesz a nőies-bronz. Mindegyikre vessük rá a nevét, s ha vízbe akarunk gázolni, akkor a férfias viseljük a balunkon, a nőiest pedig a jobbunkon. De ha hajón utazunk és nem magunk megyünk a vízbe, akkor *yang* napokon viseljük a férfias, *yin* napokon pedig a nőiest. Ezenkívül, ha varázslatos írással (*tianwendazi*) egy selyemanyagra rá van írva, hogy Észak istene (*Beidi*), s ezt magunkkal visszük, akkor az is védelmet nyújt a szél, a hullámok, sárkányok és a vízi férgek ellen. Ha arról kérdeztek, hogy miként védekezzünk a hegyekben, vizekben, templomokban és csarnokokban lévő démonok ellen, akkor én, az *Egyszerűséget Átölelő* erre azt felelem, hogy azt a taoistát, aki mindig magával hordja az Égi vizek talizmánját (*Tianshuifu*), a Legfelsőbb uralkodó bambusz parancsainak talizmánját (*Shanghuangzhushi*), a bambuszlapokra írt *Laozit* (*Laozizuoqi*), az Igaz egység megőrzésének talizmánját (*Shouzhenyifu*) és vizualizálja (*si*) a Három hivatal (*sanbu*) isteneit, akkor a szellemek nem merik megközelíteni. Ezután tanulmányozzuk a Szellemek lajstromát (*guilu*), hogy megtudjuk az Égalatti szellemeinek a neveit, a Fehér mocsár ábráját (*Baizetu*), a Kilenc bronzedény feljegyzéseit (*Jiudingji*), s a szellemek maguktól eltűnnek. Majd együnk Fürjtojás-*cheshi* golyócskákat, valamint Malachit-éjjeli fényesség port (*Zengqingyeguangsan*). Ezen kívül Hagymamag-varjuszem golyócskákat, valamint nyeljük le *Baishiyinqimu* port. Mindezekről képesek leszünk meglátni a szellemeket és ekkor a szellemek félni fognak majd tőlünk. Én, az *Egyszerűséget Átölelő* azt mondom, hogy van *Laozi* sárga udvar ölének 49 igazságának titkos talizmánja (*Laojunhuangtingzhongtaizhenmifu*). Amikor a hegyekbe és az erdőségekbe megyünk, akkor *jiayin* napon egy egyszerű fehér anyagra cinóberrel fessük rá, majd éjjel helyezzük egy táblára. A Nagy merítől (*Dadou* – Ursa Major) csillagkép felé szertartásosan áldozunk egy kevés italt (*jiu*) és egy kevés húst (*fu*). Mondjuk el a nevünket, hajoljunk meg ismételten (*zai*). Helyezzük a talizmánt a ruhánk nyaki részébe és az védelmet fog nyújtani a hegyekben és folyókban lakó többszáz kísértet és többtízezer szellemlény ellen. Megvéd a tigrisek, farkasok, férgek és mérges kígyók, rovarok ellen is.

Kis hegyi taoista szentély

Mi szükséges ahhoz, hogy ha egy taoista a világi zűrzavar elől a hegyekbe, erdőségekbe megy, megfelelően ismerje ezeket a módszereket? Én, az *Egyszerűséget Átölelő* erre azt mondom, hogy az előbbieken lerajzolt öt talizmán, mind *Laojun*nek a hegyremenetelt elősegítő talizmánja. Cinóbervörössel fessük föl őket egy barackfából készült táblácskára (*taoban*) olyan nagy írásjegyekkel, hogy azok teljesen kitöltsék a táblát. Ezt helyezzük az ajtó fölé, a négy égtájra, a négy mellékirányba, út melletti fontos helyekre, utakhoz melyek lakhelyünkhöz vezetnek. Ötven lépésen belül ez elűzi a hegyi szellemeket, kísérteteket és démonokat. Ezenkívül rakjuk a ház gerendáira és oszlopaire, s mindezek megvédik nyugalmunkat. A hétköznapi emberek, amikor hegyekben és erdőségekben laknak, vagy amikor nekivágnak a hegyeknek, mind alkalmazhatják ezeket és az élőlények nem lesznek ártalmukra. A következő három talizmánt egymás után írjuk rá egy táblácskára. Én, az *Egyszerűséget Átölelő* azt mondom, hogy a következők is *Laojun* hegyremenetel talizmánjai (*Laojunrushanfu*). A házon belül, a gerendákon és oszlopokon, mind hatásosak lehetnek. Amikor a hétköznapi emberek a hegyekben és erdőségekben laknak, vagy amikor nekivágnak a hegyeknek, mind jól használhatók. Én, az *Egyszerűséget Átölelő* azt mondom, hogy az alábbi talizmánokat egy halhatatlan (*xian*), névszerint *Chen Anshi* tanította nekem. Én, az *Egyszerűséget Átölelő* azt mondom, hogy az alábbi talizmánt *Laojun* viselte. Ez a száz szellem, a mérgeskígyók, tigrisek, farkasok isteni pecsétje (*shenyin*). Vessük bele egy két *cun* ngyságú jujuba közepébe. Hajoljunk meg előtte kétszer és vigyük magunkkal, nagyon hatásos. *Chen Anshi* halhatatlan talizmánja, az Övön viselt hegyremenetel talizmán (*Rushanpeidaifu*). Ezt a három talizmánt együtt rakjuk a bivaly és lóistáló jobb-bal oldalára, előre és hátra, ezenkívül a disznóól fölé. Megvéd a tigrisektől és a farkasoktól. Vagy ha annak a módszeréről kérdeztek, amiről régen lehetett hallani, hogy beszéltek, tudnillik, hogy voltak, akik vizen jártak, mások meg hosszú időn keresztül a víz alatt

laktak. Én, az *Egyszerűséget Átölelő* erre azt felelem, hogy hagymalevet keverjünk össze cimetfával, s akkora golyócskákból, mint a *Wutong* fa magja szedjük be hetet, háromszor egy nap, három éven át. Ettől képesek leszünk járni a vizen. *Zheng* mester azt mondta, hogy elég ha csak azt gyakoroljuk, hogy visszatartjuk a lélegzetünket ezer légzésütemig (*xi*), s ettől hosszú időn keresztül fogunk tudni a víz alatt lakni, akár egy napig is. Ha hozzájutunk egy három *cun*, vagy annál nagyobb méretű valódi, *Tongtian* rinocérosz szarvhoz, faragjuk ki hallá és tartjuk a szánkban, s azzal menjünk a vízbe. A vizek három *chi* területen meg fognak nyílni előttünk, s így lélegezhetünk a víz alatt. Ha van egy olyan *Tongtian* rinocérosz szarvunk, amelyiken olyan vörös csíkok vannak, melyek mint egy fonál az elejétől a végéig végigfutnak rajta, töltsük meg rizzsel és rakjuk a tyúkok közé. Amikor a tyúkok ki akarják belőle csipegetni a rizsszemeket, akkor nem tudják majd csak néhány *cunra* megközelíteni, ettől megijednek és visszafutnak. Ezért nevezték ezt el a déli emberek *tongtiani* a tyúkokat riogató rinocérosz szarvnak. Ha ezt egy gabonahalomra rakjuk, akkor a tyúkok nem mernek majd összegyűlni ott. Ha nagyon ködös, vagy párás az éjszaka, akkor rakjuk ki az udvar közepére és az nem lesz nedves. Az ilyen szarvú állatok mélyen a hegységekben élnek. Sötét éjjeleken a szarvuk úgy világít, mint egy nádfáklya. Ha ebből a szarvból és mérgező anyagokból (*duyao*) csinálunk egy főzetet (*tang*), összekeverjük, akkor fehér hab jelenik meg rajta, felforr és megszűnik a mérgező ereje, s nem is tér vissza. Ha a szarvat nem mérgező dologgal keverjük össze, akkor nem jelenik meg hab. Ezt, hogy mérgező-e vagy nem, a hab megjelenéséből tudhatjuk. Ha olyan idegen területen járunk, ahol mérgező férgek vannak, akkor mindig ha valaki az otthonában étellel, itallal kínál, először azt keverjük össze a rinocérosz szarvval. Ha valakit mérgező nyállal lőtték meg és haldoklik, akkor a szarvval nyúljunk a sebbe. A sebből hab jön ki és meggyógyulunk. A *Tongtian* rinocéroszszarv képes megszüntetni a mérgek hatását. Ez azért van, mert az állatok sokféle növényt esznek, melyek között vannak mérgezőek is. A növények között vannak szúrósak is. Az állatok ugyanakkor óvatosak a lágyszárú növények evésekor. Évenként egyszer, a hegyek sziklái között, az állatok elhagyják a szarvukat. Ha valaki megtalálja, akkor fából színre, mintázatra és formára ugyanolyan kell faragnia és azt kicserélnie az eredetivel, hogy a rinocérosz ne ismerje fel a különbséget. A következő évben a rinocérosz ugyanott fogja elhullatni a szarvát. Más rinocéroszok szarva is elűzi a gonoszt és védelmet ad a mérgek ellen, de nem olyan csodálatosan, mint a *tongtiani*. Vannak, akik Hat *wu* talizmánt (*Liuwufu*) esznek ezer napon át, mások különféle vörös pókokat és hét *zhongnyi* vizilovat (*qizhongshuima*) kevernek össze, hogy Folyóisten vizitündér golyócskákat (*Fengyishuixianwan*) csináljanak. Beveszik és ettől képesek lesznek a vízben élni. Elég csak a sarkunkat kenjük be ezzel és képesek leszünk a vízen járni. A fejkorpából aranyat csinál, s tőle a vas is lebeg a vízen, ilyen csodákra képes is ez.

Az Észak-tajvani hegyekben

Ha arról kérdeznék, hogy azok, akik a Taot gyakorolják, gyakran a hegyekben és az erdőségekben élnek, ahol sok a tigris és a farkas, hogyan védekezhetnek ellenük? Én, az *Egyszerűséget Átölelő* azt felelem, hogy régen az emberek, amikor a hegyekbe mentek, mind az övükre akasztva magukon viselték a *Huangshen* és a *Yuezhang* pecsétet. Szélességük négy *cun* volt és százhusz írásjegyből álltak. Ezt az agyagpecsétet (*fengni*) felrakták a lakóhelyől a négy égtáj irányába kimért száz lépés távolságba, s a tigrisek, farkasok nem mertek e területen belülré jönni. Amikor vándorlásuk közben friss tigrisnyomokat láttak, akkor a pecséttel, a tigris haladási irányába, a nyomra pecsételtek és a tigris ettől eltávolodott. Ha viszont a haladási iránnyal ellentétesen használták, akkor a tigris visszatért. Ha magunkkal visszük ezeket a pecséteteket, amikor a hegyekbe és az erdőségekbe megyünk vándorolni, akkor nem kell félnünk a tigrisektől és a farkasoktól. De nem csak a tigrisek és a farkasok ellen nyújt ez védelmet. Ha a hegyekben, folyókban vagy egy templomban vérvívó gonosz démon lakozik, mely jószerencsét és balszerencsét egyaránt képes okozni, akkor ezeket a pecséteteket használva elvághatjuk az útját, s így elveszti erejét (*shen*). Régen a Kőszikla folyóban élt egy nagy teknős, mindig a folyó mélyén lakott, ezért az emberek elnevezték ezt a folyót, Teknősfolyónak. Ez a lény át tudott változni (*zuo*) szellemmé és démonná, így betegítve meg az embereket. Volt egy *Wu Daibing* nevű taoista, aki felfigyelt erre és a *Yuezhang* pecsétjét sokszor használta, s egy csónakból be is dobta a folyóba. Egy kis idő múlva egy több *zhang* átmérőjű teknős emelkedett fel a víz felszínére és nem mert megmozdulni. Ekkor *Wu* rátámadt és megölte, s mindenki, aki beteg volt meggyógyult. Ezután kis teknősök emelkedtek föl és sorban elpusztultak a vízparton.

Ha a hegyen váratlanul tigrissel találkozunk, végezzük el a három-ötös varázslatot, és az

rögvest elmegy. A három-ötös varázslat módja szóbeli hagyomány, így azt írásban nem lehet jól visszaadni. Egy másik módszer az, hogy vizualizáljuk (*si*) magunkat mint egy három *zhang* nagyságú vörös madár, a felénk jövő tigris fején. Ekkor tartsuk vissza a lélegzetünket, és a tigris el fog menni. Ha valaki éjjel egy hegyen éjszakázik, akkor titkon fogja meg a hajtűjét, tartsa vissza a lélegzetét és döfjön vele a Fehér tigris irányába (nyugatra), s nem kell tartania semmitől. Egy másik módszer, hogy ragadjunk a bal kezünkbe kardot (*dao*), tartsuk vissza a lélegzetünket, s rajzoljunk a földre egy négyzetet. Mondjuk hozzá az alábbi varázsszöveget: „*Heng* hegy *Yin* erői, *Tai* hegy *Yang* erői, rablók ne legyenek, tigrisek és farkasok ne jöjjenek. A külvárosba nem lehet behatolni, mert arany kapu a zárja”. Ezt követően a kardot rakjuk le keresztbe tíz napig a Fehér tigrisre (nyugatra) és nem kell semmitől sem félnünk. Van, aki a Nagy varázslatot (*Dajin*) használja. Vegyünk balról háromszázhatvan mély lélegzetet, majd jobbra kiáltunk el, hogy „tigris” és a tigrisek nem mernek majd előjönni. Ha ezekkel a módszerekkel megyünk a hegyekbe, akkor nem kell semmitől sem tartanunk. Vagy használjuk a Hét csillag tigris lépést (*Qixing hupu*), a Jáde szellem talizmánt (*Yushenfu*), a Nyolc erő ötszörös győzelem talizmánt (*Baweiwushengfu*), vagy *Laozi* nagy békesség talizmánját (*Liertaipingfu*), a *Zhonghuang* és a *Huagai* pecsétet. Használhatunk *Shiliu huang* port, égetett bivaly, vagy kosszarvat. Mások, *Xi Yuegong* Hegyeket elvarázsoló talizmánját (*Jinshanfu*) használják. Mind hatásosnak számít. Itt van még az alábbi négy talizmán is. Ezek a talizmánok is *Laozi*-nek a hegyremenetelt elősegítő talizmánjai közé tartoznak. Az előzőekhez hasonlatosak a rajzolataik (*wen*). Ezeket is a házon belül, a gerendákra és az oszlopokra akasztva használhatjuk. A hétköznapi emberek, amikor a hegyekben és az erdőségekben élnek, vagy amikor hirtelen nekivágnak a hegyeknek, akkor ezeket mind használhatják.

JEGYZETEK A FEL A HEGYEKBE, ÁT A VIZEKEN FEJEZETHEZ

[1] A könyv többféle kifejezést használ a hegyremenetelre, de lényegében mindegyik ugyanarra a folyamatra utal, amikor a taoista nekivág a hegyeknek, hogy gyógyfüveket gyűjtsön, illetve elvonuljon a világtól a halhatatlanság kutatása céljából. Később, a taoista szertartás végzését is hegyremenetelnek nevezték. A szertartás alatt a taoista mester spirituálisan mássza meg az oltár által képviselt világhegyet.

[2] Nem csak gyógynövényeket jelent, hanem a halhatatlanság elérését célzó ásványokat, gombákat stb.

[3] Többféle kifejezést használ a könyv a szellemvilág lényeire, melyek közül az isteni lényeknek áldozatokkal a kegyét keresi, míg az ártó démonokat megpróbálja talizmánok és varázspraktikák segítségével a gyakorló magától távol tartani.

[4] Külön tudománya alakult ki a hegyremenetelnek, mely tartalmazta a helyes időzítést, a helyes

áldozatbemutatás és a megfelelő talizmánok ismeretét.

[5] Az ártó erők egyszerre démonikusak és külsődlegesek, e kettő ráadásul egymástól el nem választható.

[6] Nincs rá egyértelmű megoldás, hogy mi is ez.

[7] Kína egyfajta hagyományos elnevezése.

[8] Az ártó erők elűzésére sokféle kifejezést használnak. A *bi* szó szerint azt jelenti, hogy elűzni, kiűzni. A *rang* viszont a *Han*-kortól azokat az áldozatokat, szertartásokat jelenti, amelyeket az ártó erők elhárítására végeztek.

[9] A kínai időszámítás hagyományos 60-as ciklusára épül.

[10] A kínai hitvilág szerint az ártó erők, démonok bármilyen formát képesek magukra öltetni és így megtestesülni.

[11] A tükör a taoizmus egyik legfontosabb rituális kelléke. Eredetileg bronzból készült és csak manapság helyettesítik valódi tükörrel. A bronztükrök jóval a taoizmus vallássá alakulása előtt fontos rituális ésszimbolikus tárgy volt. Egyik oldalukt tükörsimára volt polírozva, a hátoldalukon pedig korszaktól függően kozmikus világmodellt, halhatatlanokat, szimbolikus állatokat és növényeket ábrázoltak.

[12] A taoista varázslás egyik elengedhetetlen kellékét képezik a különféle mágikus erővel bíró ábrák és szövegek. Ilyen ábra az öt szent hegyet ábrázoló is, melyet talizmánként használnak, de a taoista rituális, szertartásokkor használt öltözékek fontos díszítő ábrája is.

[13] Különféle istenek neveit tartalmazó lista, melyet a beavatás más-más fázisában kap a taoista. Az elsőt 7-8 évesen. Minden fázisban egyre több védőszellem neve van a listán, melyeket a beavatott pap bármikor mozgósíthat az ártó erők elleni harcban.

[14] A pecsét formájú talizmánok a taoistának a szellemvilág fölött való uralkodásának a szimbólumai. Az uralkodóhoz hasonlóan a taoista is pecsétjével helyezi érvénybe parancsát, amit a szellemeknek feltétlenül be kell tartani.

[15] A tökéletesség legmagasabb fokát elért taoista attribútuma.

[16] A hagyományos kínai időszámítás 60-as ciklusa.

[17] Ehhez nagyon hasonló kifejezések tűnnek fel a talizmánok aktiválására használt varázsigék között (*fuzhou*).

[18] A hagyományos kínai hatvanas időszámítási ciklusok egyes elemeinek összefoglaló elnevezése. Ld. később.

[19] A taoista szertartásos és mágikus hagyományban kulcsfontosságú rituális lépéssor, mely a *Dadou* (Ursa Major) csillagain való lépkedést szimbolizálja. Ennek az erősen sámánisztikus színezetű táncnak a segítségével lépked fel a taoista pap az égi lépcsőfokokon, hogy az istenek világába jusson. Gyakran játéktáblába vésett talizmánokkal, vagy ördögűző egyenes karddal (*baojian*) végzik, hiszen ezekkel a rituális tánclépésekkel az egyes csillagisteneket idézi meg a taoista pap, mely istenek erejére feltétlen szükség van az ártó erők elűzésekor.

[20] A hat *jia* például azt a hat időszakaszt jelenti, melyekben a hatvanas ciklusban a *jia* elem szerepel.

[21] Hagyományos kínai mértékegység. Egy *chi* az tíz *cun*. Egy *cun* pedig 3.33cm.

[22] A taoista hagyományban a Göncölnek kilenc csillaga van, melyből kettő rejtett. Ezen kívül a kilenc nyom az un. "kilenc palotát" is jelenti, mely az egyik legősibb ábrának a "Sárga folyó

ábrájának” az alkotóeleme. Ebből az ábrából származtatják a *Yijing* hagyományát.

[23] A lépéskombinációban a taoista pap sántikáló mozdulatokkal halad. A hagyomány szerint a Nagy Yü sánta volt. E szimbólum elemzése túlmutat e tanulmány keretein, így erre egy másik alkalommal kerül sor.

[24] Az egyes időszakaszokat megfeleltetik az öt változási állapot (öt elem) egy-egy elemével. Az öt elemnek pedig két fő ciklust tulajdonítanak, melyek közül az egyikben az egyik elem megszüli a másikat, míg a másikban elpusztítja.

[25] A hat *ja* elemet tartalmazó időszakaszt később megszemélyesítették és ördögűző istenségként azonosították.

[26] Az alábbiakban felsorolás szerűen olvashatjuk az egyes ártó erők tulajdonságát és megjelenési formáikat. A különféle szellemlényeknek az ilyen módon való leírása emlékeztet a Hegyek és Vizek Klasszikusa c. munkában olvasható leírásokra.

[27] arzénsulfid

[28] Az egyes égtájak szimbolikus állatai.

Misztikus taoista oltár Tajvanon

Copyright by Csaba Lu 2013